



JOURNAL OF ORIGINAL STUDIES

International Peer-Reviewed and
Open Access Electronic Journal

Uluslararası Hakemli ve Açık
Erişimli Elektronik Dergi

E-ISSN : 2717-719X

DOI : 10.47243/jos



<https://journals.gen.tr/jos>

ISSUE
1

VOLUME/CILT: 2
YEAR/YIL: 2021



E-ISSN: 2717-719X
DOI: 10.47243/jos

International Peer-Reviewed and Open Access Electronic Journal
Uluslararası Hakemli ve Açık Erişimli Elektronik Dergi

Volume/Cilt: 2
Issue/Sayı: 1
January/Ocak 2021

Web: <https://journals.gen.tr/jos>
E-mail: ratingacademy@ratingacademy.com
Address: Sarıcaeli Köyü ÇOMÜ Sarıcaeli Yerleşkesi, Teknopark, No: 119,
Çanakkale / TURKEY

Tasarım



Remzi Oğuz Arık Mah. Büklüm Sk.
No: 45/3 Kavaklıdere/ ANKARA
Tel: 0.312 434 04 12
Faks: 0.312 434 04 13
www.albantanim.com.tr

ABSTRACTING & INDEXING DİZİN & İNDEKS



PKP|INDEX



ROOTINDEXING
JOURNAL ABSTRACTING AND INDEXING SERVICE



Certificate of Indexing

This is to certify that

Journal of Original Studies

ISSN: 2717-719X

is being indexed by the journalment.com

Certificate was issued on: September 2, 2020

Verification link: https://journalment.com/journal_stat/26638



ABOUT THE JOURNAL

Journal of Original Studies

(E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243) is an international peer-reviewed and periodical journal that began publishing in 2020. The journal includes original applied studies in the field of social sciences and humanities which have not been published before. It aims to publish qualitative, quantitative and mixed researches involving local, national and international practices and present current research to scientists in the field. Journal of Original Studies is an international refereed Rating Academy journal. The journal accepts original applied studies in the field of social sciences and humanities which have not been published before. The manuscripts should be prepared using the following three basic methods:

Quantitative Methods

Qualitative Methods

Mixed Methods

The journal is published two times a year as WINTER (January) and SUMMER (July) periods.

The journal is open to all applied studies in the field of social sciences and humanities. The journal aims to publish current applied researches in the fields of statistics, econometrics, finance, banking, actuary, economics, business, international relations, tourism, philosophy, psychology, sociology, history, management, politics, marketing, geography, literature, arts, sports, etc.

Journal of Original Studies is an open access electronic journal. DOI numbers are assigned to all articles published in the journal.

The language of the studies is Turkish or English. Review articles, theoretical studies, book reviews and technical reports will not be included in the journal.

Send your manuscript to the editor at <https://journals.gen.tr/jos/user/register/>

For any additional information, please contact with the editors at jos@ratingacademy.com

DERGİ HAKKINDA

Journal of Original Studies

(E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243), 2020 yılında yayın hayatına başlayan uluslararası hakemli ve süreli bir Rating Academy dergisidir. Dergi, sosyal ve beşeri bilimler alanında hazırlanmış, daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış özgün uygulamalı çalışmaları kabul etmektedir. Journal of Original Studies, yerel, ulusal ve uluslararası uygulamaları içeren nitel, nicel ve karma araştırmalar yayınlamayı ve bu alanda çalışan bilim insanlarına güncel araştırmalar sunmayı amaçlamaktadır. Dergiye gönderilecek çalışmalar, aşağıda yer alan üç temel yöntem kullanılarak hazırlanmalıdır:

Nicel Yöntemler

Nitel Yöntemler

Karma Yöntemler

Dergi; KIŞ (Ocak), YAZ (Temmuz) dönemleri olmak üzere yılda 2 sayı olarak yayımlanmaktadır.

Dergi, sosyal ve beşeri bilimler alanındaki tüm uygulamalı çalışmalara açıktır. Dergi istatistik, ekonometri, finans, bankacılık, aktüer, ekonomi, işletme, uluslararası ilişkiler, turizm, felsefe, psikoloji, sosyoloji, tarih, yönetim, politika, pazarlama, coğrafya, edebiyat, sanat alanlarında güncel araştırmalar yayınlamayı amaçlamaktadır.

Journal of Original Studies, açık erişimli elektronik bir dergidir. Dergide yayımlanan tüm makalelere DOI numarası atanmaktadır.

Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Yazılar, Makale Takip Sistemi üzerinden elektronik ortamda gönderilmektedir.

Makalelerinizi, <https://journals.gen.tr/jos/user/register/> adresinden online olarak yükleyebilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için:

ratingacademy@ratingacademy.com

adresine mail atabilirsiniz.

OWNER OF THE JOURNAL/ DERGİNİN SAHİBİ

RATING ACADEMY

Ar-Ge Yazılım Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Organizasyon Ticaret Limited Şirketi, TURKEY

EDITORS/EDİTÖRLER

Chief Editor / Baş Editör Niay KÖLEOĞLU

Assist Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Administrative Sciences, Department of Business Administration, Çanakkale, TURKEY

Co-Editor / Yardımcı Editör Filiz TUFAN EMİNİ

Assoc. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Biga Faculty of Administrative Sciences, Department of Public Administration, Çanakkale, TURKEY

MANAGING EDITOR/SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Laura AGOLLI

Oakland University Masters in Public Administration with specialization in Healthcare Administration, USA

LANGUAGE EDITOR/DİL EDİTÖRÜ

Melis MÜLAZIMOĞLU

Assit. Prof. Dr., Ege University, Faculty of Literature, Department of American Culture and Literature, İzmir, TURKEY

TECHNICAL EDITOR/ TEKNİK EDİTOR

Cumali YAŞAR

Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Education Faculty, Department of Computer and Instructional Technology Education, Çanakkale, TURKEY

SECRETARIAT/SEKRETERYA

Merve DAĞLI

Rating Academy Ar-Ge Yazılım Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Organizasyon Ticaret Limited Şirketi, Çannakale, TURKEY

Contact / İletişim Bilgileri

Adress: Sarıcaeli Köyü ÇOMU Sarıcaeli Yerleşkesi No: 119,

Merkez-Çanakkale / TÜRKİYE

Tel: +90 555 477 00 66

WEB : <https://journals.gen.tr/arts/index>

E-mail : ratingacademy@ratingacademy.com

EDITORIAL BOARD / EDİTORYAL KURUL

Prof. Dr. Şahamet BÜLBÜL

Fenerbahçe University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, TURKEY.

Prof. Dr. Sergii BURLUTSKI

Donbass State Engineering Academy, Department of Enterprise Economy, UKRAINE, e-mail: magistrdr@gmail.com

Prof. Dr. Mehmet ŞAHİN

Çanakkale Onsekiz Mart University, Lapseki Vocational School, Banking and Finance Programme, TURKEY, e-mail: mehmetshin@comu.edu.tr

Prof. Dr. Harald WEYDT

Europa Universitaet Viadrina Frankfurt/Oder, Faculty of Social and Cultural Sciences, GERMANY, e-mail: harald.pechlaner@eurac.edu

Prof. Dr. Eden MAMUT

Universitatea Ovidius Constanta, Institute for Nanotechnology and Alternative Energy Sources, ROMANIA, e-mail: eden.mamut@et-is.eu

Prof. Dr. Dilek ALTAŞ

Marmara University, Faculty of Economics, Department of Econometrics, TURKEY, e-mail: dilekaltas@marmara.edu.tr

Prof. Dr. Ahmet Mete ÇILINGİRTÜRK

Marmara University, Faculty of Economics, Department of Econometrics, TURKEY, e-mail: acilingi@marmara.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Özge UYSAL ŞAHİN

Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Çanakkale Applied Sciences, Department of Health Management, TURKEY, e-mail: ozge@comu.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Nurida NOVRUZOVA

Baku Slavic University, Department of Linguistic, AZERBAIJAN, e-mail: n.nurida@yahoo.com

Assoc. Prof. Dr. Ekaterina ARABSKA

University of Agribusiness And Rural Development, BULGARIA, e-mail: earabska@uard.bg

Assoc. Prof. Dr. Christian RUGGIERO

Sapienza University di Rome, Department of Communication and Social Research, ITALY, e-mail: christian.ruggiero@uniroma1.it

Dr. İbrahim DEMİR

University of South Carolina, Arnold School of Public Health, Department of Health Services Policy and Management, USA, e-mail: demiri@mailbox.sc.edu

Dr. Ceyhun ÖZGÜR

Valparaiso University, Applied Statistics Faculty, USA, e-mail: Ceyhun.Ozgur@valpo.edu

REFEREES IN THIS ISSUE / BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. Ahmet Kamil TUNCEL

Çanakkale Onsekiz Mart University / TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Özge UYSAL ŞAHİN

Çanakkale Onsekiz Mart University / TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Aysen ŞİMŞEK KANDEMİR

Kocaeli University / TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Şenol ÇELİK

Bingöl University / TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Selay GİRAY YAKUT

Marmara University / TURKEY

Assist. Prof. Dr. Seçil ÖZTÜRK

Çanakkale Onsekiz Mart University / TURKEY

Assist. Prof. Dr. Meltem İRTEŞ GÜLŞEN

Anadolu University, TURKEY

Assist. Prof. Dr. Merve ERTOK ONURLU

Çanakkale Onsekiz Mart University / TURKEY

Assist. Prof. Dr. Gönül AKIN

Beykent University, TURKEY

Lec. Dr. Kemal TAYSI

Kırklareli University, TURKEY

Lec. Ayşe DELİORMANLI

Beykent University, TURKEY

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Klasik talep tahmin yöntemleri ile bulanık zaman serileri yöntemlerinin büyük ölçekli yapı sektöründe uygulaması
Application of classic demand forecasting methods and fuzzy time series methods in large-scale building sector
Ramazan Yıldız

01

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Türkiyedeki 2014-2015-2016 yıllarında bina inşaatı sektörünün bilanço ve gelir tablolarının finansal analizlerinin incelenmesi
Investigation of years building construction sector in turkey of 2014-2015-2016 balance sheet and income statement of financial analysis
Levent Sertakan & Rabia Topaçlar

11

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

The illicit business of sex, labor, and organs, and the laws addressing to it: a study on human trafficking in india
Faisal Mahmood & Waseem Ahmed

21

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Sosyal ağ analizi ve bir uygulaması
Social network analysis and a model practice
Şenol Çelik

29

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıklarının evsel dönüşümü
The domestic transformation of coffee consumption habits in the covid-19 pandemic process
Müesser Korkmaz & Güliz Başaran

43

“Bu sayfa dizgiden dolayı boş bırakılmıştır”

Klasik talep tahmin yöntemleri ile bulanık zaman serileri yöntemlerinin büyük ölçekli yapı sektöründe uygulaması

Application of classic demand forecasting methods and fuzzy time series methods in large-scale building sector

Ramazan Yıldız¹ 

¹ Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Yenice, Çanakkale / TÜRKİYE
E-mail: ramazanyildizahmet@gmail.com

Öz

Talep tahmini tedarik zinciri yönetiminin birçok aşamalarında kullanıldığından güncelliğini korumaya devam etmektedir. Talep tahmini, işletmelerin maliyetlerini ve karlılıklarını doğrudan etkiledikleri için, geçmişten günümüze bilimsel araştırmalar yapılmaktadır. Birçok talep tahmin yöntemleri olmasına rağmen, bu yöntemlerin o işletme koşullarına göre en iyi olanın belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı; yapı sektöründe faaliyet gösteren büyük ölçekli bir işletmenin envanterler yönetiminde, hangi talep tahmin yöntemi veya yöntemlerinin daha uygun olabileceğinin belirlenmesi çalışmalarıdır. İşletmenin geçmişteki kayıtlı verileri alınarak; trend analizi, basit üstel düzeltme, çift üstel düzeltme, çarpımsal winters ve toplamsal winters yöntemleri ve ayrıca bulanık zaman serisi yöntemi kullanılarak talep tahmin analizleri yapılmıştır. Hesaplamanın doğru sonuca ulaşılması için hata analizleri yapılmıştır. Bulunan sonuçlar kıyaslandığında işletme için en uygun talep tahmin yöntemi, en düşük ortalama mutlak yüzde hata değerine (%3,6) sahip olan Toplamsal Holt-Winters yöntemidir.

Anahar kelimeler: Tedarik Zinciri Yönetimi, Envanter Yönetimi, Talep Tahmini, Bulanık Mantık, Zaman Serisi Analizleri

Citation/Atıf: YILDIZ, R. (2021). Klasik Talep Tahmin Yöntemleri ile Bulanık Zaman Serileri Yöntemlerinin Büyük Ölçekli Yapı Sektöründe Uygulaması. Journal of Original Studies. 2(1), 01-10, DOI: 10.47243/jos.2.1.01

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Ramazan Yıldız
E-mail: ramazanyildizahmet@gmail.com



Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Abstract

Demand forecasting continues to be up to date as it is used in many stages of supply chain management. Since the demand forecasting directly affects the costs and profitability of the enterprises, scientific researches are carried out from the past to the present. Although there are many demand forecasting methods, it is necessary to determine the best of these methods according to the operating conditions. The aim of this study is; It is the study of determining which demand estimation method or methods would be more appropriate in the inventory management of a large-scale enterprise operating in the building sector. By taking the past recorded data of the business; Demand forecasting analysis has been done using trend analysis, simple exponential correction, double exponential correction, multiplicative winters and additive winters methods and also fuzzy time series method. Error analysis has been made in order to reach the correct result of the calculation. When the results are compared, the most appropriate demand estimation method for the enterprise is the Additive Holt-Winters method, which has the lowest average absolute percentage error value (3.6%).

Keywords: Supply Chain Management, Inventory Management, Demand Forecasting, Fuzzy Logic, Time Series Analysis

1. GİRİŞ

Günümüzde gelişen teknolojiye bağlı olarak işletmeler arasında kıyasıya bir rekabet ortamı oluşmaktadır. Bu ortamda şirketler gelecekle ilgili kararlarını etkin, verimli, doğru ve hızlı bir şekilde almak zorunda kalmışlardır. Talep tahmin çalışmaları tedarik zincirinin birçok aşamalarında yapılabilmektedir. Tedarik zinciri yönetiminin sağlıklı yapılabilmesi, envanter yönetimi ile ilişkili olmaktadır. Tedarik zincirinin birçok aşamalarında (tedarikte, üretimde, dağıtımda vb.) envanter bulunmaktadır. Envanterlereler, işletmelerin maliyetini etkilemekte olup iyi bir şekilde yönetilmediği zaman maliyetlerini arttırmaktadırlar. İyi bir envanter yönetiminin yapılabilmesi, ihtiyaç duyulacak olan ürünlerin önceden tahmin edilmesine bağlı olmaktadır. Talep tahmini, yapılacak envanter yönetiminin ilk adımını oluşturmaktadır. İlk adım yanlış olması durumunda sonradan gelecek olan adımlar da yanlış olmaktadır.

Talep tahmini ile ilgili literatürde yapılmış birçok çalışmalar bulunmaktadır. Ertuğrul ve Öztaş (2016)'da talep tahmini ile ilgili yapmış olduğu çalışmada, sıklıkla kullanılan nicel yöntemlerden regresyon analizi, yalın yöntem, hareketli ortalamalar, üstel düzleştirme ve trend analizi gibi yöntemlerin yanında bulanık mantık ve zaman serileri kavramlarının birlikte kullanılmaktadırlar. Muğla iline ait dış turizm talebinin belirlenmesi için (Çuhadar 2014) üstel düzleştirme, Box-Jenkins yöntemleri ile Holt-Winters'ın mevsimsel üstel düzleştirme yöntemlerini kullanılmaktadırlar.

Tüzemen ve Yıldız (2017), yılında Türkiye'deki işsizlik tahmin oranlarını belirlemek için Toplamsal ve Çarpımsal-Mevsimsel Holt- Winters yöntemlerini kullanmışlardır. Yapılan çalışmada, toplamsal

Holt- Winters yönteminin daha iyi sonuç verdiği bulunmuştur. Türk otomotiv pazarı tahmini üzerinde Şen ve Kaba(2009)'nın yapmış olduğu çalışmada, Holt-Winters ve mevsimsel ARIMA modelleri kullanmışlardır. Bu çalışmada ise en iyi tahmin sonucu veren Holt-Winters üstel düzleştirme yöntemi olduğu belirlenmiştir. Bir işletmede bulanık zaman serilerini kullanarak talep tahmini çalışmalarını yapan Ertuğrul ve Öztaş (2016) ise; üstel düzleştirme, hareketli ortalamalar, yalın yöntem, trend analizi, Hwang vd. (1998), AR(2), Chen (2002), Chen (1996) yöntemlerini kullanmışlardır. Bu çalışmada ise Chen (2002) yönteminin talep tahmininde daha uygun olduğu görülmektedir. Akcan (2017), rüzgar hızının zaman serisi analizleri ile tahmin edilmesine yönelik bir çalışmada; hareketli ortalama metodu, üstel düzeltme yöntemi, trend metoduyla üstel düzleştirme ve trend ve mevsimsellik yöntemiyle üstel düzleştirme tahminlerini kullanılmıştır. Bu çalışmada, en iyi tahmin değerini veren, trend ve mevsimsel model ile üstel düzleştirme olduğu belirlenmektedir.

Bir çimento fabrikasında dönemsel satış miktarının tahmini için zaman serisi ile bulanık zaman serisi analizleri kullanılmaktadır (Sofyaloğlu ve Öztürk 2013:161). Hastanelerdeki tıbbi malzemelerin talep tahmininin belirlenmesi için, Yiğit (2016)'da hareketli ortalama yöntemleri, tek üstel düzeltme yöntemi, Winters yöntemi ve doğrusal regresyon yöntemlerini kullanmaktadır.

İşletmeler müşteri istek ve ihtiyaçlarını en iyi şekilde gerçekleştirmesi için alacakları kararları belirlemede talep tahminlerini kilit rol oynamaktadır. Talep sonucu gerçeğe ne kadar yakın olursa, atılacak olan adımlarda o kadar gerçekçi ve doğru olmaktadır. Alınan yanlış

kararların işletmelere olan zararları büyük olmaktadır. Talep tahmin faaliyetleri ve uygulamaları işletmelerin iç ve dış çevre şartlarına göre değişebildiği için bu çalışma diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Bu çalışmanın amacı yapı sektöründe faaliyet gösteren büyük ölçekli bir işletmenin hangi talep tahmin yönteminin daha uygun olabileceğini ortaya çıkarma çalışmasıdır.

Bu çalışmada, Ertuğrul ve Öztaş'ın (2016) yapmış olduğu çalışmadan farklı olarak, ele alınan veriler normalleştirilmeden ham veri olarak kullanılmış ve ayrıca bazı analizler ile beraber Çarpımsal Holt-Winters ve Toplamsal Holt-Winters yöntemleri uygulanmıştır.

Bu çalışmada, yapı sektöründe faaliyet gösteren büyük bir işletmenin 2015,2016 ve 2017 yıllarında kullanmış oldukları envanter değerleri alınmaktadır. Rekabet koşullarından dolayı işletmenin ismi gizlenmiştir ve envanter değerleri belirli bir ölçekte (hesaplamalarda hata oluşturmayacak şekilde bir oranla) değiştirilmiştir. Malzemeler arasında en önemli olarak görülen ürünü belirlemek için pareto (ABC) analizi yapılmış, bu analizde "A" grubu ürünler arasında en fazla öneme sahip olan bir ürünün talep tahmin çalışmaları yapılmıştır. Ürünle ilgili talep tahmin yöntemlerinde sıklıkla kullanılan nicel yöntemlerden; trend analizi, basit üstel düzeltme, çift üstel düzeltme, Çarpımsal Holt-Winters, Toplamsal Holt-Winters uygulanmıştır. Bu yöntemlerden farklı olarak, Chen'in 1996 yılında önerdiği bulanık zaman serisi analizi yapılmıştır. Verilerin analizlerinde Minitab ve Microsoft Excel programları kullanılmıştır.

2. TALEP TAHMİNİ

Talep tahmin analizlerinde kullanılan kalitatif ve kantitatif yöntemler bulunmaktadır. Kantitatif yöntemlerde zaman serisi analizleri ve karma yöntemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zaman serisi analizlerinde geçmişteki durumlardan yararlanarak gelecekle ilgili tahminlerin yapılmasında kullanılmaktadır. Bu analizde; üstel düzeltme tekniği ve trend analizleri gibi yöntemler kullanılmaktadır (Çekerol, 2013:37-40).

Zamansal veriler eksik veya belirsiz olduğu durumda klasik zaman serisi modelleri genellikle doğru tahmin sonucunu vermemektedir. Bu durumda bulanık zaman serileri kavramı geliştirilmiştir. Bu kavram; eksik, belirsiz ve bulanık verileri etkili bir şekilde ele almaktadır. Bulanık zaman serilerini iki tür içine, yani zaman değişkeni ve zaman değişmezine

bölünmektedir. Bunların farkı, t zamanı ile önceki zaman t - 1 arasında aynı ilişkinin olup olmadığına bağlı olmaktadır. İlişkiler hepsi aynı ise, zamanla değişmeyen bulanık zaman serileri olmaktadır, aksi durumda zaman değişken olmaktadır (Liu vd., 2010:6310).

2.1. Talep Tahmini Kavramları

Talep tahmini gelecekte olabilecek talep miktarlarını önceden belirleyebilmektir. Gelecek ile ilgili talebi belirleyebilmek için, geçmişteki verilerden, uzman görüşlerinden, deneyimlerden ve çıkarımlardan yararlanılarak bilimsel ve ölçülebilir tekniklerden yararlanılmaktadır (Adalı, 2020: 26).

İşletmeler müşteri istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet üreterek pazara sunmaktadır. Talep ise tüketicinin belirli bir fiyat karşılığında mal ve hizmeti alma isteğidir (Şenbaş, 2020: 36).

Tahmin, müşteri istek ve ihtiyaçlarının zamanında karşılanması için, gelecekte ne kadar üretim veya hizmet sunacağına rasyonel verilerle tespit edilmesidir. İşletmeler, bu tahminler doğrultusunda üretim için kaynaklarını önceden hazırlar ve zamanında müşterilere ürünlerini teslim edebilmektedirler. Tahminin doğru bir şekilde yapılması işletmelerin maliyetlerinin azaltmasında etkili olmaktadır. İhtiyaç duyulandan az miktarda envanterin sağlanması, müşteri isteklerinin tam olarak karşılanmaması anlamına gelebileceği gibi, fazla miktarda envanterlerin işletmede bulundurulması envanter maliyetlerini arttırmaktadır. Optimum envanter yönetiminin yapılabilmesi için doğru talep tahmininin yapılmasına bağlı olmaktadır Girgin 2019: 3-4).

2.2. Talep Tahminin Önemi

Talep tahmini tedarik zincirinin tüm aşamalarında uygulanabildiği gibi, işletmelerin yönetim, üretim, finans, muhasebe, pazarlama, insan kaynakları, depo ve envanter yönetimi gibi birçok alanlarda uygulanmaktadır (Saatçioğlu, 2016:3).

Talep tahmini işletmelerde, üretim planlama ve envanter yönetiminde temel teşkil etmektedir. İyi bir tahmin ile ürünler müşterilere zamanında, eksiksiz ve doğru bir şekilde ulaşması sağlanabilmektedir. Envanter yönetiminde fazla ve yetersiz stokların zararlarından kaçınmak için de talep tahminine ihtiyaç bulunmaktadır. İyi bir envanter yönetimin faydaları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Karaibrahim, 2016: 33).

- ✓ İşletmelerde atık kapasiteler azalır
- ✓ Verimlilik artar
- ✓ Fazla stok maliyeti azalır
- ✓ Müşteri memnuniyeti artar
- ✓ Kaynakların israfı azalır
- ✓ Ürünlerin sevkiyatı zamanında ve doğru olarak gerçekleştirilir
- ✓ İşletme operasyonlarının optimum yapılmasını sağlar
- ✓ Etkinliği ve üretkenliği artırır
- ✓ Toplam maliyetleri azaltır
- ✓ İşletme karlılıklarını artırır

2.3. Tahmin Yöntemleri Ve Sınıflandırılması

Makridakis ve Wheelright pazarlama ve diğer alanlarda yaptığı çalışmalarda tahmin yöntemlerini nicel ve nitel olmak üzere iki ana gruba sınıflandırmaktadırlar. Bu iki

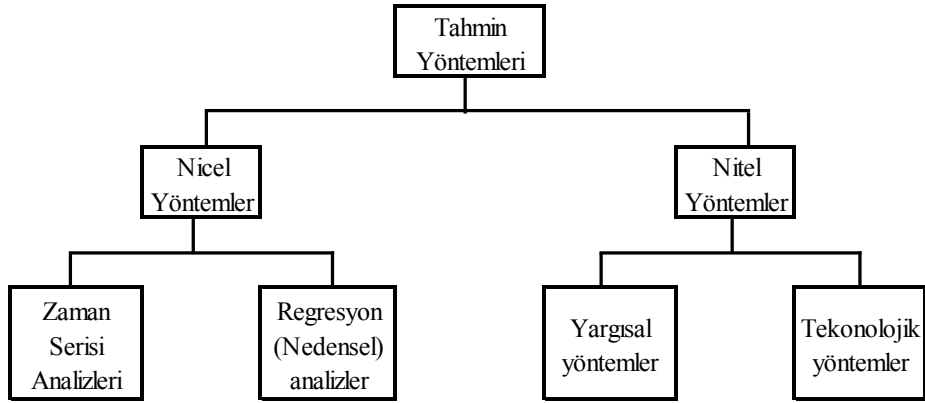
grup diğer bir ifade ile kalitatif ve kantitatif yöntemler olarak isimlendirilmektedir. Kantitatif yöntemler, yeterli matematiksel veriler kullanılarak yapılırken, kalitatif yöntemler ise kişinin düşüncesine bağlı olarak kullanılan yöntemlerdir (Karaatlı ve diğ. 2012:89).

Talep tahmini için en sık kullanılan yöntem zaman serileri analizleridir. Geçmişteki verilerle gelecekle ilgili tahmin yapmakta kullanılmaktadır. Bu yöntemde veriler, geçmişte gerçekleşen olaylardan alındığı için veri güvenilirlikleri yüksektir (Görçün 2010: 85).

Literatürde bulunan tahmin yöntem grupları Şekil 1'de olduğu gibi nicel ve nitel olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadırlar.

Araştırmada yer alan nicel yöntemlerden zaman serisi analizleri aşağıda açıklamaları bulunmaktadır.

Şekil 1. Tahmin Yöntemlerinin Grupları



Kaynak: Eyigün, 2019: 57.

2.3.1. Trend Analizi

Bu analizde en önemli faktörlerden birisi, önceki verilerin göstermiş olduğu eğilimlerdir. Eğilimler

talepteki sapmaların ne derecede olduğunu ortaya koymaktadır. Bu analiz yönteminde mümkün olduğunca tahmin hatalarını minimum tutmaya

yöneliktir. Minimum tutmak için değişkenler arasındaki ilişkinin lineer bir fonksiyon olduğu varsayılmaktadır. Bu analize ilişkin formül aşağıda verilmektedir. (Görçün, 2013: 53).

$$\underline{a} (t_m)_i = a + (b x_i) \quad (1)$$

$$\underline{b} = \left(\frac{n \sum_{i=1}^n x_i y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2} \right) \quad (2)$$

$$\underline{a} = \left(\frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} - b \frac{\sum_{i=1}^n y_i}{n} \right) \quad (3)$$

Taleplere ilişkin durumlar için a ve b eğrilerinin kesişim noktaları muhtemel talep eğrilerini tanımlar (Görçün, 2013:53).

2.3.2. Basit Üstel Düzeltme

Talep tahminlerde sık kullanılan yöntemlerden birisi de basit üstel düzeltme yaklaşımıdır. Bu yöntemle yapılan tahmin değeri en son talep etkisi altında kalmaktadır. Yöntemle ilgili matematiksel ifade aşağıda verilmektedir (Yaman 2011: 38).

Tahmin = α (şuandaki talep) + $(1-\alpha)$ (son tahmin) şeklinde ifade edilir.

F_t = Yeni tahmin

A = Düzeltme katsayısı ($0 \leq \alpha \leq 1$)

F_{t-1} = Önceki döneme ait tahmin

D_{t-1} = Önceki döneme ait gerçekleşen talep

$$F_t = F_{t-1} - \alpha (F_{t-1} - D_{t-1}) \quad (4)$$

$F_t = F_{t-1} - \alpha e_{t-1}$ olarak ifade edilir.

Burada herhangi bir "t" zamanındaki talep tahmini t-1 zamanındaki hatanın çıkarılması ile ifade edilmektedir. Bu yaklaşıma göre t-1 den bir önceki dönem t-2 ile; $F_t = \alpha D_{t-1} + \alpha (1-\alpha) D_{t-2} + (1-\alpha)^2 F_{t-2}$ formülü elde edilmektedir (Yaman 2011: 38-39).

2.3.3. İkili Üstel Düzeltme

İkili üstel düzeltme temelli tahmin, türev serbest hareket modellerine sahip daha yaygın olan uygulanabilir bir alternatif model olmaktadır. Bu model, y-kesişme ve eğimin zaman içinde yavaşça değiştiği, basit bir doğrusal regresyon denklemi sayesinde elde edilen zaman serileridir. Verilerin ağırlıkları eşit şekilde dağıtılarak, parametrelere zaman içinde katlanarak azalır, bundan dolayı yeni değerleri için önceki verilerden daha yüksek bir ağırlık alınmaktadır (Joseph ve LaViola 2003:1087).

Çift Üstel Düzeltme Metodu olarak da ifade edilen bu yöntemde hem trend ortaya konmakta hem de üstel düzeltme yapılmaktadır. Kullanılan formül aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Uysal vd. 2016:1296).

$$\text{Ortalama: } A_t = \alpha Y_t + (1 - \alpha) (A_{t-1} + T_{t-1}) \quad (5)$$

$$\text{Mevcut trend: } CT_t = A_t - A_{t-1} \quad (6)$$

$$\text{Ortalama trend: } T_t = \beta CT_t + (1 - \beta) T_{t-1} \quad (7)$$

$$\text{Tahmin: } F_{t+1} = A_t + T_t \quad (8)$$

Yukardaki verilen eşitliklerde ; t dönemdeki veriye ait üstel olarak düzenlenmiş ortalamayı vermekte, ; t dönemdeki mevcut trendi vermekte, ; t dönemde üstel olarak düzenlenmiş trendi vermekte, ; gelecek dönem için tahmini vermekte, α ; 0 ile 1 arasında değişen ortalamaya ait düzenleme faktörünü vermekte, β ; 0 ile 1 arasında değişen trend için düzeltme faktörlerini ifade etmektedir.

2.3.4. Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemi

Zaman serisindeki veriler farklılık göstereceğinden, bu verilerin yapılarına bağlı olarak mevsimsellik veya trend olmak üzere değişiklik gösterebilmektedir. Verilerin değişiklik durumlarına göre Holt-Winters üstel düzleme yöntemi, çarpımsal ve toplamsal olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Verilerin varyansları zamanla değişiyorsa çarpımsal, değişmiyor ise toplamsal yöntem kullanılmaktadır (Temuçin ve Temiz 2016: 942).

2.3.4.1. Çarpımsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemi

Holt-Winters üstel düzleme yönteminin birincisi çarpımsal olanıdır. Bu yöntemde kullanılan denklemler aşağıda verilmektedir (Tüzemen ve Yıldız (2017: 8).

$$\text{Seviye: } t = \alpha \frac{Y_t}{S_{t-s}} + (1 - \alpha) (L_{t-1} + B_{t-1}) \quad (9)$$

$$\text{Eğilim: } b_t = \beta (L_t - L_{t-1}) + (1 - \beta) b_{t-1} \quad (10)$$

$$\text{Mevsimsel: } S_t = \gamma \frac{Y_t}{L_t} + (1 - \gamma) S_{t-s} \quad (11)$$

$$\text{Tahmin: } F_{t+m} = (L_t - b_t m) S_{t-s+m} \quad (12)$$

α , β ve γ : Düzeltim parametreleridir.

t : Zaman periyodudur.

Y_t : Olağan gözlem değerleridir.

S : Mevsimsel uzunluktur.

L_t : Seviye bileşendir.

b_t : Eğilim bileşendir.

S_t : Mevsimsel bileşendir.

F_{t+m} : m dönemdeki F tahmin değeridir.

2.3.4.2. Toplamsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemi

Holt-Winters üstel düzleme yönteminin bir diğeri de Toplamsal Holt-Winters üstel düzleme yöntemidir. Bu yöntemde kullanılan matematiksel denklem aşağıdaki gibi verilmektedir (Temuçin ve Deniz, 2016: 943).

$$L_t = \alpha(Y_t - S_{t-s}) + (1 - \alpha)(L_{t-1} + b_{t-1}) \quad (13)$$

$$b_t = \beta(L_t - L_{t-1}) + (1 - \beta)b_{t-1} \quad (14)$$

$$S_t = \gamma(Y_t - L_t) + (1 - \gamma)S_{t-s} \quad (15)$$

$$F_{t+m} = (L_t + b_{t+m})S_{t-s+m} \quad (16)$$

Çarpımsal ile toplamsal yöntem arasındaki fark; mevsimsel indeksler toplamsal teknikte toplanır veya çıkarılırken, çarpımsal teknikte çarpılır veya oranlanmaktadır (Temuçin ve Deniz, 2016: 943).

2.3.5. Bulanık Zaman Serisi Analizi

Chen, 1996 yılında geliştirdiği bulanık zaman serisi analizinin, Song ve Chissom'un 1993 yılında ortaya atmış olduğu karmaşık matris yöntemine göre daha etkili olduğunu belirtmektedir. Önerilen yöntemin sadece iyi bir tahmin yapmadığını aynı zamanda tarihsel verilerin doğru olmadığında sağlam tahminlerin yapılabildiğini kanıtlamaktadır (Chen 1996:311).

Bulanık zaman serisi ile geleneksel zaman serisi arasındaki temel fark; bulanık zaman serisinde veriler bulanıklaştırılarak kümelendirken, geleneksel de veriler gerçek değerlerdir.

U verilerin evrenini oluşturur. $U = [u_1, u_2, \dots, u_n]$ iken U'nun bulanık bir kümesi "A" tarafından tanımlanmaktadır. $A = f_A(u_1)/u_1 + f_A(u_2)/u_2 + \dots + f_A(u_n)/u_n$

f_A ise A'nın üyelik fonksiyonudur. $f_A: U \rightarrow [0,1]$ ve $f_A(u_i)$, A'daki u_i üyeliğinin derecesini gösterir. $f_A(u_i) \in [0,1]$ ve $1 \leq i \leq n$ aralığındadır (Chen 1996:312).

$f_i(t)$, ($i=1,2,3,\dots,n$) bulanık kümeleri temsil eden, $F_{(t)}$ 'nin bir dilsel değişkeni olarak kabul edilir. F(t)'nin zamanın bir fonksiyonu olduğunu da söyleyebiliriz, yani F(t)'nin değerleri farklı zamanlarda farklı olabilir, çünkü söylem evreninin farklı zamanlarda farklı olması mümkün olmaktadır. Eğer F(t) sadece F(t-1)'den kaynaklanıyorsa, bu ilişki $F(t-1) \rightarrow F(t)$ ile temsil edilir (Chen 1996:312).

Ele alınan verilerin en büyüğü ile en küçüğünü belirlenerek bir evrensel küme oluşturulmaktadır. $U = [D_{min} - D_1, D_{max} + D_2]$ eşitliğinde, D_{min} en küçük artışı gösterirken, D_{max} en büyük artışı

göstermektedir. Veri aralıkları belirlendikten sonra, değişim değerleri bulanıklaştırılmaktadır. Bulanık küme oluşturulurken kayıt sayısındaki değişime göre adlandırılmaktadır (Ertuğrul ve Öztaş, 2016: 137).

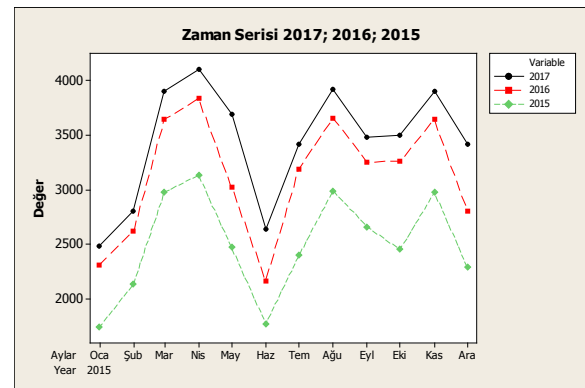
3. BULGULAR VE TARTIŞMA

İşletmeden alınan verilerin dağılım oranlarına bakıldıktan sonra zaman serisi analizleri ve bulanık zaman serisi analizi sonuçları hesaplanmaktadır.

Şekil 2'de görüldüğü üzere verilerin belirli aylarda artmakta ve belirli aylarda da azalma olduğunu görmekteyiz. Bu artma ve azalmalar yıllara göre birbirine benzemektedirler. İhtiyaç duyulan ihtiyaç miktarın her yıl biraz daha arttığı görülmektedir.

Her analizin tahmin sonuçları bulunmaktadır. Bu tahminler arasından işletme için en uygun olanın belirlenmesi için tahmin hata analiz sonuçlarına bakılmıştır. Hata analizi yapılırken MAD (ortalama mutlak hata), MSD (Ortalama Kare Sapma) ve MAPE (ortalama mutlak yüzde hata) oranlarına bakılmıştır. Bu hata oranlarında en düşük hataya sahip olan analiz yöntemi önerilmektedir.

Şekil 2. Analizlerde kullanılacak verilerin aylar ve yıllara göre dağılımları



3.1. Bulanık Zaman Serisi Analizi Sonuçları

Bulanık zaman serisi analizi için Tablo 1'deki 2015,2016 ve 2017 verileri kullanılmıştır. Chen'in 1996 yılında önerdiği yöntemle bulanık zaman serisi analizini yapabilmemiz için ürüne ait maksimum ve minimum değerleri öncelikle tespit ettikten sonra evrensel küme belirlenir. Burada gözlemlenen en küçük değer 1742, en büyük değer ise 4106 olduğundan; $D_1 = 140$, $D_2 = 196$ keyfi pozitif tamsayılar için evrensel küme, $U = [D_{min} - D_1, D_{max} + D_2]$ eşitliğinden yola çıkarak [1602;4302] olarak ele alınır. Evrensel kümeyi 450 aralık genişliğinde 6 aralığa bölünmüş hali aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Ürünle ilgili 2015, 2016 ve 2017 yıllarındaki veriler

	2015	2016	2017
Ocak	1.742	2.317	2.482
Şubat	2.142	2.620	2.806
Mart	2.977	3.641	3.900
Nisan	3.134	3.833	4.106
Mayıs	2.473	3.024	3.686
Haziran	1.774	2.170	2.645
Temmuz	2.400	3.191	3.418
Ağustos	2.991	3.658	3.918
Eylül	2.660	3.253	3.485
Ekim	2.455	3.265	3.497
Kasım	2.977	3.641	3.900
Aralık	2.291	2.802	3.416

$$u_1 = [1602, 2052]$$

$$u_2 = [2052, 2502]$$

$$u_3 = [2502, 2952]$$

$$u_4 = [2952, 3402]$$

$$u_5 = [3402, 3852]$$

$$u_6 = [3852, 4302]$$

Belirtilen aralıklar yardımıyla bulanık küme oluşturulduğunda A_1 bulanık kümesi “çok aşırı değil”, A_2 bulanık kümesi “çok değil”, A_3 bulanık kümesi “çok”, A_4 bulanık kümesi “çok fazla”, A_5 bulanık

kümesi “çok çok fazla”, A_6 bulanık kümesi “çok aşırı fazla” dilsel değişkenlerle ifade edilebilir. Aralıklara ait üyelik dereceleri ile oluşturulan bulanık kümeler aşağıda gösterilmiştir.

$$A1 = 1/u_1 + 0,5/u_2 + 0/u_3 + 0/u_4 + 0/u_5 + 0/u_6$$

$$A2 = 0,5/u_1 + 1/u_2 + 0,5/u_3 + 0/u_4 + 0/u_5 + 0/u_6$$

$$A3 = 0/u_1 + 0,5/u_2 + 1/u_3 + 0,5/u_4 + 0/u_5 + 0/u_6$$

$$A4 = 0/u_1 + 0/u_2 + 0,5/u_3 + 1/u_4 + 0,5/u_5 + 0/u_6$$

$$A5 = 0/u_1 + 0/u_2 + 0/u_3 + 0,5/u_4 + 1/u_5 + 0,5/u_6$$

$$A6 = 0/u_1 + 0/u_2 + 0/u_3 + 0/u_4 + 0,5/u_5 + 1/u_6$$

Tablo 2. Talep miktarlarına bağlı oluşan bulanık kümeler

	2015		2016		2017	
	Talep Miktarı	Bulanık Küme	Talep Miktarı	Bulanık Küme	Talep Miktarı	Bulanık Küme
Ocak	1.742	A1	2.317	A2	2.482	A2
Şubat	2.142	A2	2.620	A3	2.806	A3
Mart	2.977	A4	3.641	A5	3.900	A6
Nisan	3.134	A4	3.833	A5	4.106	A6
Mayıs	2.473	A2	3.024	A4	3.686	A5
Haziran	1.774	A1	2.170	A2	2.645	A3
Temmuz	2.400	A2	3.191	A4	3.418	A5
Ağustos	2.991	A4	3.658	A5	3.918	A6
Eylül	2.660	A3	3.253	A4	3.485	A5
Ekim	2.455	A2	3.265	A4	3.497	A5
Kasım	2.977	A4	3.641	A5	3.900	A6
Aralık	2.291	A2	2.802	A3	3.416	A5

Tablo 2’de belirlenen bulanık kümeye göre i yılından $i+1$ yılına geçişler gruplandırıldığında tablo 3’teki sonuçlar elde edilecektir.

Tablo 3. Bulanık ilişkilerin gruplandırılması

Grup 1	A1	A2						
Grup 2	A2	A4	A2	A1	A2	A2	A2	A3
Grup 3	A3	A2	A3	A5	A3	A6		
Grup 4	A4	A4	A4	A2	A4	A3	A4	A5
Grup 5	A5	A5	A5	A4	A5	A3	A5	A6
Grup 6	A6	A6	A6	A5				

Talep tahmin hesaplamasının yapılabilmesi için Chen'in önerdiği yonteme göre bulanık ilişkilerden yararlanılacaktır. Tablo 3'deki değerler üzerinden bir örnek ile gösterecek olursak; $A_j \rightarrow A_k$ bulanık ilişkide sol yanındaki değer A_1 ise, $A_1 \rightarrow A_2$ ilişkilerinin sağ

yanındaki A_2 kümelerinin maksimum üyeliğe sahip u_1 ve u_2 aralıklarının orta noktasının ortalamalarına eşittir. Tablo 4'de bu duruma ait talep tahmin değerleri bulunmaktadır.

Tablo 4. Chen'in Önerdiği Yönteme Göre Talep Tahminin Sonuçları

	2015		2016		2017	
	Talep Miktarı	Tahmin	Talep Miktarı	Tahmin	Talep Miktarı	Tahmin
Ocak	1.742		2.317	2.502	2.482	3.177
Şubat	2.142	2.052	2.620	2.502	2.806	2.502
Mart	2.977	2.502	3.641	3.177	3.900	3.177
Nisan	3.134	2.952	3.833	3.402	4.106	3.852
Mayıs	2.473	2.952	3.024	3.402	3.686	3.852
Haziran	1.774	2.502	2.170	2.952	2.645	3.402
Temmuz	2.400	2.052	3.191	2.502	3.418	3.177
Ağustos	2.991	2.502	3.658	2.952	3.918	3.402
Eylül	2.660	2.952	3.253	3.402	3.485	3.852
Ekim	2.455	3.177	3.265	2.952	3.497	3.402
Kasım	2.977	2.502	3.641	2.952	3.900	3.402
Aralık	2.291	2.952	2.802	3.402	3.416	3.852

3.2. Toplamsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemi Sonuçları

Bu yöntem için Minitab programı kullanılmıştır. Toplamsal Holt-Winters yönteminin hata oranı,

diğer analiz yöntemlerine göre en düşük olanıdır. Bu yonteme göre talep tahmin sonucu tablo 5'te verilmektedir.

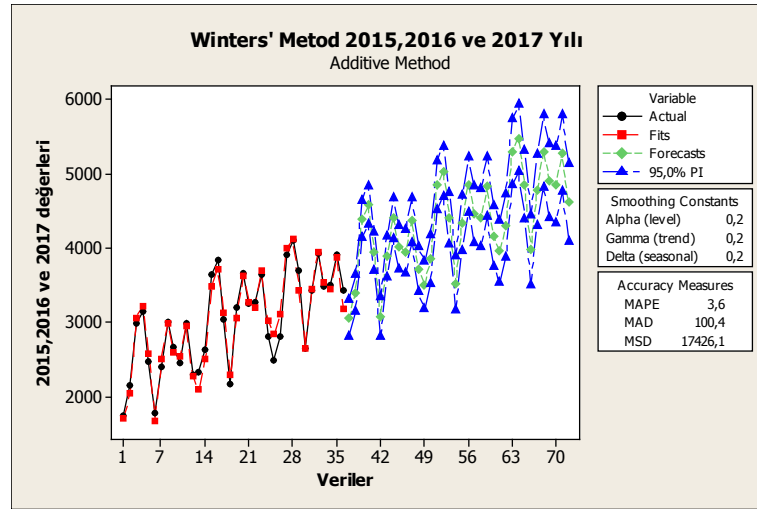
Tablo 5. Toplamsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemi'ne göre talep tahmin sonucu

	2015		2016		2017	
	Talep Miktarı	Tahmin	Talep Miktarı	Tahmin	Talep Miktarı	Tahmin
Ocak	1.742	3.050	2.317	3.500	2.482	3.951
Şubat	2.142	3.394	2.620	3.845	2.806	4.296
Mart	2.977	4.387	3.641	4.838	3.900	5.288
Nisan	3.134	4.573	3.833	5.024	4.106	5.475
Mayıs	2.473	3.948	3.024	4.399	3.686	4.849
Haziran	1.774	3.071	2.170	3.521	2.645	3.972
Temmuz	2.400	3.880	3.191	4.331	3.418	4.781
Ağustos	2.991	4.395	3.658	4.845	3.918	5.296
Eylül	2.660	4.002	3.253	4.452	3.485	4.903
Ekim	2.455	3.946	3.265	4.396	3.497	4.847
Kasım	2.977	4.374	3.641	4.824	3.900	5.275
Aralık	2.291	3.707	2.802	4.157	3.416	4.608

Şekil 3'teki grafikte görüldüğü üzere Toplamsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemine göre hata oranı

3,6 olarak bulunmuştur. Bu değere; alpha, gamma ve deltanın 0,2 olduğunda en iyi sonuç olarak ulaşılmıştır.

Şekil 3. Toplamsal Holt-Winters Üstel Düzleme Yöntemine göre hata oranı



Tablo 6'daki verilere bakıldığında, hata oranı en düşük değer %3,6 olarak bulunan, Toplamsal Holt-Winters

analizidir. Bu çalışmada üretim işletmesi için en uygun talep tahmin metodu Toplamsal Holt-Winters yöntemidir.

Tablo 6. Kullanılan Talep Tahmin Yöntemlerinin Hata Analiz Sonuçları

Kullanılan Analiz Yöntemleri	MAD	MSD	MAPE
Trend Analzi	388	225494	14%
Basit Üstel Düzeltme	471	332521	16%
İkili Üstel Düzeltme	490	347728	17%
Chen'in Bulanık Zaman Serisi Analizi	443	241670	15,38%
Çarpımsal Holt- Winters	133	25306	4,60%
Toplamsal Holt- Winters	100,4	17426,1	3,60%

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Talep tahmin için en çok kullanılan yöntem, verilerin geçmişten alınmasına bağlı olarak yapılan zaman serisi analizleridir. Bu analizler arasında işletme için en uygun olan analiz şeklinin de belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü her işletmenin kendi politika ve yapı gereği, talep miktarları da çeşitlilik göstermektedir.

Tablo 6'da üretim işletmesinin talep tahmini ile ilgili sonuçlara ait hata değerleri bulunmaktadır.

- Trend analizi sonuçlarına göre hata oranı %14 bulunmuştur.
- Basit üstel düzeltme yönetenine göre analiz sonucundaki hata oranı %16 hesaplanmıştır.
- Çift üstel düzeltme yöntemindeki hata oranı %17'dir.

- Chen'in bulanık Zaman serisi analizi yöntemine göre hata oranı %15,38 bulunmuştur.
- Çarpımsal Holt-Winters yöntemine göre hata oranı %4,6 hesaplanmıştır.
- Toplamsal Holt-Winters yönteminde hata oranı %3,6 olarak bulunmuştur.

Yapılan farklı analizler sonucunda hata oranı en düşük olan Toplamsal Holt-Winters yöntemidir. Bu yöntem, Chen (1996)'in geliştirmiş olduğu bulanık zaman serisi yönteminden daha iyi bir sonuç vermektedir.

Elde edilen sonuçlara göre, Holt-Winters tahmin yönetiminin yapı sektöründeki büyük bir işletmenin envanter yönetimi için uygun olduğu görülmektedir. İşletme, envanter yönetimi için talep tahmin çalışmalarında bu yöntemine önem vermesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ADALI, E. (2020). *Makina İmalat Sanayiinde Talep Tahmini: Elektromekanik Sanayiinde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- AKCAN, S. (2017). Wind Speed Forecasting Using Time Series Analysis Methods. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 32(2), 161-172.
- CHEN, S. M. (1996). Forecasting Enrollments Based On Fuzzy Time Series. *Elsevier Fuzzy Sets and Systems*, 81(3), 311-319.
- ÇEKEROL, G.S. (2013). *Lojistik Yönetimi*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2823, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1781.
- ÇUHADAR, M. (2014). Muğla İline Yönelik Dış Turizm Talebinin Modellenmesi ve 2012 - 2013 Yılları İçin Tahminlenmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(12), 1-22.
- ERTUĞRUL, İ. & ÖZTAŞ, T., (2016). Talep Tahminlerinde Bulanık Zaman Serilerinin Kullanılmasına Yönelik İşletme Uygulaması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(30), 135-149.
- EYİĞÜN, İ. (2019). Örgütsel Öğrenmenin Talep Tahmini Üzerine Etkisi: Kaotik Yapının Düzenleyici Rolü, Yüksek Lisans Tezi. T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel İşletmecilik Yüksek Lisans Programı.
- GİRGİN, M. (2019). *Talep Tahminine Bağlı Kapasite Planlama*. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü MBA.
- GÖRÇÜN, Ö.F. (2010a). *Örnek Olay ve Uygulamalarla Tedarik Zinciri Yönetimi*. Beta Yayın Basım, 1. Baskı, ISBN: 978-605-377-353-5.
- GÖRÇÜN, Ö.F. (2013b). *Depo ve Envanter Yönetimi*. Beta Yayın Basım, 1. Baskı, ISBN 978-605-377-887-5.
- JOSEPH J., & LAVIOLA, JR. (2003). An Experiment Comparing Double Exponential Smoothing And Kalman Filter-Based Predictive Tracking Algorithms. *Proceedings of the Workshop on Virtual Environments*, 8(3), 199-206.
- KARAATLI, M., HELVACIOĞLU, C., ÖMÜRBEK, N., & TOKGÖZ, G., (2012). Yapay Sinir Ağları Yöntemi ile Otomobil Satış Tahmini. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(17), 87-100.
- KARABRAHİM, M. (2016). *Yedek Parça Tedarikinde Kullanılabilecek Talep Tahmini Yöntemlerinin İncelenmesi: Bir İşletme Uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Denizcilik İşletmeleri Ana Bilim Dalı Lojistik Yönetimi Programı.
- LIU, H. T., & WEI, M. L., (2010). An Improved Fuzzy Forecasting Method For Seasonal Time Series. *Expert Systems with Applications*, 37(9), 6310-6318.
- SAATÇIOĞLU, D. (2016). *Aralıklı Talep Yapısına Sahip Ürünlerin Talep Tahmininde Makine Öğrenme Yöntemlerinin Uygulanması*, Doktora Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Üretim Yönetimi Bilim Dalı.
- SOFYALIOĞLU, Ç., & ÖZTÜRK, Ş. (2013). Bir çimento firması için dönemsel satış miktarlarının tahmininde bulanık zaman serisi modellerinin karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 161-186.
- ŞEN, A.B., & KABA, G. (2009). Öncü Göstergeler Kullanımının Tahminin Doğruluğuna Etkisi: Türk Otomotiv Pazarı Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 27(2), 397-412.
- ŞENBAŞ, T. (2020). *Lojistik Sektöründe Talep Tahmini Uygulanması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi.
- TEMUÇİN, T. & TEMİZ, İ. (2016). Türkiye Dış Ticaret İhracat Hacminin Projeksiyonu: Holt-Winters ve Box-Jenkins Modellerinin Bir Kıyaslaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 937-960.
- TÜZEMEN, A. & YILDIZ, Ç. (2018). Holt-Winters Tahminleme Yöntemlerinin Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye İşsizlik Oranları Uygulaması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 1-19.
- UYSAL, C., AĞIRBAŞ, N. & SANER, G. (2016). Türkiye'de Sofralık Üzüm Üretim Ve Dış Satımına Yönelik Projeksiyonlar Ve Değerlendirmeler (1293-1300). *12. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü*.
- YAMAN, R. (2011). *Üretim Planlama: Kontrol ve Bütünleştirme*. Ankara: Nobel Yayınevi, 25-180.
- YİÇİT, V. (2016). Hastanelerde Tıbbi Malzeme Talep Tahmini: Serum Seti Tüketimi Üzerinde Örnek Bir Uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 207-222.

Türkiye'deki 2014-2015-2016 yıllarında bina inşaatı sektörünün bilanço ve gelir tablolarının finansal analizlerinin incelenmesi

Investigation of years building construction sector in turkey of 2014-2015-2016 balance sheet and income statement of financial analysis

Levent Sertakan¹ 

Rabia Topaçlar² 

- 1 Kültür Bakanlığı Maliye Uzmanı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Çanakkale, TÜRKİYE
E-mail: lsertakan@hotmail.com
- 2 Yüksek Lisans Öğrencisi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Çanakkale, TÜRKİYE
E-mail: rabia_topacler@hotmail.com

Öz

Bu çalışmanın amacı inşaat sektörünün 2014-2015-2016 yıllarının bilanço ve gelir tablosuna dayanarak finansal analizinin yapılması ve sektör ortalamalarının yıllar itibari ile karşılaştırarak, inşaat sektörünün genel durumunun makro analizini çıkarmaktır. Araştırmada inşaat sektörünün genel durumu ve karşılaşılabileceği finansal riskler hakkında bilgi verilmiştir. Finansal analiz yapılırken rasyo (oran) tekniklerinden faydalanılmıştır. Çalışma sonunda sektörün yıllar itibari ile genel likidite durumu her ne kadar dönen varlıklar yeterli olsa da stok elde tutma süresinin yüksekliği nedeni ile yabancı kaynakları karşılamada sorunlar ile karşılaşılabileceği tespit edilmiştir. Mali yapı durumu ise şirket kaynaklarının %80 oranında yabancı kaynaklardan teşekkül etmesi sebebi ile öz kaynak yetersizliği içindedir. Sektörün devir hızları düşük devir süreleri yüksektir. Karlılık durumuna bakıldığında ise sektör ortalamalarına göre sadece 2014 yılında yetersiz bir kar gerçekleşmiş, 2015-2016 yıllarında ise sektör genel olarak zarar etmiştir.

Anahar kelimeler: Finansal Analiz, Mali Tablo, Finansal Oran, İnşaat Sektörü

Citation/Atıf: SERTAKAN, L. & TOPAÇLAR, R. (2021). Türkiyedeki 2014-2015-2016 Yıllarında Bina İnşaatı Sektörünün Bilanço ve Gelir Tablolarının Finansal Analizlerinin İncelenmesi. Journal of Original Studies. 2(1), 11-20, DOI: 10.47243/jos.2.1.02

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Levent Sertakan
E-mail: lsertakan@hotmail.com



Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Abstract

It is to evaluate the financial analysis based on the balance sheet and income table of 2014-2015-2016 and to make a macro analysis of the general condition of the construction conditions by comparing the sectoral averages over the years. For information on financial risks. benefited from ratio (rate) techniques while performing financial analysis. It is the general liquidity situation as of the years you choose at the end of the study. On the other hand, due to our financial resources, 80% of company resources are inadequate due to our foreign resources. The turnover rates of the sector are low and the turnover times are high. In 2014-2016, the sector was generally damaged.

Keywords: Financial Analysis, Financial Statement, Financial Rate, Construction Industry

1. GİRİŞ

“İnşaat sektörü; yoğun işgücü kullanımı, sosyo-ekonomik refah düzeyine olan katkısı ve yüzlerce çeşit mal-hizmet üretimiyle doğrudan bağlantılı olması sebebiyle ekonomik yapı içerisinde önemli bir yere sahiptir.” Oluşturduğu katma değer açısından ve istihdam rakamlarını açısından ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yer oluşturmaktadır. Büyük oranla yerli sermayeyle Türkiye’de inşaat sektörü birçok mesleği ilgilendirmekle beraber istihdamda ve üretimde olumlu etkilenmiştir. (Kaya, Koç ve Şenel, 2017)

Finansal performans, işletmelerin sektörel alanda diğer işletmeler arasında kendi durumlarını kıyaslayabilmeleri, hedeflerine işletmelerin ulaşım ulaşmadığını tespit etmekle beraber bunların yanı sıra kuruluşlar ve yatırımcılar doğru karar alım almamaları adına finansal durumlarla da önemli hükümlerle ilgili bilgiler vermektedir. Oran (Rasyo) analizi işletmelerin sektörel alanda finansal performansının ölçülmesinde kullanılan finansal analiz en önemli yöntemlerinden biridir. İşletmeler belirli dönemler de belirli kalemlerde elde ettikleri kalemlerin birbirine oranlanması ile elde edilen rasyoların yorumlanmasıyla işletmelerin likidite durumu, finansal yapısı, karlılık ve faaliyetlerine ilişkin mühim sonuçlara ulaşılmaktadır. Kuruluşlar ve yatırımcılar finansal analiz kullanılan birçok firma ile çok sayıda hesaplanan finansal rasyolar karar almada zorluk oluşturmaktadır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Girişten sonra çalışmanın birinci bölümünde konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiş ve bununla ilgili kavramlardan bahsedilmektedir. Çalışmada cari oran, asit test oranı, nakit oran, yatırım oranı, borçlanma oranı, alacak devir hızı, stok devir hızı ve süresi, ticari borçlar devir hızı ve süresi, nakit dönüş süresi, öz kaynak karlılığı, varlık karlılığı, satış karlılığı, varlık yapısı ve kaynak yapısı hesaplanarak bakılmaktadır. İkinci bölümünde ise 2014-2015-2016 yılında 605 işletmenin finansal analizi kullanılarak çalışmanın yöntemi belirlenmiştir. Üçüncü bölümde ise bulgular bina inşaatı sektörüne göre hesaplanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın son bölümünde ise sonuçlara yer verilmektedir.

2. LİTERATÜR VE TANIMLAMALAR

Literatürde imalat ve imalat dışı farklı sektörlerde oran analizleri kullanılarak bilanço ve gelir tabloları üzerinden mali analizler yapılmıştır. Sektörler ve sektörlerin içinde bulunan şirketlerin likidite oranları, mali yapı oranları, faaliyet oranları ve karlılık oranları karşılaştırılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan oran analizlerinden bazıları şunlardır.

2.1. Likidite Oranları

Likidite oranları işletmelerin kısa vadeli borç ödeme gücünü ve net çalışma sermayesinin yeterliliği hakkında fikir verir. Resesyon ve ulusal ve global krizlerde işletmenin ayakta kalıp kalmayacağını gösteren oranlardır. Likidite oranlarından en çok kullanılanlar;

Cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi ile elde edilir. Elde edilen oranın referans değeri 1,5 ile 2 arasında olması istenir. Oranın bir buçuktan düşük olması işletmenin borç ödemedede güçlükle karşılaşacağını gösterir. 2'den büyük olması ise işletmenin gereğinden fazla nakit bulundurduğunu gösterir.

Asit test oranı, dönen varlıklardan stokların çıkarılıp kısa vadeli yabancı kaynakların bölünmesi ile elde edilir. Stokların paraya çevrilmesi zaman alır. İşletmenin esas borç ödeme gücünü gösteren orandır. Referans değerinin bir çıkması istenir. Sonucun birden küçük bir oran çıkması işletmenin borç ödemedede stoklarına ihtiyaç duyduğunu gösterir.

Nakit oran, İşletmenin elinde bulunan hazır değerler ve paraya çevrilmesi çok zaman almayan menkul kıymetlerin kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi ile elde edilir. Çıkan oranın referans değeri 0,2 tir. (Alper ve Biçer, 2017)

2.2. Mali Yapı Oranları

İşletmelerin finansman ihtiyaçları yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ile sağlanır. Varlıkların hangi kaynaklardan sağlandığını matematiksel olarak gösteren oranlardır. Bu oranlardan bazıları şöyledir.

Borçlanma oranı, işletmenin yabancı kaynakların toplam kaynaklara bölünmesi ile hesaplanır. İşletme varlıklarının hangi oranda yabancı kaynaklardan karşılandığını gösterir. Genel kabul görmüş referans değeri 0.5'dir.

Yatırım oranı, Duran varlık toplamının devamlı sermayeye bölünmesi ile hesaplanır. Devamlı sermaye uzun vadeli yabancı kaynaklar ile öz kaynakların toplamıdır.

Borçlanma katsayısı, yabancı kaynakların öz kaynaklara bölünmesi hesaplanır. Referans değeri 1,5 tir

2.3. Faaliyet Oranları

Faaliyet oranları işletmelerin sahip olduğu ve faaliyetlerini gerçekleştirmede kullandığı iktisadi varlıklarını verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığının ölçümünde kullanılır. Aşağıda

belirttiğimiz örnekler bu oranlardan birkaç tanesidir;

Alacak devir hızı, işletmenin alacaklarını ne kadarlık sürede tahsil ettiğini gösterir. Kredi net satışların ortalama ticari alacaklara bölünmesi ile elde edilir. Oranın yüksek çıkması çalışma sermayesinin alacaklardan bağımsızlığını ifade eder.

Stok devir hızı, satılan malın maliyetinin ortalama stoklara bölünmesi ile hesaplanır. Hesaplanan oranın yüksek olması stokların likit olduğunu ve kolaylıkla paraya çevrildiğini gösterir. (Altay, 2018)

Aktif devir hızı, işletmenin satışlarının toplam aktiflere bölünmesi ile hesaplanır. Şirketin toplam varlıklarının yılda kaç kez döndürüldüğü ve şirketin çalışma durumunu ortaya koyan bir hesaplama.

2.4. Karlılık Oranları

Karlılık oranları işletmelerin gerek bir bütün olarak tüm faaliyetlerinde karlı çalışıp çalışmadığını, gerekse her temel faaliyetin verimliliğinin ölçülüp yorumlanmasında kullanılan oranlardır.

Varlıkların karlılığı, net karın aktif toplama bölünmesi ile hesaplanır. İşletmelerin ulaştıkları büyüklük ile sağladıkları verimin ölçülmesinde kullanılır.

Öz sermaye karlılığı, net karın ortalama öz sermayeye bölünmesi ile hesaplanır. İşletmeye yatırım yapmış ortakların her bir birim sermaye için ne kadar kar elde ettiklerini gösterir. (Altay, 2018)

2.5. Literatür

İşletmelerin mali analizlerini ortaya koyan, finansal tabloların yorumlanmasını sağlayan

oran analizleri, işletmeyi sektör ortalamaları ve rakip işletmeler ile karşılaştırır. Tüm paydaşların bilgilendirilmesini sağlar ve hayati derecede önem arz eder. Bu konudaki akademik çalışmaların bazıları aşağıda sıralanmıştır.

Ohlson (1980), 1970-1976 yılları arasında seçmiş olduğu 105 iflas etmiş ve 2050 iflas etmemiş işletmelerin finansal oranlarını kullanarak regresyon analizi yapmış ve iflastan önce tahmine yönelik üç model geliştirmiştir.

Acar (2003), çalışmasında Türkiye’deki tarımsal işletmelerin finansal performanslarının nasıl ölçüleceği ve hangi finansal verilerin kullanılacağı ve referans aralıklarının ne olması gerektiği yönünde çalışma yapmış ve finansal referans değerlerin işletmenin rakiplerinden daha iyi performans gösterebilmesi için aşmaları gereken hedefler olduğu sonucuna varmıştır.

Aktan ve Bodur (2006), makalesinde likidite, mali yapı, faaliyet ve karlılık oranlarının neler olduğu ve nasıl kullanılması gerektiği yönünde bilgiler içermiş ve küçük ve orta boy işletmelerin sağlıklı bir muhasebe sistemine sahip olması gerektiği, bankalardan dış finansman sağlamada bunun elzem bir kriter olduğu belirtmiştir.

Özgülbaş, vd. (2008), çalışmalarında özel hastane sektörünün finansal değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın kapsamı 1994-2005 yılları arası mevcut olan 797 hastanedir. Araştırma sonunda genel olarak hastaneler likidite sıkıntısı çekmemektedir. Hastanelerin yabancı kaynakları pek kullanmadığı bunun nedeninin faiz giderlerinin yüksek olması olduğu ve risksiz olan öz kaynaklarını kullandığı tespit edilmiştir. Hastanelerin diğer göstergelerin aksine karlılık durumlarının pek iyi olmadığı bu nedenle hastane yönetiminde daha profesyonel finans yönetimine ihtiyaç olduğu önerilmiştir.

Kumbirai ve Webb (2010) tarafından yapılan çalışmada 2005-2009 döneminde Güney Afrika ticari bankacılık sektörünün performansı ölçülmüştür. Karlılık, likidite, kredi kalitesi açısından incelenen oranlar doğrultusunda bulunan sonuçlara göre banka performansı araştırmanın ilk yıllarında artış göstermiştir. 2008-2009 yıllarında doruğa ulaşan finansal kriz, bankaların karlılık, likiditelerinde düşüş ve bozulan kredi kalitesi ile sonuçlanmıştır.

Civan ve Özdemir (2011), ‘Devlet Muhasebe Standartları’ kitabında mali şeffaflık ve hesap verilebilirlik çerçevesinde mali tabloların nasıl hazırlanıp sunulması ve önerilerini dile getirmişleridir.

Özer (2012), çalışmasında oran analizlerinin tanımını yapıp bir kamu hastanesinin bilanço ve gelir tablosu üzerinden finansal analizleri yapmıştır. Sonucunda hastanenin finansal yapısının öz kaynak ağırlıklı

olduğu ticari alacaklarının çok olduğu alacak tahsilatında sorun olması durumunda likidite sıkışıklığı yaşayacağı 2008 yılında zarar ettiği, 2009 yılında ise karlılığının yükseldiği ancak 2010 yılında karlılığın yeniden düşme eğilimi içine girdiği tespitlerini yapmıştır.

Karadeniz, Koşan ve Kahiloğulları (2014) bu çalışmada BİST işlem gören dört spor şirketinin 2011-2013 yılları arasında finansal performansı oran analizi ile ölçülmüş ve Altman Z değerleri hesaplanarak iflas riskleri ölçülmüştür. Çalışma sonucunda likidite değerleri genel kabul görmüş standartların altında olduğu ve net çalışma sermayelerinin negatif olduğu saptanmıştır. Spor şirketlerinin borç ile finanse edildiği ve ilerleyen yıllarda bunun büyük bir risk olduğu belirtilmiştir. Karlılık oranlarının ise düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonunda dört spor şirketinin üçünün iflas riski altında olduğu saptanmıştır.

Göçer (2015), çalışmasında mali analiz tekniklerinin kamu kurumlarında da uygulanabilirliğini ortaya koymuştur. Bu kapsamda Pendik Belediyesinin 2008-2012 yılları arası bilanço ve gelir tablosu üzerinden yatay ve dikey trend analiz tekniklerini uygulamıştır. Çalışma sonucunda yıllar itibarı ile dönen varlıklarda artış, duran varlıklarda azalış olduğu bunun temel nedenin arazi ve arsalar hesabının azalmasından kaynaklandığı, pasif içinde kısa vadeli yabancı kaynakların arttığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Şen, Zengin ve Yusubov (2015), bir örnek otel işletmesinin mali tabloları finansal olarak analiz edilmiş ve sonucunda işletmenin duran varlıklarının bir kısmının kısa vadeli yabancı kaynaklar ile finanse edilmiştir. Bunun sonucunda kısa vadeli borçları karşılama likidite sıkışıklığı içine girdiği finansal giderlerin fazla olması sebebi ile de dönemi zarar ile kapadığı, 2013 yılında ise nakit varlıklarında artış yaşanmış ve ticari alacaklarda azalma olmuştur. Bu durumun sürdürülmesi halinde likidite sıkışıklığı azalacaktır.

Akyüz, vd. (2017) çalışmalarında 2015 verileri yardımı ile BİST’te işlem gören Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri Sanayisi İşletmelerinin finansal başarısızlıklarının ölçülmesinde kullanılan oran

analiz teknikleri belirlenmişlerdir. Başarılı ve başarısız işletmeler arasındaki anlamlı farklılığın karlılık ile ilgili ortalamalarda görüldüğü brüt kâr marjı dışındakini 4 farklı kar düzeyinde bu farklılığın görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır.

Alper ve Biçer, (2017) çalışmalarında Sivas Numune Hastanesinin 3 yıllık bilanço ve gelir tablosuna dayanılarak oran analizleri incelenmiş ve sektör ortalamaları ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonunda likidite sıkışıklığı yaşanmadığı, net çalışma sermayesinin yeterli olduğu, alacakların tahsil edilebildiği, stokların sektöre göre daha hızlı paraya çevrildiği, Mali yapısının güçlü olduğu ve ilk iki yıllık karlılık oranlarının olumsuz iken üçüncü yıl olumluya döndüğü sonucuna varılmıştır.

Emir ve Atukalp, (2017) çalışmada Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların aktif kalitesi ve karlılığı analiz edilmiştir. Bu çalışmada 2003-2016 yıllar arası veriler dikkate alınmıştır. Kredilerin aktif deki oranı azalma ve yükselme dönemleri, kredilerin mülkiyet durumları mevduatlara oranı, takipteki kredilerin toplam kredilere oranı ve Türk bankacılık sisteminin karlılık durumları incelenmiş ve sonucunda 2007 yılına kadar karlılıkta artış meydana gelirken 2008 yılından itibaren küresel kriz nedeni azalmaya başlamış ve 2016 yılına kadar devam etmiştir sonucuna ulaşmışlardır.

Öğünç (2017), çalışmasında imalat sektörünün alt sektörleri olan tekstil ve gıda sektörlerinin 2014,2015,2016 finansal verileri oran analizi yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Çalışma sonunda tekstil sektörünün kısa vadeli borçları karşılama sorun yaşamadığı ancak gıda sektöründe küçük ölçekli işletmelerde borç karşılama oranlarının düşük olduğu gözlenmiştir. Genel olarak her iki sektörde de büyük ölçekli işletmelerin 2016 yılında önceki yıllara göre karlı bir yıl geçirdiği fakat küçük ölçekli işletmelerin dönemi zararlı kapadığı tespit edilmiştir.

Önal, Mat ve Eroğlu, (2018) Türkiye’ de faaliyet gösteren hava taşımacılığı şirketlerinin karlılıkları incelenmiş ve Avrupa hava taşımacılığı ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada baz alınan yıllar 2012- 2016 dönemidir. Karşılaştırma sonucunda Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelerin Avrupa sektör ortalamasına göre karlılık açısından

daha yüksek değerlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada havacılık sektöründeki risklerin akaryakıt fiyatlarındaki dalgalanmalar, kur riski, faiz oranları, likidite riski ve sermaye riski olduğu belirtilmiştir.

Yenisu (2019), çalışmada bir perakende işletmesi olan Adese Alışveriş Merkezi Ticaret A.Ş’ nin 2014-2016 yılları arası mali tablolarına oran analizi uygulanmış ve sektör oranları ile karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda işletmenin likidite sıkıntısı çektiği, öz kaynaklarının sektöre göre iyi olduğu, devir hızlarının genel olarak sektörün altında ve işletmenin karlılığının önemli ölçüde sektörün üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu çalışma, 2014-2015-2016 yıllarında 605 işletmenin içinde yer aldığı inşaat sektörünün (bina inşaatı) finansal analizini amaçlayan tanımlayıcı türde bir araştırmadır. Çalışma sektörün üç yıllık (2014-2015-2016) bilanço ve gelir tablosuna ait veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bilanço kalemlerinin (dönen varlıklar, duran varlıklar, kısa vadeli borçlar, uzun vadeli borçlar, öz kaynaklar) dikey yüzde oran analizleri yapılmış ve bilanço ve gelir tablosu verileri kullanılarak oran analizleri yardımı ile sektörün finansal durumu değerlendirilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde literatür de yer alan oran analizlerinin en çok bilinenleri kullanılmış ve değerlendirmede kullanılan finansal tablolar Merkez Bankası internet sitesinden alınmıştır. Finansal tablolardan elde edilen oran analizlerinin sektör ortalamaları yıllar itibari ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda işletmeler tarafından en çok kullanılan finansal oranların değerlendirilmesi yapılmıştır.

Sektöre ilişkin 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ilişkin bilanço ve gelir tablosu verileri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Bina İnaaatı 2014-2015-2016 Bilanço Verileri

AKTİF (VARLIKLAR)	2014	GRUP YÜZDE	AKTİF YÜZDE	2015	GRUP YÜZDE	AKTİF YÜZDE	2016	GRUP YÜZDE	AKTİF YÜZDE
I-DÖNEN VARLIKLAR	47.507.627,1	100,0	62,7	59.736.060,6	100,0	61,9	75.384.962,7	100,0	60,5
A-Hazır Değerler	3.673.963,1	7,7	4,8	3.216.033,3	5,4	3,3	4.281.201,6	5,7	3,4
B-Menkul Kıymetler	395.368,7	0,8	0,5	624.648,8	1,0	0,6	341.487,7	0,5	0,3
C-Ticari Alacaklar	8.237.402,8	17,3	10,9	10.168.043,8	17,0	10,5	14.206.582,6	18,8	11,4
D-Diğer Alacaklar	5.699.120,2	12,0	7,5	7.023.988,2	11,8	7,3	7.649.035,9	10,1	6,1
E-Stoklar	17.237.706,0	36,3	22,8	23.499.776,0	39,3	24,4	29.592.086,6	39,3	23,8
F-Yıllara Yaygın İnş.ve Onarım Maliyetleri	8.950.750,3	18,8	11,8	11.398.667,2	19,1	11,8	13.990.529,5	18,6	11,2
G-Gelecek Aylara ait Giderler ve Gelir Tah.	268.602,0	0,6	0,4	380.719,4	0,6	0,4	1.391.315,1	1,8	1,1
H-Diğer Dönen Varlıklar	3.044.714,1	6,4	4,0	3.424.183,8	5,7	3,6	3.932.723,7	5,2	3,2
II-DURAN VARLIKLAR	28.253.696,7	100,0	37,3	36.711.962,8	100,0	38,1	49.156.591,8	100,0	39,5
A-Ticari Alacaklar	699.315,3	2,5	0,9	894.748,2	2,4	0,9	911.102,3	1,9	0,7
B-Diğer Alacaklar	1.407.860,1	5,0	1,9	2.170.200,0	5,9	2,3	2.439.515,2	5,0	2,0
C-Mali Duran Varlıklar	5.219.141,3	18,5	6,9	6.365.444,2	17,3	6,6	9.890.119,5	20,1	7,9
D-Maddi Duran Varlıklar	17.711.381,4	62,7	23,4	23.634.998,5	64,4	24,5	31.120.162,4	63,3	25,0
E-Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.645.411,2	5,8	2,2	2.160.730,3	5,9	2,2	2.203.563,1	4,5	1,8
F-Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	494,7	0,0	0,0	3.329,5	0,0	0,0	3.571,4	0,0	0,0
G-Gelecek Yıllara ait Giderler ve Gelir Tah.	1.179.673,4	4,2	1,6	1.020.375,9	2,8	1,1	1.365.960,8	2,8	1,1
H-Diğer Duran Varlıklar	390.419,4	1,4	0,5	462.136,2	1,3	0,5	1.222.597,2	2,5	1,0
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	75.761.323,8		100,0	96.448.023,4		100,0	124.541.554,5		100,0
I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	32.238.323,0	100,0	42,6	39.655.765,4	100,0	41,1	51.796.381,1	100,0	41,6
A-Mali Borçlar	7.639.112,8	23,7	10,1	10.454.365,6	26,4	10,8	15.817.500,1	30,5	12,7
B-Ticari Borçlar	5.939.838,6	18,4	7,8	6.971.186,3	17,6	7,2	8.597.496,1	16,6	6,9
C-Diğer Borçlar	5.156.972,8	16,0	6,8	6.226.338,6	15,7	6,5	7.787.604,4	15,0	6,3
D-Alınan Avanslar	5.910.293,0	18,3	7,8	6.844.743,7	17,3	7,1	7.593.661,6	14,7	6,1
E-Yıllara Yaygın İnş.ve Onarım Hakedişleri	6.327.201,0	19,6	8,4	8.012.733,5	20,2	8,3	9.064.771,9	17,5	7,3
F-Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	216.266,6	0,7	0,3	248.204,2	0,6	0,3	421.239,9	0,8	0,3
G-Borç ve Gider Karşılıkları	110.336,7	0,3	0,1	91.008,7	0,2	0,1	133.640,3	0,3	0,1
H-Gelecek Aylara ait Gelirler ve Gider Tah.	397.750,3	1,2	0,5	505.315,4	1,3	0,5	2.314.547,7	4,5	1,9
I-Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	540.551,1	1,7	0,7	301.869,4	0,8	0,3	65.919,0	0,1	0,1
II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	29.145.550,0	100,0	38,5	41.509.936,2	100,0	43,0	55.414.359,6	100,0	44,5
A-Mali Borçlar	18.620.691,3	63,9	24,6	26.492.451,6	63,8	27,5	34.818.352,4	62,8	28,0
B-Ticari Borçlar	711.528,3	2,4	0,9	927.150,6	2,2	1,0	1.515.203,5	2,7	1,2
C-Diğer Borçlar	1.465.581,1	5,0	1,9	2.162.894,4	5,2	2,2	3.111.854,2	5,6	2,5
D-Alınan Avanslar	7.753.281,5	26,6	10,2	10.618.286,3	25,6	11,0	13.794.134,7	24,9	11,1
E-Borç ve Gider Karşılıkları	8.206,8	0,0	0,0	19.131,9	0,0	0,0	25.201,1	0,0	0,0
F-Gelecek Yıllara ait Gelirler ve Gider Tah.	554.030,1	1,9	0,7	1.272.051,1	3,1	1,3	1.913.429,6	3,5	1,5
G-Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	32.230,9	0,1	0,0	17.970,3	0,0	0,0	236.184,1	0,4	0,2
III-ÖZ KAYNAKLAR	14.377.450,9	100,0	19,0	15.282.321,8	100,0	15,8	17.330.813,8	100,0	13,9
A-Ödenmiş Sermaye	9.524.099,4	66,2	12,6	12.105.093,4	79,2	12,6	14.338.104,1	82,7	11,5
B-Sermaye Yedekleri	913.877,8	6,4	1,2	1.306.050,3	8,5	1,4	2.520.534,1	14,5	2,0
C-Kar Yedekleri	1.675.974,7	11,7	2,2	1.571.399,7	10,3	1,6	2.211.086,3	12,8	1,8
D-Geçmiş Yıllar Karları	2.784.172,2	19,4	3,7	3.428.990,5	22,4	3,6	4.173.901,9	24,1	3,4
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(2.219.492,5)	(15,4)	(2,9)	(2.836.738,3)	(18,6)	(2,9)	(4.446.742,0)	(25,7)	(3,6)
F-Dönem Net Karı (Zararı)	1.698.819,4	11,8	2,2	(292.473,8)	(1,9)	(0,3)	(1.466.070,5)	(8,5)	(1,2)
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	75.761.323,8		100,0	96.448.023,4		100,0	124.541.554,5		100,0
Firma Sayısı	695			695			695		

Kaynak: TCMB

Tablo 2. Bina İnşaatı Sektörü 2014-2015-2016 Gelir Tablosu Verileri

GELİR TABLOSU (BİN TL.)	2014	(%)	2015	(%)	2016	(%)
A-BRÜT SATIŞLAR	19.435.760,9	101,7	17.733.268,5	101,2	28.702.491,5	107,2
1-Yurt İçi Satışlar	18.585.094,2	97,2	16.272.152,6	92,9	26.499.757,9	99,0
2-Yurt Dışı Satışlar	575.286,0	3,0	1.029.808,8	5,9	1.788.469,1	6,7
3-Diğer Gelirler	275.380,7	1,4	431.307,0	2,5	414.264,5	1,5
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	(321.366,2)	(1,7)	(216.581,7)	(1,2)	(1.923.736,6)	(7,2)
1-Satıştan İadeler (-)	(252.827,8)	(1,3)	(131.164,9)	(0,7)	(1.835.514,2)	(6,9)
2-Satış İskontoları (-)	(54.714,8)	(0,3)	(82.019,6)	(0,5)	(79.592,0)	(0,3)
3-Diğer İndirimler (-)	(13.823,7)	(0,1)	(3.397,2)	(0,0)	(8.630,5)	(0,0)
C-NET SATIŞLAR	19.114.394,6	100,0	17.516.686,7	100,0	26.778.754,9	100,0
D-SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	(16.127.507,9)	(84,4)	(14.488.986,1)	(82,7)	(23.102.047,7)	(86,3)
1-Satılan Mamuller Maliyeti (-)	(6.345.727,2)	(33,2)	(6.371.207,5)	(36,4)	(8.907.391,7)	(33,3)
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	(1.743.233,9)	(9,1)	(1.870.668,7)	(10,7)	(4.759.949,6)	(17,8)
3-Satılan Hizmet Maliyeti (-)	(7.791.075,5)	(40,8)	(5.898.200,6)	(33,7)	(8.978.863,1)	(33,5)
4-Diğer Satışların Maliyeti (-)	(247.471,4)	(1,3)	(348.909,3)	(2,0)	(455.843,3)	(1,7)
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	2.986.886,7	15,6	3.027.700,6	17,3	3.676.707,1	13,7
E-FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.379.989,5)	(7,2)	(1.618.895,5)	(9,2)	(1.859.150,0)	(6,9)
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(8.356,2)	(0,0)	(2.906,9)	(0,0)	(3.889,3)	(0,0)
2-Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(295.625,3)	(1,5)	(372.163,3)	(2,1)	(415.809,9)	(1,6)
3-Genel Yönetim Giderleri (-)	(1.076.008,1)	(5,6)	(1.243.825,3)	(7,1)	(1.439.450,8)	(5,4)
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	1.606.897,2	8,4	1.408.805,2	8,0	1.817.557,2	6,8
F-DİĞER FAAL.OLAĞAN GELİR VE KARLAR	3.482.559,8	18,2	4.950.385,8	28,3	4.125.589,0	15,4
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri	115.594,5	0,6	83.070,8	0,5	136.452,6	0,5
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	768.326,6	4,0	330.690,3	1,9	246.097,8	0,9
3-Faiz Gelirleri	328.199,8	1,7	437.961,2	2,5	365.825,5	1,4
4-Komisyon Gelirleri	618,5	0,0	2.785,6	0,0	31.571,5	0,1
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar	1.995,2	0,0	4.400,2	0,0	3.195,8	0,0
6-Menkul Kıymet Satış Karları	23.175,9	0,1	277.234,3	1,6	85.936,4	0,3
7-Kambiyo Karları	1.664.748,4	8,7	3.208.869,7	18,3	2.462.793,7	9,2
8-Reeskont Faiz Gelirleri	54.966,5	0,3	164.070,4	0,9	132.793,0	0,5
9-Enflasyon Düzeltmesi Karları	126,2	0,0	531,3	0,0	487,1	0,0
10-Diğer Olağan Gelir ve Karlar	524.808,2	2,7	440.772,1	2,5	660.435,6	2,5
G-DİĞER FAAL.OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	(1.995.639,8)	(10,4)	(4.477.738,8)	(25,6)	(4.165.554,5)	(15,6)
1-Komisyon Giderleri (-)	(13.090,3)	(0,1)	(6.188,1)	(0,0)	(18.370,1)	(0,1)
2-Karşılık Giderleri (-)	(36.629,6)	(0,2)	(25.955,7)	(0,1)	(48.865,6)	(0,2)
3-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)	(11.151,1)	(0,1)	(75.123,5)	(0,4)	(45.052,6)	(0,2)
4-Kambiyo Zararları (-)	(1.736.581,7)	(9,1)	(3.792.738,2)	(21,7)	(3.727.235,7)	(13,9)
5-Reeskont Faiz Giderleri (-)	(45.084,6)	(0,2)	(167.912,1)	(1,0)	(136.697,5)	(0,5)
6-Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)	(30,8)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(281,5)	(0,0)
7-Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)	(153.071,8)	(0,8)	(409.821,1)	(2,3)	(189.051,5)	(0,7)
H-FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	(1.217.134,1)	(6,4)	(2.108.192,7)	(12,0)	(2.716.275,2)	(10,1)
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(972.350,4)	(5,1)	(1.665.958,7)	(9,5)	(2.187.686,7)	(8,2)
2-Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(244.783,7)	(1,3)	(442.234,0)	(2,5)	(528.588,5)	(2,0)
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	1.876.683,1	9,8	(226.740,6)	(1,3)	(938.683,5)	(3,5)
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	542.349,7	2,8	570.719,1	3,3	511.247,8	1,9
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları	47.932,7	0,3	51.156,4	0,3	54.507,5	0,2
2-Diğer Olağandıışı Gelir ve Karlar	494.417,0	2,6	519.562,6	3,0	456.740,3	1,7
J-OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	(488.519,0)	(2,6)	(438.119,4)	(2,5)	(822.171,5)	(3,1)
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zarar.(-)	(13.106,5)	(0,1)	(18.654,7)	(0,1)	(25.661,4)	(0,1)
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(59.179,9)	(0,3)	(80.666,7)	(0,5)	(69.018,4)	(0,3)
3-Diğer Olağandıışı Gider ve Zarar.(-)	(416.232,6)	(2,2)	(338.798,0)	(1,9)	(727.491,6)	(2,7)
DÖNEM KAR VEYA ZARARI	1.930.513,7	10,1	(94.140,9)	(0,5)	(1.249.607,2)	(4,7)
1-Dönem Karı	2.554.986,7	13,4	1.696.174,4	9,7	2.056.709,6	7,7
2-Dönem Zararı (-)	(624.473,0)	(3,3)	(1.790.315,3)	(10,2)	(3.306.316,8)	(12,3)
K-DÖNEM KARI VERGİ/ DİĞ. YASAL YÜK.KARŞ. (-)	(231.694,3)	(1,2)	(198.332,9)	(1,1)	(216.463,3)	(0,8)
DÖNEM NET KAR VEYA ZARARI	1.698.819,4	8,9	(292.473,8)	(1,7)	(1.466.070,5)	(5,5)
Firma Sayısı	695		695		695	

4. BULGULAR

İnşaat sektörü (bina inşaatı) 2014-2015-2016 yılları ait oran analizi bulguları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 3. Bina İnşaatı Sektörü Finansal Oranları

YILLAR	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
A- LİKİDİTE ORANLARI			
1-Cari Oran (%)	152,1	156,6	160,8
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	71,3	70,6	65,2
3-Nakit Oranı (%)	9,2	6,0	7,6
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	39,6	41,4	43,4
5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	28,8	29,6	30,7
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	-	-	-
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	23,8	25,4	25,6
8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	14,8	15,3	15,4
B- FİNANSAL VE MALİ YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Topl. Oranı (%)	79,6	81,5	82,8
2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	20,4	18,5	17,2
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Top. Oranı (%)	24,7	23,4	22,8
4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Top. Oranı (%)	49,2	48,5	47,7
5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Top.Oranı (%)	30,6	33,1	35,3
6-Uzun Vadeli Yab.Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	51,3	55,4	58,0
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	120,3	125,7	99,7
8-Maddi Duran Varlıkl.(Net) / Uzun Vad. Yab. Kaynaklar Or. (%)	86,8	90,8	84,6
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	45,7	47,5	47,6
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	157,0	170,7	144,8
11-Duran varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	65,0	66,2	65,9
12-Kısa Vad. Yabancı Kaynakl. / Yabancı Kaynakl. Top.Oranı (%)	62,0	60,0	57,9
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	37,7	39,1	40,5
14-Kısa Vad. Banka Kredileri / Kısa Vad. Yabancı Kaynakl.Oranı (%)	29,9	30,5	28,9
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	46,8	47,7	48,7
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	66,0	64,5	63,4
17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	26,7	28,1	27,6
C- DEVİR HIZLARI			
1-Stok Devir Hızı (Kez)	1,5	1,3	1,1
2-Alacak Devir Hızı (Kez)	5,8	5,6	5,0
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	0,5	0,5	0,5
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	0,8	0,7	0,6
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	2,6	2,4	2,6
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	1,7	1,4	1,5
7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	2,2	2,1	2,0
8-Aktif Devir Hızı (Kez)	0,3	0,3	0,3
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	4,8	5,2	1,9
b)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	6,4	7,1	2,5
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	2,2	2,2	2,0
d)Net Kar (Zarar) / Aktif Toplamı Oranı (%)	0,3	0,0	(0,5)
e)Faaliyet Karı (Zararı) / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	1,9	2,1	2,0
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlılık Oranı (%)	0,1	0,2	0,2
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	7,9	11,1	9,8
b)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	30,1	30,0	29,5
c)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar oranı (%)	2,3	0,6	(5,0)
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	69,9	70,0	70,5
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	13,6	14,8	14,8
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	7,4	10,5	12,6
3-Kar ile Finansal Yüküm. Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	171,3	131,3	85,6
b)Net Kar (Zarar) ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	152,6	118,4	79,3

Kaynak: TCMB. <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php/>

Dikey yüzde yönteminde aktif(varlık) yapısına bakıldığında yıllar itibari ile dönen varlıkların payının %60'ın üzerinde olduğu görülmektedir. Bu payda stokların dönen varlıklar içindeki payı %40'a yaklaşmaktadır. Genel kabul görmüş durum ise duran varlık, dönen varlık oranının %60-%40 olmasıdır. Pasif(kaynak) yapısında ise kısa vadeli yabancı kaynakların oranlarının arka arkaya üç yıl boyunca %40'ın üzerinde çıkmıştır. Her ne kadar dönen varlık oranları da yüksek olsa da sektör için ileride riskli bir duruma sebebiyet verebilir. Sektör ortalama öz kaynaklarının ise yıllar itibari ile düştüğü ve 2016 yılında %13,9 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Halbuki yabancı kaynak sermaye yapısının başa baş olması istenilen bir durumdur.

Likidite oranlarına bakıldığında cari oranın üç yıl boyuncuda 1,5 üstünde olduğu görülmektedir. Asit test oranı ise 0,71-0,65 arasında gerçekleşmiştir. Arzu edilen durum ise 0,90-1,1 aralığıdır. Sektörün genel olarak kısa vadeli borç ödeme gücü stoklara bağımlıdır. Nakit oran ise yıllar itibari ile 0,09-0,06 arasında gerçekleşmiş ve arzu edilen referans değeri aralığı (0,1- 0,2)'nin altında olduğu tespit edilmiştir.

Mali yapı oranlarındaki gelişmelere baktığımızda, borçlanma oranının (0,79-0,81) aralığında gerçekleştiği ve ideal değeri olan 0,50'nin üstünde olduğu görülmektedir. Sektörün kaynaklarının ağırlık olarak yabancı kaynaklardan oluştuğu ve riskli bir durum olduğu tespiti sonucuna ulaşılmıştır. Finansman oranının ise (0,24-0,22) aralığında gerçekleşmiş ve ideal değeri olan 0,5 altındadır. Yatırım (duran varlıkların / devamlı sermayeye) oranı yıllar itibari ile 0,65-0,66 arasında gerçekleşmiş ve ideal değerleri içinde olduğu gözlemlenmiştir.

Faaliyet oranlarından alacak devir hızına baktığımızda devrin 5,8-5,0 arasında gerçekleştiği ve alacak tahsil süresinin ortalama 66 gün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Stok devir hızının ise 1,5 ile 1,1 arasında ve stokta kalma süresinin 283 gün olduğu tespit edilmektedir. Öz kaynak devir hızının 2,2-2,0, aktif devir hızının, 0,3 ve net çalışma sermayesi devir hızının 0,8-0,6 arasında gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Karlılık oranlarındaki durum ise, faaliyet karının yıllar itibari ile 7,9-11,1-9,8 olarak gerçekleşmiştir. Mali rantabilite oranı (öz kaynak karlılığı)'nın ise 2014'te 4,8 iken 2016 yılında 1,9' düştüğü görülmüştür. Vergi öncesi kar ise 6,5'tan 2,5'a düşmüştür. Varlık

karlılığındaki durum ise 2014'de 0,3,2015'de 0 ve 2016 yılında ise sıfırın altında gerçekleşmiştir. Dönem net karında ise 2014 yılında kar,2015 ve 2016'da zarar edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. SONUÇ

Sektörün likidite durumunun finansal analiz sonuçlarına bakıldığında dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları karşıladığı ancak dönen varlıklar içinde stokların önemli bir yer tutması sebebi ile borç ödeme gücünün zayıf olduğu görülmektedir. Öz kaynak yapısının zayıf olması sebebi ile de borçları ödemek için yeniden borçlanmaya gidildiği ve gelecekte sektörün krize girme ihtimalinin yüksek olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Finansal yapı analiz sonuçlarında ise kaynak yapısı içinde yabancı kaynakların oranının %80 olduğu ve öz kaynakların yetersiz olduğu ve şirketin çalışma sermayesinin borçlar ile fonlandığı kanaatine ulaşılmıştır. Maddi duran varlık yapısının aktif toplam içinde %25 altında olduğu ve öz kaynak yetersizliğinin de olduğu düşünüldüğünde bir kriz durumunda sektör varlıklarının çok hızlı tükenebileceği tespit edilmiştir. Bir diğer hususta kısa vadeli borçların pasif toplam içindeki ağırlığının yüksek olmasıdır. Sektörün genel olarak fon kaynağının kısa vadeli olduğu, bununda devamlı sermayesinin düşük olmasına sebebiyet verdiği gözlenmektedir. Devamlı sermayenin düşük olması, yatırımların kısa vadeli yabancı kaynaklar ile fonlandığını ve bu durumun devam etmekte olan inşaat yatırımları açısından büyük risk oluşturduğu tespitine ulaşılmıştır.

Faaliyet oranlarındaki durum ise stok devir hızının incelemenin yapıldığı yıllarda çok düşük olduğu ve stokların bekleme süresinin çok uzun olduğu görülmektedir ve bu durum maliyetlerde artışa sebebiyet vermektedir. Alacak devir hızındaki duruma baktığımızda stok devir hızına göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Doğal sonucu olarak alacak tahsil süresi daha kısadır ve sektör için olumludur. Sektörün inşaat alanı ile ilgili olduğu düşünüldüğünde alacak tahsil sürelerinin stokların bekleme süresinden kısa olması normal bir sonuç olduğu düşünülebilir. Faaliyet oranlarında genel olarak sektör ortalamalarının düşük olduğu ve varlıkları iyi kullanmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Karlılık durum analizleri incelendiğinde diğer analiz sonuçlarına paralel sonuçlar çıkmaktadır. Öz sermaye

karlılığı yıllar itibari ile düşmektedir. Bu sonuç bize öz sermayeden getiri sağlamadığı göstermektedir. Sektörün ekonomik rantabilite oranları kaynakların ağırlık olarak borçlardan oluştuğu düşünülünce çıkan sonuç düşüktür. Faaliyet karları üç yıl boyunca olumlu gibi gözükse de satışların maliyetinin yüksek olması faaliyet karlarının düşük çıkmasına sebep vermiştir. Dönem net karı sadece 2014 yılında kar diğer yıllarda ise zarar ile sonuçlanmıştır. Bunun da en büyük nedenin yıllar itibari ile borçlanma maliyetlerinin artması gösterilebilir.

Sektörün finansal analiz sonuçları bir bütün olarak düşünüldüğünde likidite sorunu olmadığı yıllar itibari ile kısa vadeli bir kaynak yapısından uzun vadeli bir kaynak yapısına yönelim olduğu ancak öz kaynakların yetersiz ve karlılık yapısının tatmin edici düzeyde olmadığı tespitlerine ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- ACAR, M. (2003). Tarımsal İşletmelerde Finansal Performans Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20, 33-34
- ALPER, A., BİÇER (2017). Enis Baha, Kamu Hastanelerinde Finansal Performansın Oran Analizi ile Ölçülmesi: Bir Kamu Hastanesi Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 18(2), 343- 346
- ALTAY, A. (2018). Mali Analiz Teknikleri ve Sektörel Farklılıkları Alanında Kavramsal Bir İnceleme. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*. 5(1),
- AKTAN, B. & BODUR, B. (2006). Oranlar Aracılığıyla Finansal Durumunuzu Nasıl Çözümlersiniz? Küçük İşletmeler İçin Bir Rehber. *Journal of Yaşar University*. 1(1), 51
- AKYÜZ, K. C., AKYÜZ, İ., TUGAY, T. & YILDIRIM, İ. (2017). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Finansal Başarısızlık Düzeylerinin Oran Analizi ve Diskriminant Analizi Yöntemleri Kullanılarak Ölçülmesi. *Journal Of Forestry*. 13(1), 69-72
- ATUKALP, M. E. & EMİR, M. (2018). Türk Bankacılık Sisteminde Mevduat Bankalarının Aktif Kalitesi ve Karlılık Analizi. 32(3), 591.
- CİVAN, M. & ÖZDEMİR, Z. (2011). Devlet Muhasebe Standartları. Ankara: *Türkiye Belediyeler Birliği Yayınları*.
- DUMAN, R., HATİPOĞLU, B., KOYUNCUGİL, A. S. & ÖZGÜLBAŞ, N. (2011). Özel Hastane Sektörünün Finansal Değerlendirmesi. *Muhasebe ve Finansman Öğretim Üyeleri Bilim ve Araştırma Derneği*, 40, 124-126
- EROĞLU, S. E., MAT, M. & ÖNAL, S. (2018). Hava Taşımacılığı İşletmelerinin Karlılık Analizi: Türkiye ve Avrupa Sektör Karşılaştırması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 22(3), 739-741.
- GÖÇER, Kenan, (2015), Mali Tablolar Analizi: Pendik Belediyesi Örneği, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 5(1), 415-460
- KAYA, K., KOÇ, E. & ŞENEL, Mahmut Can, (2017), Türkiye'deki İnşaat Sanayi Sektörünün Gelişimi- Temel İnşaat Sanayi Göstergeleri., *Neveşhir Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 6(2), 644.

- KAHİLOĞULLARI, S., KARADENİZ, E. & KOŞAN, L. (2014). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Spor Şirketlerinin Finansal Performansının Oran Yöntemiyle Analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23(2), 138-140.
- KOÇ, E., KAYA, K. & ŞENEL, M. C. (2017). Türkiye'de İnşaat Sanayi Sektörünün Gelişimi-Temel İnşaat Sanayi Göstergeleri. *Neveşhir Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 6(2), 644.
- KUMBIRAI, M. & WEBB, R. (2010). A Financial Ratio Analysis of Commercial Bank Performance in South Africa. *African Centre for Economics and Finance*. 2 (1), 30.
- OHLSON, J. A. (1980). Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bankruptcy., *Journal of Accounting Research*.18(1), 130.
- ÖĞÜNÇ, H. (2018). Gıda ve Tekstil Sektörlerinin Karşılaştırılmalı Finansal Analizi (2014- 2016 Dönemi). *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*. 1(1), 68-69
- ÖZER, Ö. (2012). Mali Tablolar Analizi: Bir Hastane Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*. 3(6), 184
- ŞEN, L. M., YUSUBOV, F. & ZENGİN, B. (2015). Otel İşletmelerinde Finansal Analizlere İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi. *İşletme Bilimi Dergisi*. 3(1), 81-83
- YENİSU, E. (2019). Finansal Tabloların Oransal Analizi İle İncelenmesi: ADESE Örneği. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(1), 40-41
- TCMB. <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php/> (Erişim Tarihi: 05.05.2020)

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1: <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php/> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- Tablo 2: <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php/> Erişim Tarihi: 05.05.2020
- Tablo 3: <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php/> Erişim Tarihi: 05.05.2020

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

The illicit business of sex, labor, and organs, and the laws addressing to it: a study on human trafficking in India

Faisal Mahmood¹  Waseem Ahmed² 

1 Research Scholar in Human Rights, Aligarh Muslim University, Aligarh, INDIA E-mail: fslmahmood1@gmail.com

2 Research Scholar in Human Rights, Aligarh Muslim University, Aligarh, INDIA E-mail: waseemahmedamu@gmail.com

Abstract

Human trafficking is a global evil that snatches freedom from millions of people worldwide to make money. It is a multi-billion-dollar industry affecting the lives of vulnerable – such as women, children, and the poor. Human trafficking, in its various ways, affects almost every country of the world, said the United Nations; and India is not an exception to it. Despite having rich legislation to combat the problem, human trafficking remains a significant issue in India.

This paper is a study about the potential purposes of human trafficking with a detailed discussion on anti-human trafficking laws in India. While addressing the causes of failure of these laws at implementation level, some suggestions has also been provided in concluding part of the paper.

Keywords: Human Trafficking, Human Rights, Modern Slavery, Sexual Exploitation

Citation/Atıf: MAHMOOD, F. & AHMED, W. (2021). The Illicit Business of Sex, Labor, and Organs, and The Laws Addressing to It: A Study on Human Trafficking in India. Journal of Original Studies. 2(1), 21-27, DOI: 10.47243/jos.2.1.03

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Faisal Mahmood
E-mail: fslmahmood1@gmail.com



Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. INTRODUCTION

In the ASEAN India Commemorative Summit, 2018, leaders and representatives of the member states visited India’s 70th Republic day (26th of January). During this visit, discussions have been made regarding many subjects, including the issues related to human trafficking. Every member state demanded to increase cooperation in combating this crime.

Human trafficking has always been a serious concern of the international community as it affects the human rights of the victims. The vulnerable sections, like women and children, are affected more severely. As explained by United Nations Office on Drugs and Crime in the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children under Article 3, human trafficking or trafficking in persons is “the recruitment, transportation, transfer, harboring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labor or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs (UN, 2000).” The Protocol defined children as “any person under eighteen years of age” and prohibits “the recruitment, transportation, transfer, harboring or receipt of a child for the purpose of exploitation (UN, 2000)” as human trafficking

whether it involves the purposes mentioned under the above definition or not. India is a party to this Protocol since May 5, 2011.

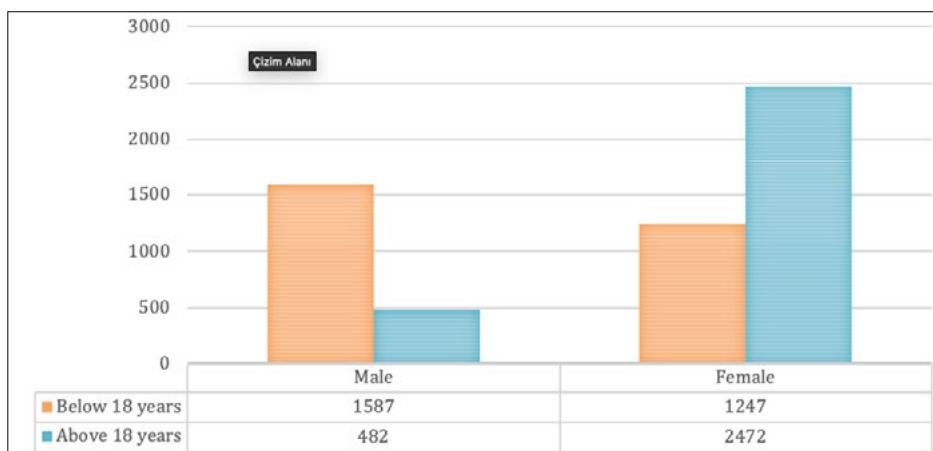
Human trafficking is not only confined within the boundaries of countries, but it also crosses the borders. Despite having multiple prevention mechanisms and documents at the national, regional, and international levels, the devil of human trafficking continues to the harbor.

“Traffic in human beings and the beggar and other similar forms of forced labor are prohibited (Constitution, 1950, Article 23)” under Article 23 of the Indian Constitution and is an “offense punishable in accordance with law (Constitution, 1950, Article 23).” But in India, the problem of human trafficking prevails as organized crime. Innocent people got trapped in human trafficking activities with the promises of better employment and luxurious lives far from their homes. Another cause of human trafficking is the illegal business of human body organs. The begging and sex industry also largely contribute to the cases of trafficking of women and children.

2. HUMAN TRAFFICKING AND ITS PURPOSES IN INDIA

Figure 01 showing 5788 cases of human trafficking reported in India in 2018. Among these 5788 victims, about half were minor. In these 2834 minors, boys were more in numbers than girls. In the case of adult victims, the number of females was much higher than males. Only 482 male adults were reported trafficked in comparison to 2472 female adults.

Figure 1: Gender-Wise Victims of Human Trafficking in India in 2018



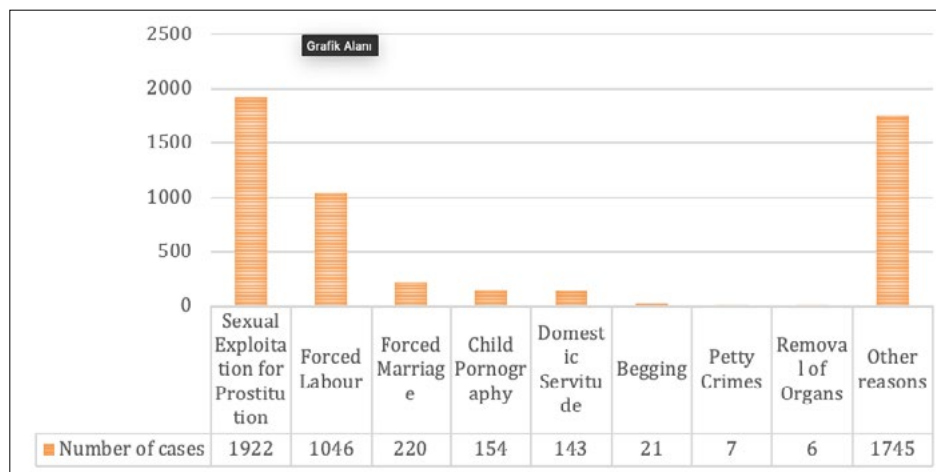
Source: Ministry of Home Affairs, National Crime Records Bureau, Crime in India – 2018, Vol III, <https://ncrb.gov.in/en/crime-india-2018>.

Poverty has been acknowledged as the primary force behind the human trafficking activities in India. Among the other factors responsible for human trafficking in society, such as “caste based discrimination, lack of resources, lack of human and social capital, social insecurity, gender discrimination, commodification of women, social exclusion, marginalization, inadequate and outdated state policies, lack of governance, nexus of police and traffickers, unemployment, breaking down of community support system, cheap child labor, child marriage and priority to marriage, attraction of city life, corruption, employment trade, migration policies conflict and lack of awareness among the victims (Naik, 2018)”, but in one or another way these factors are also caused by poverty. The advent of free movement and free trade resulted in Globalization also is a cause behind the rapid pace of human trafficking in the 21st century. Domestic violence also creates circumstances for the victims to get trafficked.

As pointed out by Abdul Basit Naik, “90 percent of the victims trafficked as sex slaves experienced domestic violence before they were trafficked (Naik, 2018).” There may also be other factors responsible for human trafficking, forcing people to live a life in slave-like conditions.

According to data given by NCRB in 2018 (see Figure 02), the percentage-wise share of different motivating factors of human trafficking in India. The data shows that 37 percent of victims were trafficked for sexual exploitation or prostitution, followed by forced labor found in 20 percent of cases of human trafficking. These two grounds together share 57 percent of the total cases of human trafficking. The remaining includes 4 percent for forced marriage, 3 percent for child pornography, 3 percent for domestic servitude, and 33 percent for other purposes.

Figure 2: Number of Cases of Human Trafficking for Different Purposes in India in 2018



Source: Ministry of Home Affairs, National Crime Records Bureau, Crime in India – 2018, Vol III, <https://ncrb.gov.in/en/crime-india-2018>.

2.1. Sex Tourism

The rapid growth of the tourism industry has benefitted the world in various ways. It has many positive outcomes for individuals and their communities. Still, on the other hand, it can also increase the difficulties for the vulnerable sections of society, including women and children. Tourism for sexual activities is an example of these kinds of risks.

World Tourism Organization¹ defines sex tourism as “trips organized from within the tourism sector, or from

outside this sector but using its structures and networks, with the primary purpose of effecting a commercial sexual relationship by the tourist with residents at the destination (Eades, 2009).” It includes tourists who travel to attain sexual desires with fellow travelers or local people and may involve tour arrangements keeping in mind to have the access of commercial sex workers. It may also include intentions “to satisfy a specific desire to have exploitative and illegal sexual contact with children (Magill, 2017).”

¹ The World Tourism Organization (WTO) is a United Nations specialized agency.

Sexual tourism, which has found its way into the mainstream tourism industry, has crucially increased the sexual exploitation of children. It involves all the arms of tourism networks like hotels, travel companies, tour operators, and others, even some of the travel agencies openly advertise the availability of child sex workers.

Trafficking of children for commercial sexual exploitation is a serious global issue. A study by Glover reveals that “more than 800,000 children being trafficked for sex in Thailand, 400,000 in India, and 20,000 in Sri Lanka.” “World Vision Australia estimates 250,000 tourists visit Asia each year for sexual activities with a minor.” The use of ICT has also provided ease to these criminal networks. Using modern communication technology, “offenders can more easily and less expensively recruit child victims for sexual exploitation, communicate with co-conspirators, and find customers. Groups offering child sex tourism can charge customers for the service of connecting them with their child victims across borders.”

According to a joint report by some reputed organizations, “sex tourism is reportedly prevalent in Rajasthan, Goa (a major destination) and Kerala in India (Carolin, 2015).” This report also covers a study on sex tourism-related sexual exploitation of children. This study based in the area of the eastern coast of India and found that 60 percent of a sample of 150 children were promised a ‘better job’ (Nair & Sen, 2005) before they have trafficked to the tourist area, “accompanied by the neighborhood uncle (Nair & Sen, 2005).” People are organized at different positions to make the availability of child prostitutes for costumers in tourist hotels. “Rickshaw pullers, van pullers, petty traders. These people make contact with street children

and bring them to tourist lodges and hotels as per the demand placed by customers (Nair & Sen, 2005).”

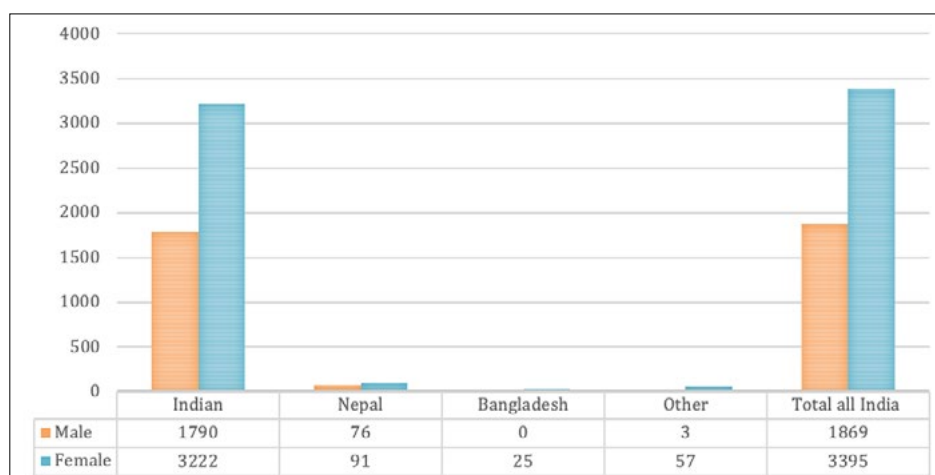
2.2. Bonded Labor & Sex Trafficking

Human trafficking for forced labor and sexual exploitation is prominent wherein people get trafficked to perform labor, prostitution, and marriage by the use of lie, coercion, fraud, or “by more subtle means such as accumulated debt, retention of identity papers or threats of denunciation to immigration authorities (ILO, 2012).” The Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labor and Forced Marriage, carried out by the ILO, estimates that “40.3 million people were in modern slavery, among which 24.9 million in forced labor and 15.4 million in forced marriage. The situation of women and children was found to be worse in this case too. Women and girls were disproportionately accounting for 99% of victims in the commercial sex industry, and 58% in other sectors (ILO, n.d.).”

The practice of bonded labor in India, although predominantly exists in all kinds of sectors like brick industry, carpet and embroidery industry, textile and garment manufacturing, mining, manual scavenging, and agriculture, its magnitude is very high in informal and unregulated. “Evidence suggests that members of marginalized castes and tribes, religious minorities, refugees and migrant workers are disproportionately affected by debt bondage (Accountability, n.d.).”

India is a host of trafficked victims, especially girls and women, from neighboring Bangladesh and Nepal for the commercial sex industry. As data in figure 03 shows, 91 female and 76 male Nepalese victims of human trafficking were rescued in India in 2018. Similarly, in the same year, 25 Bangladeshis were rescued, and all of those were female.

Figure 3: Nationality-Wise Data of Victims Rescued Under Human Trafficking in India in 2018



Source: Ministry of Home Affairs, National Crime Records Bureau, Crime in India – 2018, Vol III, <https://ncrb.gov.in/en/crime-india-2018>.

Women and children everyday face exploitation and are forced to work in prostitution and the porn industry. In India, Mumbai is believed to be the biggest center for pedophilia commerce in India (Nair & Sen, 2005). A report presented by Maharashtra State Commission for the Protection of Child Rights and International Justice Mission (IJM) showed, "Victims are kidnapped, lured from their homes and rural communities, and brought across the state and national borders to supply Mumbai's booming sex trade. With an estimated 100,000 girls in the sex trade serving an average of six customers each day, it is estimated that CSE [The Commercial Sexual Exploitation] in Mumbai generates \$400 million a year in revenue (Parks et al, 2015)." The U.S. State Department, in its 2016 report on human trafficking, mentioned India as "a source, destination, and transit country for men, women, and children subjected to forced labor and sex trafficking (Giri, 2019)."

2.3. Organ Trade

Medical advancement has developed to greatness in past centuries. Organ replacement/transplant is one of those great achievements. Besides giving another life to hundreds of thousands of people, organ transplantation feeding an underground organ market. Because of the high demand and low supply of organs for transplantation, the poor fall into this to fulfill the organ demands. "The WHO estimated in 2007 that organ trafficking accounts for 5-10% of kidney transplants performed annually across the globe and that in India, around 2,000 Indians sell a kidney every year (Masoodi, 2015)." Dr. Francis Delmonico², in his interview with IPS News, stated, "People who are rich are able to buy organs, and it's the poor who end up being the source of these organs. You can go to a country such as India and get an organ there (illegally), or you could get the donor coming to India from Africa and do the transplantation there. It happens every day. The extreme aspect of this picture is that this process becomes even more abusive (Srouf, 2018)."

There is a vast illegal market of organs running worldwide and having transnational activities. People are getting trafficked from the deprived areas of the world to the rich countries. A report by

Global Financial Integrity (GFI) estimated that "up to 10 percent of all transplants rely on organs that have been illicitly acquired (Mavrellis, n.d.)." This number includes organ transplantation of kidneys, livers, hearts, lungs, and pancreas.

3. ANTI-HUMAN TRAFFICKING LAWS IN INDIA

Human trafficking is considered an organized crime in India. India has a wide range of anti-human trafficking provisions in the Constitution and under various other laws. Article 23 of the Constitution prohibits "traffic in human beings and forced labor (Constitution, 1950)" as a fundamental right. Article 24 prohibits the employment of any child under the age of fourteen years in any hazardous work. It forbids the exploitative working of children in industries and mines (Constitution, 1950).

3.1. Indian Penal Code

Indian Penal Code (IPC) has many provisions concerning the crimes of human trafficking. Some important clauses among them are under sections 366A, 366B, 372, and 374. Section 366A of IPC steps in barring human trafficking for sexual exploitation of minor girls. It forbids the inducement of girls under eighteen years by someone to go to any place or to do anything with the intention to forced or seduced illicit intercourse with someone other shall be a punishable offense and shall also be liable to the penalty (IPC, 1860). Adding to this, Clause B of Section 366 criminalizes the import of any girl under the age of twenty-one years from any other country to India for sexual exploitation (IPC, 1860). Section 374 of IPC Punishes any person for compelling – unlawfully and forcefully – any other person to labor against his will (IPC, 1860). It is a punishable crime under Section 372 of IPC to selling, hiring, or otherwise disposing of a minor for prostitution (IPC, 1860).

3.2. Immoral Traffic (Prevention) Act (ITPA)

The current law of Immoral Traffic (Prevention) Act (ITPA) is a follow-up amendment to the Suppression of Immoral Traffic in Women and Girls Act (SITA), passed by the Parliament of India in 1956 to comply with the United Nations Convention for the Suppression of Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others, 1949. The SITA was amended in 1986 and renamed as Immoral Traffic (Prevention) Act.

² Dr. Francis Delmonico is an expert in organ transplant surgeon. He is an adviser to the World Health Organization (WHO) on organ donation and transplantation.

The 1986 Amendment to the Act widened the scope of the law and covered both the sexes exploited for commercial sex. This amendment increased penalties for crimes against minors and children. The most important change that the 1986 Amendment has brought was the reformation in the definition. This Act defines prostitution as “the sexual exploitation or abuse of persons for commercial purposes and the expression prostitute shall be construed accordingly (ITPA, 1956).” The former SITA described prostitution as “the act of a female offering her body for promiscuous sexual intercourse for hire, whether in money or in-kind, (SITA, 1956)” and a prostitute was defined as the “female who offers her body for promiscuous sexual intercourse for hire, whether in money or in-kind (SITA, 1956).” This Act includes a corrective treatment of prostitutes. It talks about rescuing them and for the protection and support to encourage them to live a social life. “The Act lays down penalties for keeping a brothel or allowing premises to be used as a brothel; living on earnings of prostitution; procuring, inducing and inducing person for the sake of prostitution; detaining a person in premises where prostitution is carried on; prostitution in or in the vicinity of public places; seducing or soliciting for purpose of prostitution; and, seduction of a person in custody (Ganguly & Sathpathy, n.d.).”

3.3. Juvenile Justice (Care And Protection Of Children) Act

Indian Parliament came up with the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act in 2000. This law repealed the former Juvenile Justice Act of 1986 as a result of the signing by India of the 1989 United Nations’ Convention on the Rights of the Child (UNCRC) in 1992. This Act was further amended in 2006, 2010, and 2015.

Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act is the principal law to deal with juvenile justice in India. This Act provides for a “child-friendly approach (Juvenile, 2015)” in settlement of matters in the “best interest of children (Juvenile, 2015)” found or alleged to be against the law and “children in need (Juvenile, 2015).” This law caters to their “basic needs through proper care, protection, development, treatment, social re-integration (Juvenile, 2015).” While defining the term child in need, the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act covers a wide range of areas of possibilities in which children may found vulnerable and is likely to be inducted

into drug abuse or trafficking (Juvenile, 2015).

Moreover, there are some other legal provisions for the prevention of human trafficking of children in India. The Factories Act of 1948 prohibits the employment of any child under the age of 14 years in factories. Similarly, the Mines Act of 1952 prevents children below the age of 14 years in the mines. The Child Labor (Prohibition and Regulation) Act, 1986 provides a range of directives regarding child employment. It outlines where and how children can be employed.

4. CONCLUSION & SUGGESTIONS

Despite the existing national policies towards the protection of women and children, they are exposed to brutality, abuse, sexual exploitation, forced labor, and organ trade, etc. Serious efforts have to be made both at the local and national levels; strategies have to be planned and implemented to deal with the problems of trafficking and others. This problem is severe both in the metropolitan cities as well as in rural areas. A network of specialized police squads at local, regional, state, and national levels needs to be introduced to counter trafficking in persons. The existing machinery, at the moment, is inadequate due to limited personnel, compared to the multiplicity and gravity of the present-day problems. Enrolment of personnel, both men and women in the police force, is essential. Society as a whole has been responsible for the existence of trafficking of women and children for prostitution. So, we have to play a significant role in eradicating this social evil, which dehumanizes the dignity of women when she enters in this profession. The police force has to play an important role as a custodian & implementer of law. Kailash Satyarthi rightly said:

“When you are living in a globalized economy and a globalized world, you cannot live in isolation, all the problems and solutions are interconnected, and so the problem of child labor in any part of the world is your problem.”

Individually, everyone should inform authorities about the activities they found suspicious in this regard. Many agencies are working towards providing support and protection to the victims of human trafficking. People may provide support in various ways to such agencies in their fight against human trafficking.

REFERENCES

- ACCOUNTABILITY HUB (n.d.). Labour Exploitation Accountability Hub. <https://accountabilityhub.org/country/india/> (Accessed Date: 3/12/2019).
- CAROLIN, L., LINDSAY, A., & VICTOR, W. (2015). Sex Trafficking in The Tourism Industry. *Journal of Tourism and Hospitality*, 4(4), 166-171.
- CONSTITUTION OF INDIA (1950). Art. 23.
- EADES, J. S. (2009). Moving Bodies: The Intersections of Sex, Work, And Tourism. *Economic development, integration, and morality in Asia and the Americas*. Emerald Group Publishing Limited.
- GANGULY, S & SATHPATHY R. (n.d.). India Still Stuck in The Traffic. *Mighty Laws*. <http://www.mightylaws.in/551/india-stuck-traffic> (Accessed Date: 9/12/2019)
- GIRI, A. (2019), What's Wrong with India's Efforts to Check Human Trafficking? *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/01/whats-wrong-with-indias-efforts-to-check-human-trafficking/>.
- ILO (2012). *21 Million People Are Now Victims of Forced Labour*, ILO Says https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_181961/lang-en/index.htm (Accessed Date: 30/11/2019)
- ILO (n.d.). *Forced Labour, Modern Slavery and Human trafficking*. <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang-en/index.htm> (Accessed Date: 30/11/2019)
- IPC (1860). Section, 366A.
- JUVENILE JUSTICE (CARE AND PROTECTION OF CHILDREN) ACT (2015). Section 2 (14) (ix).
- KAR, D. & SPANJERS, J. (2017). Transnational Crime and The Developing World. *Washington: Global Financial Integrity*. Retrieved on May, 30, 2019. https://secureservercdn.net/45.40.149.159/34n.8bd.myftpupload.com/wpcontent/uploads/2017/03/Transnational_Crime-final_exec-summary.pdf?time=1580853010 (Accessed Date: 30/11/2019)
- MAGILL, ALAN J. (2017). Implications of Sexual Tourism. *International Association for Medical Assistance to Travellers Organization (IAMAT)* link-<https://www.iamat.org/blog/implications-of-sexual-tourism/> (Accessed Date: 3/12/2019).
- MALBY, S. ET AL. (2015). UN Reporot *Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children*. http://www.unodc.org/documents/Cybercrime/Study_on_the_Effects.pdf (Accessed Date: 20/11/2019)
- MASOODI, A. (2015). Why organ trafficking thrives in India. *Live Min*. <https://www.livemint.com/Politics/pxj4YasmivrvAhanv6OOCJ/Why-organ-trafficking-thrives-in-India.html> (Accessed Date: 9/12/2019)
- MAVRELLIS, C. (n.d.). *Transnational Crime and the Developing World* (n.p.: Global Financial Integrity, 2017). 29, https://secureservercdn.net/45.40.149.159/34n.8bd.myftpupload.com/wpcontent/uploads/2017/03/Transnational_Crime-final_exec-summary.pdf?time=1580853010.
- NAIK, A. B. (2018). Impacts, Causes and Consequences of Women Trafficking in India From Human Rights Perspective. *Social Sciences*, 7(2), 76-80.
- NAIR, P. M., & SEN, S. (2005). *Trafficking in women and children in India*. Orient Blackswan.
- PARKS, A. C. ET AL (2015). *Commercial Sexual Exploitation of Children in Mumbai* (n.p.: IJM, 2017). Report, <https://www.ijmindia.org/files/library/CSES%20Study%20Report%20Rev%20%28Final%20Prevalence%20Study%29.pdf> (Accessed Date: 8/2/2020)
- SROUR, M. (2018). "Human Trafficking for Organs: Ending abuse of the Poorest," *Inter Press Service*, <http://www.ipsnews.net/2018/04/human-trafficking-organs-ending-abuse-poorest/> (Accessed Date: 30/11/2019)
- THE IMMORAL TRAFFIC (PREVENTION) ACT (1956). Section 2 (f).
- THE SUPPRESSION OF IMMORAL TRAFFIC IN WOMEN AND GIRL ACT (1956). Section 3 (f).
- UN GENERAL ASSEMBLY (2000). *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*. <https://www.refworld.org/docid/4720706c0.html> (Accessed Date: 11/12/2019)

“Bu sayfa dizgiden dolayı boş bırakılmıştır”

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Sosyal ağ analizi ve bir uygulaması

Social network analysis and a model practice

Şenol Çelik¹ 

1 Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Biyometri ve Genetik ABD, Bingöl, TÜRKİYE E-mail: senolcelik@bingol.edu.tr

Öz

Çalışmanın amacı, kanatlı hayvan yetiştiriciliği alanında 2002-2019 yılları arasında SCI-Expanded kapsamında yayımlanan makale başlığında "Poultry science" ibaresi olan 338 çalışmayı sosyal ağ analizi ile inceleyerek, son yıllardaki trendleri belirlemektir. Bu kapsamda, Web of Science Core Collection veri tabanında "poultry science" konu başlıklarında tarama gerçekleştirilmiş ve çalışmalara ait bibliyometrik verilere ulaşılmıştır. Kanatlı hayvan yetiştiriciliği konusunda çalışan akademisyen ve araştırmacılara katkı sağlamak amacıyla, poultry science kavramıyla ilgili güncel konular, bu çalışma ile birlikte ortaya çıkarılmıştır. Çalışmalar; yıllara göre yayın sayıları, yayın türleri, atıf analizleri, ülke işbirliklilikleri ve ortak atıf ağları bağlamında incelenmiştir. Ayrıca references, authors and keywords ile references, country and keywords yönelimlerinin belirlenmesinde sosyal ağ analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, "poultry science" alanında en fazla yayın yapan dergiler sırasıyla Poultry Science, Animal Nutrition and International Journal of Food Microbiology dergileridir.

Anahrar kelimeler: Sosyal Ağ Analizi, Yayın, Atıf, Kanatlı Hayvan.

Abstract

The aim of the study is to determined the recent trends by examining 338 studies published in the field of poultry farming within the scope of SCI-Expanded between the years 2002 and 2019 and having the expression "Poultry Science" in the heading of the essay, through social network analysis. In this context, the Web of Science Core Collection database was browsed using the topic title "Poultry Science" and bibliometric data related to the studies was found. Current issues related to the concept of poultry science were revealed by this study to contribute to the academicians and researchers working in the field of stock farming. The studies were investigated in the context of number of issues by years, types of publication, reference analyses, cooperation between countries, and common reference networks. Moreover, social network analysis was used in the identification of references, authors and keywords and references, countries and keywords tendencies. According to the analysis results, the journals that discuss the subject of "poultry science" most often are Poultry Science, Animal Nutrition and International Journal of Food Microbiology, respectively.

Keywords: Social Network Analysis, Publish, Citation, Poultry.

Citation/Atıf: ÇELİK, Ş. (2021). Sosyal Ağ Analizi ve Bir Uygulaması. Journal of Original Studies. 2(1), 29-41, DOI: 10.47243/jos.2.1.04

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Şenol Çelik
E-mail: senolcelik@bingol.edu.tr



Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Günümüzde internet kullanımının artması bilgi paylaşımını basitleştirmiş ve hayatın her alanında anlık bilgi paylaşımı gündelik hayatın bir parçası haline gelmiş olsa da, kişilerin ihtiyaç duydukları önemli bilgilere erişimleri çoğu durumda hala kolay değildir. Bir sosyal yapı (ağ-network) içerisindeki aktörlerin diğer bireylerle bağlantıları ve bu ağdaki konumları, rekabet avantajı sağlayabilmektedir (Burt, 1992).

Sosyal ağlar; grup etkileşimi, işbirliği için paylaşılan alanı ve sosyal bağlantıları arttıran, web ortamında bilgi değişimini gruplayan uygulamalar dizisi olarak tanımlanabilir (Boyd ve Ellison, 2007).

Sosyal ağ analizi, sosyal ağ yapısı içinde bileşenler arasındaki bağlantıları inceleyerek anlamlı sonuçlar çıkarmaktadır. Burada bileşenler insanlar, gruplar ya da organizasyonlar olabilmektedir. Bağlantılar; iş ilişkisi, aile bağı ilişkisi, ticaret ilişkisi, haber ilişkisi gibi sosyal açıdan akla gelebilecek her türlü ilişki olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla sosyal olarak ele alınan sosyal ağ analizi; psikoloji, antropoloji, ekonomi, sağlık gibi birçok disiplin içerisinde yapılan çalışmalara katkı sağlamaktadır (Karapanca, 2020). Sosyal ağ analizi birçok alanda kullanılabilen bir yöntemdir. Bu yöntem ile toplulukların yapısı incelenmekte, ağ yapısı tanımlanmakta, topluluklar arasında kolay gözlemlenemeyen ilişkiler görsel hale getirilerek var olan bağlantılar modellenmektedir (Al vd., 2012).

Sosyal ağ analizi ile ilgili farklı alanlarda yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların birinde, Al ve Coştur (2007) çalışmalarında Social Science Citation Index'de (SSCI) taranan Türk Psikoloji Dergisi'nde 1995-2005 yılları arasında yayımlanan 118 makalenin sosyal ağ analizini yapmıştır. Dergide makale yayımlayan yazarların çalıştıkları kurumlara göre yapılan değerlendirmede en çok katkının Hacettepe, Ankara ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerindeki araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmüştür. Demir ve Taktak (2011)'in çalışmasında sosyal ağ analizi ile Türkiye'de çok başlı örgütsel yapıda gerçekleşen ve kamu ve özel sektör tarafından yaygın bir şekilde kullanılan konumsal veri alışverişi incelenmiştir. Çalışmada elde edilen verilerle en çok hangi kurumun ilgili olduğu, konumsal veri ile ilgili bilgilerin elde edilmesine en çok hangi kurumların ilişkisi olduğu

gibi sorulara cevap bulmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler sosyal ağ analizi ile değerlendirilerek sosyal ilişkiler ağı ortaya konulmuştur. Özel ve Kozak (2012) çalışmalarında 2000-2010 döneminde turizm pazarlaması alanında yayınlanan Türkçe makaleleri bibliyometrik açıdan incelemiş ve ele alınan makalelerde yer alan atıfların analizlerini gerçekleştirmiştir. Şakar ve Cerit (2013) çalışmalarında 1980-2012 yılları aralığında pazarlama konusunda yayınlanan SSCI'da taranan uluslararası yayınların bibliyometrik analizini yapmıştır. Tunalı (2016)'nın Sosyal Ağ Analizine Giriş" adlı çalışmasında sosyal ağlardaki bağlantı ve etkileşim analizi ile ağlardaki bireyler ve toplumlar hakkında çeşitli ve faydalı bilgi çıkarımları yapmanın mümkün olduğu, kişilerin ağdaki rolleri, ağdaki arkadaşlıkların nasıl oluştuğu, bir bilginin ağda nasıl yayıldığı gibi sorulara yanıt bulmaya çalışılmıştır. Güzeller ve Çeliker (2017)'in çalışmalarında Gastronomi biliminde ortak atıf ağları ile kavram-konu yönelimlerinin belirlenmesinde sosyal ağ analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, yayın ve atıf sayıları kapsamında alana olan ilginin 2000 yılından sonra çarpıcı bir şekilde arttığı görülmüştür. Bir diğer çalışmada, sosyal ağ analizi araştırmalarında hayat boyu öğrenme, kalkınma ve gelişmeyi sağlamanın en önemli aracı hâline gelmiş, bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi kaçınılmaz olmuştur (Keser, 2018).

Bir başka çalışmada harita dergisine 3 veya daha fazla sayıda makale ile katkıda bulunmuş yazarlar arasındaki sosyal ağı belirlemek için sosyal ağ analizi çalışılmıştır. Sosyal ağ incelendiğinde genel anlamda aktörler arasında işbirliğinin oldukça yaygın olduğu görülmüştür. Özellikle farklı aktörler arasında yapılan çalışmalar bilginin daha sağlıklı ve güvenilir ve doğru bir şekilde paylaşıldığı saptanmıştır (Polat vd., 2019).

Birçok alanda sosyal ağ analizi çalışması yapılabildiği gibi hayvancılık alanında da böyle bir çalışmanın yapılabilmesi de mümkündür. Bu nedenle çalışmada sosyal ağ analizi ile 2002-2019 yılları arası kanatlı hayvan yetiştiriciliği alanında yayınlanan araştırmaların incelenerek alanda son yıllardaki eğilimlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırmanın verileri, kanatlı hayvan yetiştiriciliği konusunda 2002-2019 yılları arasında yayımlanan ve Web of Science veri tabanında taranan 338 çalışmadan

oluşturmaktadır. Web of Science (WOS) veri tabanı bilimsel yayınların atıf istatistikleri ve yayınların bibliyografik verilerine ulaşma olanağı sağlar (Meho ve Yang, 2007). “Web of Science Core Collection” veri tabanında “poultry science” alanında yayımlanan 338 çalışmanın yayın türleri, başlıkları, yazar adları, yazarların ülkeleri, atıf sayıları ve “Web of Science” da taranan kendilerine yapılan atıf sayısı ve kaynaklar bilgilerine ulaşılmıştır. Ortak atıf ağları ile kanatlı hayvan yetiştirme ile ilgili sosyal ağ analizi yapılmıştır. Bu analiz R programına uygun formatta yüklenerek gerçekleştirilmiştir.

Sosyal ağ kavramı ilk defa 1954 yılında Barnes tarafından, kişinin çevresindeki diğer insanlarla olan ilişkilerini tanımlamak için kullanılmıştır (Barnes, 1954; Arkan ve Yünter, 2017). Sosyal ağlar, bireyler ve topluluklar için sosyal sermaye oluşturur. Sosyal sermaye genel olarak, katılımcıların hareketini sağlayan ağları içeren sosyal yaşam özellikleridir (Putnam, 1995).

Sosyal ağ kavramı, sosyal bağlamda kişilerin veya diğer çoklukların aralarındaki etkileşimi, yardımlaşmayı ve etkileri gösteren bir yapıdır (Gürsakar, 2009). Sosyal ağı oluşturan bileşenlerin başında düğüm ve ayrıt gelmektedir. Buna göre, toplumsal yapılar içerisindeki aktörler (düğüm–node) birbirleriyle kurdukları ilişkiler (ayrı–edge) üzerinden yapı içinde konumlanırlar (Kumar vd., 2014).

Sosyal ağ, birbirinden bağımsız olmayan bu bireylerin etkileşimini içermektedir. Sosyal ağ analizi ise; sosyal yapıyı ve onun etkilerini incelemektedir (Tindall ve Wellman, 2001). Sosyal ağ analizinin odaklandığı nokta sosyal varlıklar arasındaki ilişkilerdir. Bu ilişkilerin anlamlarını betimlemeye çalışmaktadır. Bu sebeple birçok alanda kullanımı yaygındır. Analiz sonuçlarından ağdaki aktörler belirlenerek, kullanıldığı alanın geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için fikirler sunmaktadır.

Sosyal ağ analizi, sosyal yapıdaki bireylerin ilişkisel örüntülerden etkilenme boyutu ve şekli hususuna yanıt aradığını vurgulamaktadır (Gençer, 2013). Sosyal ağ analizi tanımlama, görselleştirme ve modelleme ile ağın yapısının anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir (Van Duijn ve Vermunt, 2006).

Sosyal ağ analizi, sosyal ağ yapısını betimlemeyi, görselleştirmeyi, istatistiksel olarak modellemeyi ve ağdan bilgi üretmeyi amaçlamaktadır (Gürsakar,

2009).

Sosyal ağ analizi belirli bir alanda araştırma konuları, yazarlar ve kurumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi ile bilgi bağlantılarının ve bilgi geçmişlerinin tanımlanması ve analiz edilerek yorumlanmasına kullanılan bir yaklaşımdır (Scott, 2000).

3. BULGULAR AND TARTIŞMA

Kanatlı hayvan yetiştiriciliği konusunda temel bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur. Toplam 338 eser yayınlanmış. Bunların 233’ü makale, 26 bildiri ve 33 derlemeden ibarettir. Çalışmalar 56’sı tek isimli, 1046’sı çok isimli olmak üzere toplam 1102 yazar tarafından yazılmıştır.

Tablo 1. Temel Bilgiler

Tanıtıcı bilgiler	Sonuç
Eserler	338
Kaynaklar (Dergi, kitap, vb.)	27
Anahtar kelimeler	1191
Yazarın anahtar kelimeleri	1029
Dönem	2002 - 2019
Eser başına ortalama atıf sayısı	21.29
Yazarlar	1102
Yazar görünüşleri	1306
Tek yazarlı eserlerin yazarları	56
Çok yazarlı eserlerin yazarları	1046
Tek yazarlı eserler	71
Yazar başına eserler	0.307
Eser başına yazar	3.26
Eserlere göre ortak yazarlar	3.86
İşbirliği endeksi	3.92
Belge türleri	
Makale	233
Makale yayın işlemleri	26
Biyografik öge	3
Editöryal materyal	19
Kongre özeti	17
Yayın işlemleri, geri çekilen yayın	6
Yeniden yazdırma	1
Hakemlik	33

Web of Science veri tabanında 18 Nisan 2020 tarihinde “Poultry Science” konu başlığı ile yapılan arama kayıtlarına bulunan 338 kayıt 2002-2019 dönemine aittir. Yayın sayılarının yıllara göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

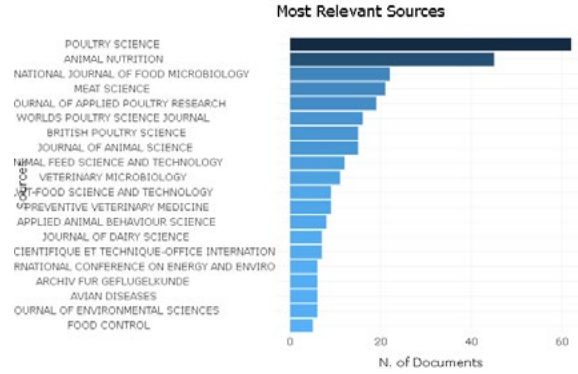
Tablo 2. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Makale sayısı
2002	42
2003	51
2004	14
2005	16
2006	14
2007	18
2008	8
2009	21
2010	21
2011	19
2012	7
2013	9
2014	12
2015	18
2016	18
2017	20
2018	14
2019	16

Konu ile doğrudan alakalı çalışmaların yayınlandığı dergilerin listesi Tablo 3'te gösterilmiştir. Kanatlı yetiştiriciliği alanında en fazla makale yayınlanan dergi 62 makale ile Poultry Science dergisidir. Bunu 45 makale ile Animal Nutrition dergisi ve 22 makale ile International Journal of Food Microbiology dergileri izlemektedir. Bununla ilgili grafik Şekil 1'de verilmiştir.

Tablo 3. Kaynak Etki Değerleri En Fazla Olan İlgili Yayın Sayıları

Kaynaklar	Yayın sayısı
Poultry Science	62
Animal Nutrition	45
International Journal of Food Microbiology	22
Meat Science	21
Journal of Applied Poultry Research	19
Worlds Poultry Science Journal	16
British Poultry Science	15
Journal of Animal Science	15
Animal Feed Science and Technology	12
Veterinary Microbiology	11
Lwt-Food Science and Technology	9
Preventive Veterinary Medicine	9
Applied Animal Behaviour Science	8
Journal of Dairy Science	7
Revue Scientifique Et Technique-Office International Des Epizooties	7
2011 International Conference on Energy And Environmental Science-Icees 2011	6
Archiv Fur Geflugelkunde	6
Avian Diseases	6
Journal of Environmental Sciences	6
Food Control	5

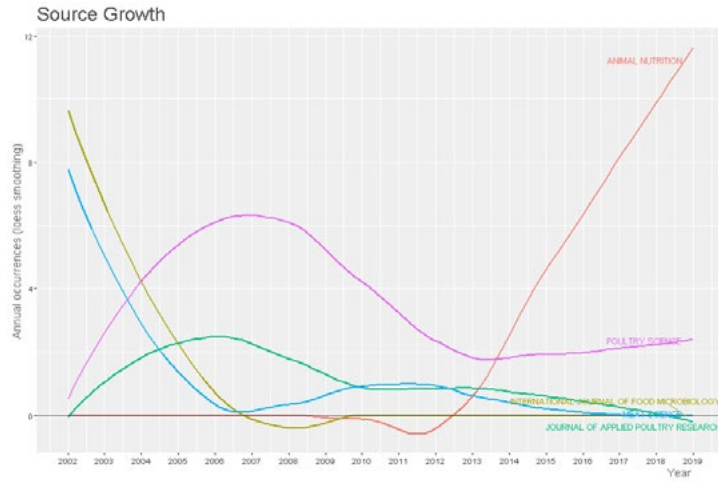
Şekil 1. En Fazla İlgili Kaynaklara Sahip Yayınlar

İlk 5 sırada en fazla yayına sahip dergilerin yıllara göre dağılımı ise Tablo 4'de ve Şekil 2'de verilmiştir. En fazla makalenin yayınlandığı Poultry Science dergisinde yayınların 9 tanesi 2009 yılında yayınlanmıştır. 2002-2019 arası yıllarda ise bu dergide toplam olarak 62 makale yayınlanmıştır. 45 makalenin yayınlandığı Animal Nutrition dergisinde ise bu yayınların çoğu 2015-2019 yılları arası yayınlanmıştır. 22 makalenin yayınlandığı Journal of Applied Poultry Research dergisinde en fazla yayın 5 yayın ile 2005 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo 4. En Fazla Yayına Sahip Dergilerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Poultry Science	Animal Nutrition	Journal of Applied Poultry Research	Meat Science	International Journal of Food Microbiology
2002	0	0	0	9	5
2003	3	0	0	5	17
2004	5	0	2	0	0
2005	5	0	5	2	0
2006	6	0	1	0	0
2007	8	0	4	0	0
2008	2	0	0	0	0
2009	9	0	2	0	0
2010	5	0	1	2	0
2011	1	0	0	2	0
2012	2	0	1	0	0
2013	2	0	1	0	0
2014	2	0	1	1	0
2015	3	5	1	0	0
2016	2	11	0	0	0
2017	3	9	0	0	0
2018	2	10	0	0	0
2019	2	10	0	0	0

Şekil 2. Yıllara Göre Kanatlı Hayvan Konusunda En Fazla Yayın Yapan Dergiler



Yazarlara göre değerlendirme yapıldığında, en yüksek h indeks değerlerine sahip yazarlar Chort

M, Swick RA ve Mench JA'dır. Bu yazarların h indeks değerleri sırasıyla 5, 4 ve 4'dür. Tablo 5'da daha net görülmektedir.

Tablo 5. Yazarlara Ait Etki Faktör Değerleri

Yazar	h index	g index	m index	TC	NP	PY start
RICKE SC	1	6	0.058823529	39	10	2004
CHOCT M	5	7	0.833333333	105	7	2015
KUNDINGER MM	1	1	0.058823529	2	7	2004
SWICK RA	4	7	0.666666667	92	7	2015
HARDIN RS	1	1	0.058823529	1	6	2004
SCANES CG	2	3	0.142857143	14	5	2007
WU SB	4	5	0.666666667	70	5	2015
BARBUT S	3	4	0.2	53	4	2006
LIU SY	3	4	0.6	21	4	2016
MENCH JA	4	4	0.235294118	68	4	2004
REYNNELLS R	1	1	0.071428571	3	4	2007
SELLE PH	3	4	0.6	21	4	2016
AHMADI H	3	3	0.214285714	40	3	2007
ALONSO CALLEJA C	0	0	0	0	0	
BEDFORD MR	3	3	0.6	19	3	2016
BERRY WD	0	0	0	0	3	2007
CAPITA R	3	3	0.157894737	133	3	2002
DONALSON LM	1	1	0.058823529	1	3	2004
GARCIA FERNANDEZ MD	0	0	0	0	0	
HARGIS BM	2	2	0.125	7	3	2005

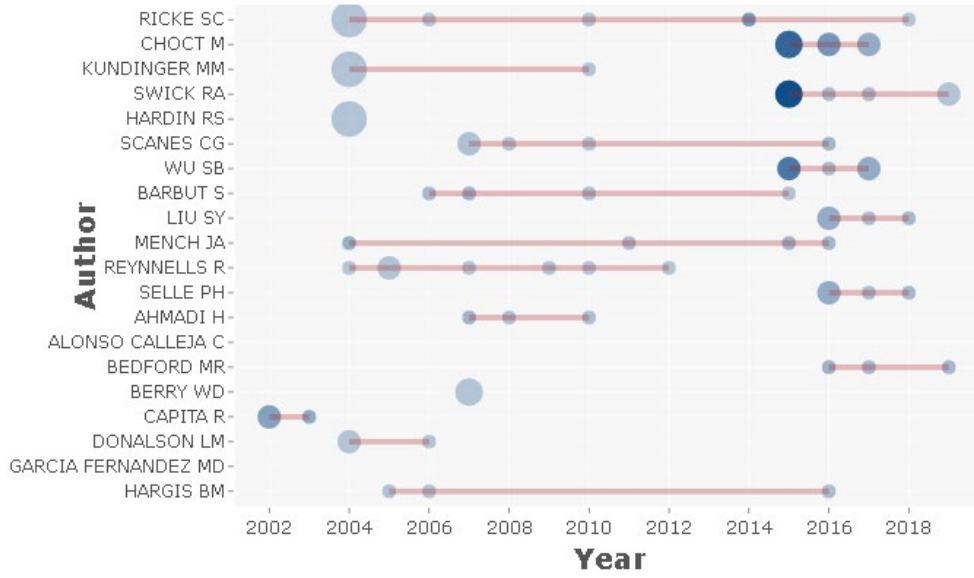
NP: Articles, TC: Total citations,

En iyi yazarlar incelendiğinde, Ricke SY, Kundinger MM ve Hardin RS 2004 yılında; Chort M ve Wick RA ise 2015 yılında daha fazla makale yayınlamışlardır.

En fazla atıf sayısına sahip yazarlar ise Capita R (133 atıf), Choct M (105 atıf) ve Swick RA (92 atıf)'dır. Diğer yazarlara ait bilgiler Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Yazarlara Ait Bilgiler

Top-Authors' Production over the



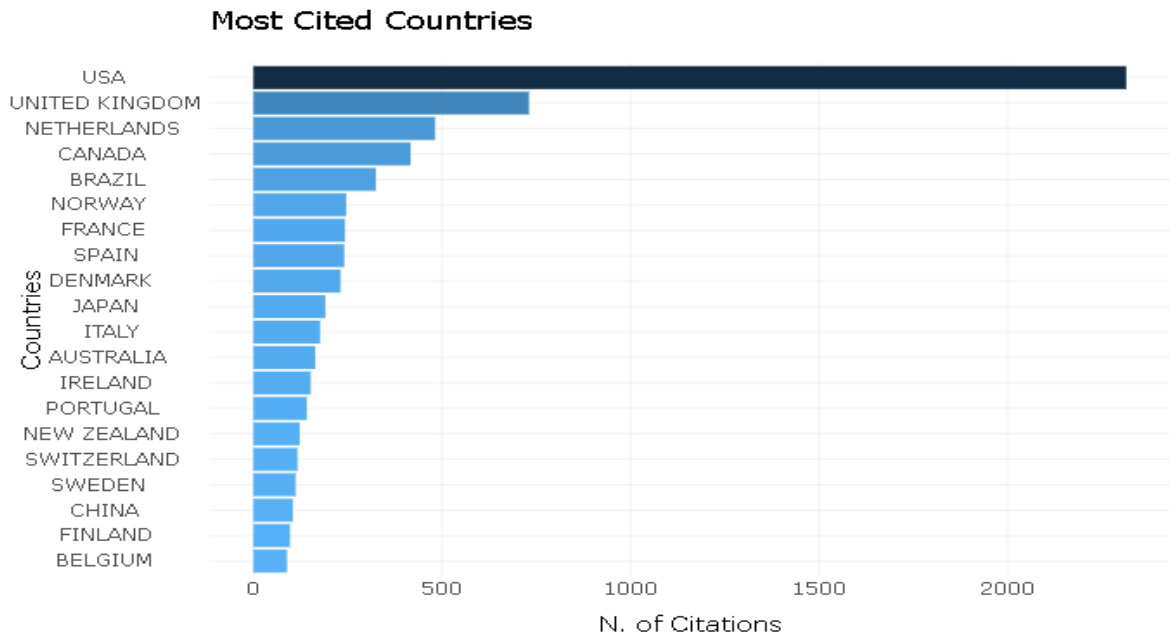
Yayınlarından en fazla atıf alan ülkeler sırasıyla ABD (2315), İngiltere (731) ve Hollanda (482)'dir. Ortalama atıf sayılarında ise İsviçre, İsveç ve Portekiz'dir. Bu

ülkelere ait ortalama atıf sayısı sırasıyla 117, 112 ve 71'dir (Tablo 6 ve Şekil 4).

Tablo 6. En Çok Alıntı Yapılan Ülkelerin Atıf Sayısı

Sıra	Ülkeler	Toplam atıflar	Ortalama makale atıf
1	ABD	2315	20.31
2	İngiltere	731	45.69
3	Hollanda	482	40.17
4	Kanada	417	17.38
5	Brezilya	325	27.08
6	Norveç	246	61.50
7	Fransa	243	30.38
8	İspanya	241	34.43
9	Danimarka	231	28.88
10	Japonya	191	63.67
11	İtalya	177	59.00
12	Avustralya	164	9.65
13	İrlanda	152	30.40
14	Portekiz	142	71.00
15	Yeni Zelanda	123	61.50
16	İsviçre	117	117.00
17	İsveç	112	112.00
18	Çin	105	7.50
19	Finlandiya	97	32.33
20	Belçika	89	17.80

Şekil 4. En Çok Atıfta Bulunan Ülkelerin Atıf Sayıları



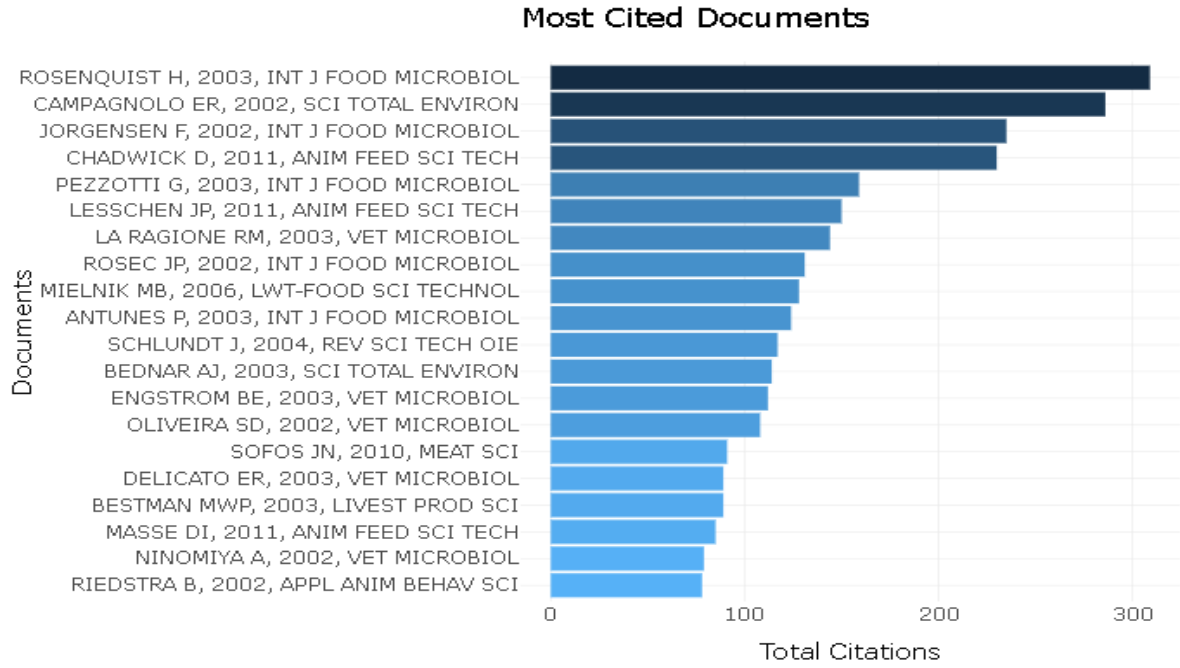
En çok atıf yapılan yayınlar Tablo 7'de ve Şekil 5'de verilmiştir. Kanatlı hayvan yetiştiriciliği alanında yayımlanan çalışmalarca en çok atıfta bulunan kaynak, Rosenquist H tarafından 2003 yılında Int. J Food Microbiol. dergisinde yayınlanan (n=309) makedir. Bu yayının yıllık ortalama atıf sayısı

17.1667'dir. Campagnolo ER'nin 2002 yılında Sci. Total Environ. dergisinde yayınladığı makale (n=286) ikinci en önemli çalışmadır. Bir diğer önemli çalışma ise Jorgensen F tarafından 2002 yılında Int. J Food Microbiol dergisinde yayınlanan makedir (n=235).

Tablo 7. Toplam Alıntıların En Çok Alıntı Yapılan Yayınları

Sıra	Yayın	Toplam atıflar	Yıl başına atıf
1	Rosenquist H, 2003, Int. J Food Microbiol	309	17.1667
2	Campagnolo ER, 2002, Sci Total Environ	286	15.0526
3	Jorgensen F, 2002, Int J Food Microbiol	235	12.3684
4	Chadwick D, 2011, Anim Feed Sci. Tech	230	23
5	Pezzotti G, 2003, Int. J Food Microbiol	159	8.8333
6	Lesschen JP, 2011, Anim. Feed Sci. Tech	150	15
7	La Ragione RM, 2003, Vet Microbiol	144	8
8	Rosec JP, 2002, Int J Food Microbiol	131	6.8947
9	Mielnik Mb, 2006, Lwt.-Food Sci. Technol.	128	8.5333
10	Antunes P, 2003, Int J Food Microbiol	124	6.8889
11	Schlundt J, 2004, Rev Sci. Tech Oie	117	6.8824
12	Bednar AJ, 2003, Sci. Total Environ	114	6.3333
13	Engstrom BE, 2003, Vet Microbiol	112	6.2222
14	Oliveira SD, 2002, Vet Microbiol	108	5.6842
15	Sofos JN, 2010, Meat Sci.	91	8.2727
16	Delicato ER, 2003, Vet Microbiol	89	4.9444
17	Bestman Mwp, 2003, Livest Prod Sci.	89	4.9444
18	Masse DI, 2011, Anim Feed Sci. Tech	85	8.5
19	Ninomiya A, 2002, Vet Microbiol	79	4.1579
20	Riedstra B, 2002, Appl. Anim. Behav. Sci.	78	4.1053

Şekil 5. Toplam Alıntıların En Çok Alıntı Yapılan Yayınlar



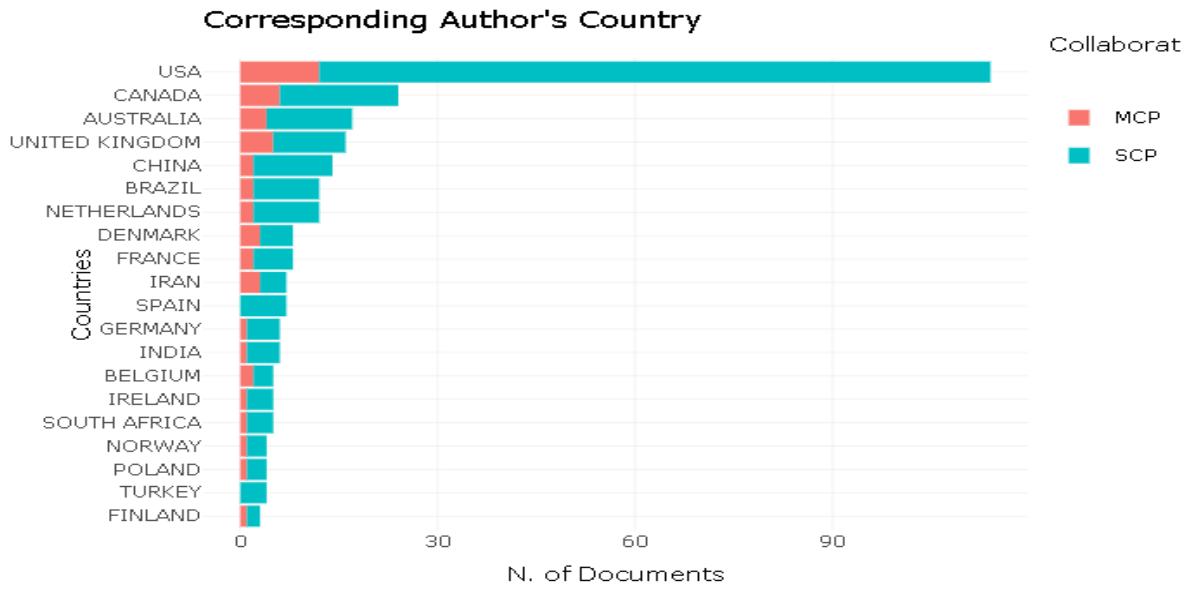
Web of Science veri tabanında “Poultry Science” konulu yayın sayısına en çok katkıda bulunan sorumlu yazarların bulunduğu ülkelere ait makale sayıları şöyledir: Sorumlu yazarların buldukları ülke sayıları incelendiğinde ABD (114) ilk sırada, Kanada

(24) ikinci ve Avustralya (17) üçüncü sıradadır. Diğer ülkeler ise sırasıyla İngiltere (16), Çin (14), Brezilya (12) ve Hollanda (12) olarak sıralanmaktadır. Tablo 8 ve Şekil 6’da ayrıntılı ve net bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 8. Sorumlu Yazarın Bulunduğu Ülkelerin Sayısı

Ülkeler	Makale sayısı	Sıklık	SCP	MCP	MCP Ratio
ABD	114	0.36422	102	12	0.105
Kanada	24	0.07668	18	6	0.25
Avustralya	17	0.05431	13	4	0.235
İngiltere	16	0.05112	11	5	0.312
Çin	14	0.04473	12	2	0.143
Brezilya	12	0.03834	10	2	0.167
Hollanda	12	0.03834	10	2	0.167
Danimarka	8	0.02556	5	3	0.375
Fransa	8	0.02556	6	2	0.25
İran	7	0.02236	4	3	0.429
İspanya	7	0.02236	7	0	0
Almanya	6	0.01917	5	1	0.167
Hindistan	6	0.01917	5	1	0.167
Belçika	5	0.01597	3	2	0.4
İrlanda	5	0.01597	4	1	0.2
Güney Afrika	5	0.01597	4	1	0.2
Norveç	4	0.01278	3	1	0.25
Polonya	4	0.01278	3	1	0.25
Türkiye	4	0.01278	4	0	0
Finlandiya	3	0.00958	2	1	0.333

Şekil 6. Sorumlu Yazarların Bulunduğu Ülke Yayınlarının Sayısı



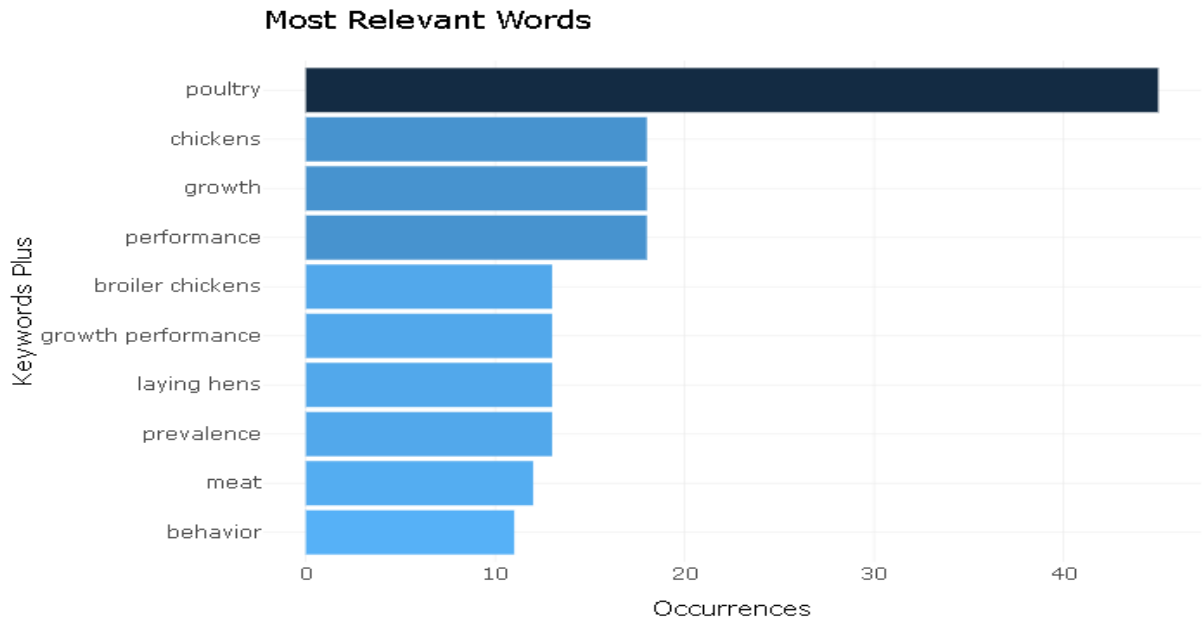
Web of Science veri tabanında "poultry science" konusuna araştırma alanı bakımından bakıldığında, en çok çalışılan araştırma alanları sırasıyla poultry 45; chickens 18; growth 18; performance 18; broiler

chickens 13; growth performance 13; laying hens 13; prevalence 13 tane yayın sayısı Tablo 9 ve Şekil 7'de gösterilmiştir. Araştırma alanlarının eğilim yılları ise Şekil 8'de verilmiştir.

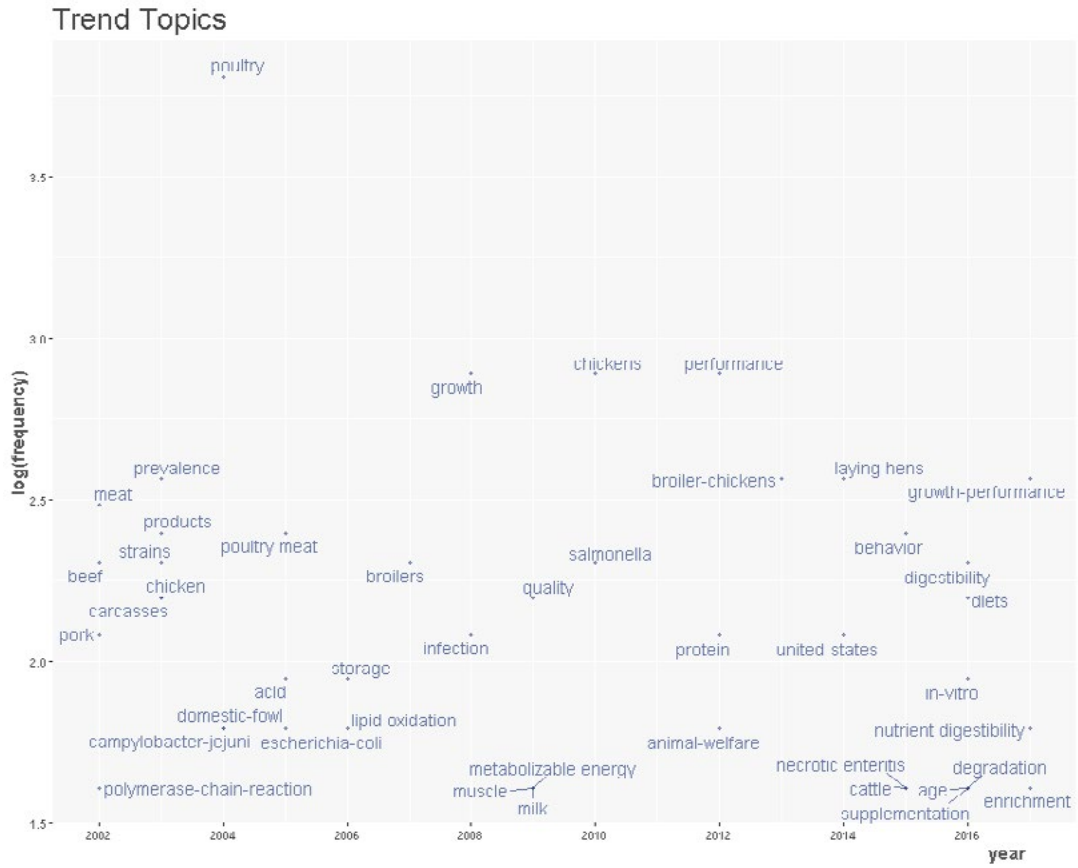
Tablo 9. En Alakalı Konu Oluşumları Ve Trend Konuları

Konular ve terimler	Adet
Poultry	45
Chickens	18
Growth	18
Performance	18
Broiler chickens	13
Growth performance	13
Laying hens	13
Prevalence	13
Meat	12
Behavior	11
Poultry meat	11
Products	11
Beef	10
Broilers	10
Digestibility	10
Salmonella	10
Strains	10
Carcasses	9
Chicken	9
Diets	9
Quality	9
Contamination	8
Infection	8
Polymerase chain reaction	8
Pork	8

Şekil 7. İlgilenilen En Fazla Konular



Şekil 8. Trend Konuları

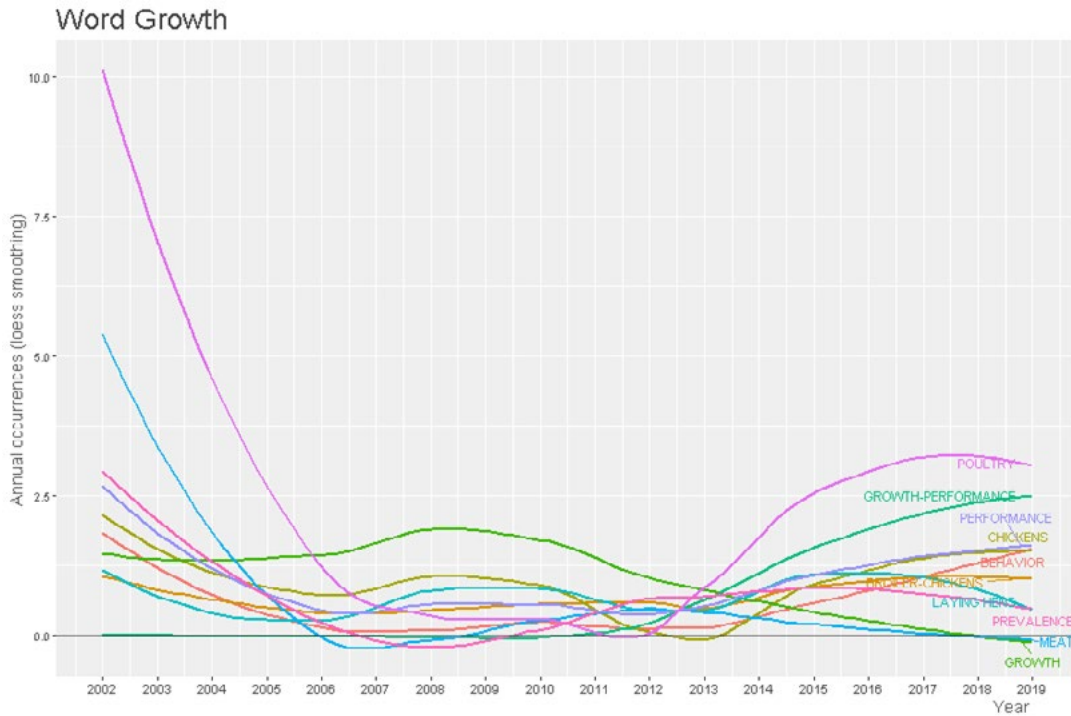


Kanathı hayvan yetiştiriciliği konusunun en çok çalışıldığı araştırma alanlarının yıllara göre dağılımı Tablo 10 ve Şekil 9’da sunulmuştur.

Tablo 10. Kelime Dinamikleri (2002-2019)

Yıllar	Poultry	Chickens	Growth	Performance	Broiler-chickens	Growth-performance	Laying hens	Prevalence	Meat	Behavior
2002	8	2	1	2	0	0	2	1	6	2
2003	13	3	3	4	3	0	0	6	4	1
2004	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1
2005	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	1	1	3	0	1	0	0	0	0	0
2008	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0
2009	0	2	4	1	0	0	1	0	0	0
2010	0	1	1	1	2	0	2	0	0	1
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
2012	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
2013	1	0	0	0	1	1	0	3	1	0
2014	1	0	2	2	1	0	2	0	0	0
2015	2	1	0	1	0	3	0	0	0	1
2016	7	1	0	1	1	2	2	0	0	1
2017	3	4	0	3	2	2	3	2	0	1
2018	2	2	0	0	2	3	0	1	0	2
2019	3	0	0	2	0	2	0	0	0	1

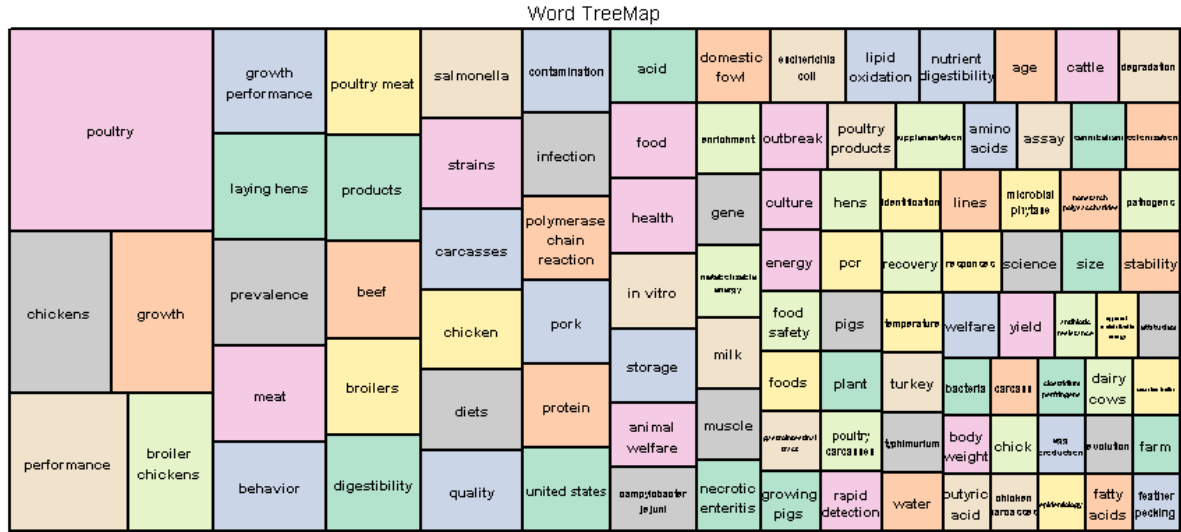
Şekil 9. Kelimelerin Gelişimi



Çalışılan araştırma alanlarının kelime ağacı haritası Şekil 10'de verilmiştir. İlk sütunda büyük kutularda poultry, chickens, growth, performance ve broiler chickens alanları ön plandadır. Şekil 11'de poultry

kelimesi en büyük olarak yazılmıştır ve en çok çalışılan alan olduğu görülmüştür. Chickens, growth ve performance kelimesi de poultry konusundan sonra çalışılan konuların başında gelmektedir.

Şekil 10. Kelime Ağacı Haritası



Şekil 11. Kelime Bulutu



Kanatlı bilimi alanında 2002-2019 yılları arasında yayınlanan 338 çalışmanın dağılımına bakıldığında, en fazla çalışmanın 2003 yılında (n=51) yapıldığı görülmektedir. Araştırmaların yayın türlerine göre incelenmesi, makale, bildiri, derleme ve kitap bölümü gibi farklı yayın türlerini sergilemiştir. Kanatlı hayvan yetiştiriciliği alanında en çok gerçekleştirilen yayın

türlerinde, makaleler toplamda %68,93 ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri göz önüne alındığında, ABD en çok atıf yapan ülke olarak belirlenmiştir (n = 2315). 2002-2019 döneminde sahaya yön veren çalışmaların ilgi gösterdiği ülke ABD olarak karşımıza çıkar.

4. SONUÇ

Poultry Science dergisi uzun yıllardan beri kanatlı hayvan yetiştiriciliği çalışmalarına destek vermektedir. Bu derginin 2002-2019 yılları arasında konu başlığında "poultry science" kelimeleri geçen olarak en fazla yayın yapması (n=62) bunun göstergesidir.

Web of Science veri platformu analiz sonuçlarına göre, poultry science başlığı üzerinde yayın yapan yazarlardan en fazla h indeksi değerine sahip olanlar Choct M, Swick RA, Wu SB ve Mench JA'dır. En fazla atıf alan yazarlar Capita R, Choct M ve Swick RA'dır. Yayınlarından en fazla atıf alan yazarların çalıştıkları ülkeler USA, United Kingdom ve Netherlands'dır. Araştırma konuları en fazla poultry, chickens, growth ve performance konularıdır. Bu bilgiler doğrultusunda sosyal ağ analizi çalışmaların yaygınlaşması hayvancılık alanda yapılan çalışmalara rehber olarak önemli katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- AL, U. & COŞTUR, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisinin Bibliyometrik Profili. *Türk Kültüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- AL, U., SEZEN, U. & SOYDAL, G. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Yayınlarının Sosyal Ağ Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 29(1), 53-71.
- AL, U. & TONTA, Y. (2004). Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.
- ARKAN, A. & YÜNTER, S. (2017). Eğitim İçin Sosyal Ağlar. SETA Perspektif, 2-6.
- BARNES, J. A. (1954). Class and Committee in a Norwegian Island Parish. *Human Relations*, 7, 39-58.
- BOYD, D. M. & ELISON, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. *Journal of Computer Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- BURT, R. S. (1992). *Structural Holes: The Social Structure of Competition*. Harvard University Press.
- DEMİR H. & TAKTAK, F. (2011). Konumsal Veri Üzerine Sosyal Ağ Analizi (SAA): Afyonkarahisar örneği. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 3(4), 7-16.
- GENÇER, M. (2013). *Sosyal Ağlar Ders Notları*. <http://mgencer.com/files/SosyalAglar.html>
- GÜRSAKAL, N. (2009). *Sosyal Ağ Analizi: Pajek, Ucinet ve Gmine Uygulamalı*. (1.baskı). Bursa, Dora yayıncılık.
- GÜZELLER, C. O. & ÇELİKER, N. (2017). Geçmişten Günümüze Gastronomi Bilimi: Bibliyometrik Bir Analiz. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(Special issue 2), 88-102.
- KESER N. (2018). *Hayat Boyu Öğrenmeye İlişkin Araştırmaların Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- KOEHLER, W. (2001). Information Science as Little Science: The Implications of A Bibliometric. *Analysis of the Journal of the American Society for Information Science, Scientometrics*, 51(1), 117-132.
- KUMAR, S., MORSTATTER, F. & LIU, H. (2014). Analyzing Twitter Data.
- LAW, R. & CHEUNG, P. (2008). An Analysis of Publications in Leading Tourism Journals and Its Implications. *Journal of China Tourism Research*, 4(1), 78-97.
- MEHO, L. I. & YANG, K. (2007). Impact of Data Sources on Citation Counts and Rankings of LIS Faculty: Web of Science versus Scopus and Google Scholar. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(13), 2105-2125.
- ÖZEL, Ç. H. & KOZAK, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kültüphaneciliği Dergisi*, 26(4), 715-733.
- POLAT, Z. A., SARAÇOĞLU, A. & DUMAN, H. (2019). Harita Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi. *Harita Dergisi*, 161, 46-56.
- PUTNAM, R. D. (1995). Tuning in, Tuning out: the Strange Disappearance of Social Capital in America. *Political Sciences and Politics*, 28(4), 664-683
- REHN, C., GORNITZKI, C., LARSSON, A. & WADSKOG, D. (2014). *Bibliometric Handbook for Karolinska Institutet*. University Library Bibliometric Team.
- SCOTT, J. P., (2000). *Social Net Work Analysis A Handbook*. Second Edition. Sage Publications.
- ŞAKAR, G. D. & CERİT, A. G. (2013). Uluslararası Alan İndekslerinde Türkiye Pazarlama Yazını: Bibliyometrik Analizler ve Nitel Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(4), 37-62.
- TINDALL, D. B. & WELLMAN, B. (2001). Canada as Social Structure. *Social Network Analysis and Canadian Sociology*, 26(2), 1-2.
- TUNALI V. (2016). Sosyal Ağ Analizine Giriş. Nobel Akademik Yayıncılık
- VAN DUIJN, M. A. & VERMUNT, J. K. (2006). What is Special about Social Network Analysis? *Methodology*, 2(1), 2-6.

“Bu sayfa dizgiden dolayı boş bırakılmıştır”

Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıklarının evsel dönüşümü

The domestic transformation of coffee consumption habits in the covid-19 pandemic process

Müesser Korkmaz¹  Güliz Başaran² 

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Çanakkale, TÜRKİYE E-mail: m.cesurkorkmaz@comu.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Çanakkale, TÜRKİYE E-mail: guliz.basaran@hotmail.com

Öz

Bu çalışmada kahve severlerin Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıklarında meydana gelen değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada Google Forms aracılığıyla pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıklarını evde sürdürmeye çalışan toplam 42 katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde “sözcük sıklık analizi ve betimsel analiz” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların pandemi sürecinde kahve tüketim miktarında belirgin bir artış meydana geldiği, ev koşullarında kahve tüketimine ilişkin birtakım sorunlar ile karşılaştıkları ve 1 Haziran tarihinde başlayan normalleşme döneminde dışarıda kahve tüketimine yönelik tedbirle hareket ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca pandemi sürecinde katılımcıların ev koşullarında en fazla “filtre kahve, Türk kahvesi ve cold brew” tükettikleri belirlenmiştir.

Anahar kelimeler: Kahve, Covid-19, Pandemi, Tüketim,

Abstract

In this study, it is aimed to determine the changes in coffee consumption habits of coffee lovers during the Covid-19 pandemic process. For this purpose, a total of 42 participants trying to maintain their coffee consumption habits at home during the pandemic process were reached through Google Forms “Word frequency analysis and descriptive analysis” were used in the analysis of the data obtained from the research. As a result of the study, it was concluded that the participants had a significant increase in the amount of coffee consumption during the pandemic process, faced some problems related to coffee consumption in home conditions, and acted with a measure for outside coffee consumption during the normalization period that started on June 1. In the study, it was also determined that the participants consumed the most “filter coffee, Turkish coffee, and cold brew” at home during the pandemic process.

Keywords: Coffee, Covid-19, Pandemic, Consumption,

Citation/Atıf: KORKMAZ, M. & BAŞARAN, G. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Kahve Tüketim Alışkanlıklarının Evsel Dönüşümü. Journal of Original Studies. 2(1), 43-56, DOI: 10.47243/jos.2.1.05

1. GİRİŞ

Asırlar boyu pek çok salgın hastalıkla mücadele eden insanlığı, 31 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve günümüz teknolojisine rağmen tedavisi henüz bulunamayan COVID-19 adlı virüse karşı mücadelesini sürdürmektedir. Özellikle bağışıklık sistemi zayıf, kronik rahatsızlığa sahip ve ileri yaşlardaki pek çok insanı kısa sürede ölüm tehlikesiyle karşı karşıya getiren bu virüs, dünya çapında hızlı bir yayılım göstermektedir. Bu sebeple ülkelerin çoğunda süreli ve süresiz olarak karantina ilan edilmiştir. Halen pek çok ülke pandemi sürecini farklı şekillerde deneyimlemekte ve buna bağlı olarak tüm dünya değişen koşullara uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu sürece bağlı olarak değişen tüm alışkanlıklar gibi kahve tutkunları için de kahve tüketim ihtiyaçları ve alışkanlıklarının giderilmesi noktasında birtakım değişiklikler söz konusu hale gelmiştir.

Günlük rutinitimizde kolay hazırlanabilirliği nedeniyle yaygın olarak tüketilen bir popüler içecek olan kahve, sahip olduğu eşsiz tadı ve içerisinde bulunan başta kafein olmak üzere çok çeşitli kimyasallar sebebiyle günümüzde bir tür bağımlılık haline gelmiştir. Kahve çekirdeklerinin kavrulması ve demlenmesi ile elde edilen kahve, dünyada en çok tüketilen içeceklerden biri olarak kabul edilmektedir (Sözlü vd., 2017: 33) ve özellikle günümüzde de dünyanın hemen her yerinde değişen ve gelişen hazırlama ve tüketim trendleri ile birlikte pek çok kültür ve geleneğin önemli bir parçası haline gelmiştir. Tarihsel perspektifte incelendiğinde, dönemsel olarak kahvenin hazırlanma süreci ile ilgili farklılıkları ifade eden kahve trendleri "dalga" veya "nesil" olarak ifade edilmekte ve yaygın sınıflandırmaya göre "birinci nesil, ikinci nesil ve üçüncü nesil" olarak kategorize edilmektedir.

Ölümcül etkiye sahip COVID-19 virüsü sebebiyle dünya çapında uygulanan pandemi süreci, yaşamın çok çeşitli alanlarına etki etmeyi sürdürmekte, iş ve sosyal yaşam başta olmak üzere pek çok alan bu süreçten halen olumsuz yönde etkilenmeye devam etmektedir. Bu kapsamda pandemi süreci tüketicilerin kahve dükkânlarına ulaşmaları noktasında da belirleyici bir engel teşkil etmektedir. Bu durum kahve severleri alışkın oldukları lezzetleri evlerinde yaratmak ve deneyimlemek için kahve ekipmanlarını satın almaya ve hatta kahve demlemede çeşitli yöntemler geliştirmeye de teşvik etmiştir. Bu noktada mevcut süreç sebebiyle evlere taşınan kahve kültürü sayesinde kahve severler kahveyi kavrulmuş halde tedarik edebildikleri gibi yeşil çekirdek şeklinde de

satın alabilmekte ve ulaşılabilir demleme ekipmanları sayesinde kahve tüketim alışkanlıklarını evlerinde sürdürebilmektedirler.

1960 yıllardan günümüze kadar hâkim olan ikinci nesil ve üçüncü nesil kahve kültürünün pandemi sürecinde evlerimizde nasıl sürdürüldüğünün keşfedilmesi bu çalışmanın temel amacı olarak belirlenmiştir. Bu amaçla çalışmanın birinci bölümünde kahvenin kısa tarihi, kahve çekirdekleri ve nesillerine ilişkin ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışmalar incelenmiştir. İkinci bölümde çalışmanın metodolojisi yer almaktadır. Çalışmanın metodoloji bölümü araştırmaya konu olan örneklem ve elde edilen verilerin analiz edilmesinde yararlanılacak analiz yöntemlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, elde edilen bulgulardan ortaya çıkan sonuçlar yer almaktadır. Çalışmanın bu bölümünde ayrıca elde edilen sonuçlar yorumlanmış, araştırmanın kapsam ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kahvenin Kısa Tarihi ve Kahve Çekirdeğinin Çeşitleri

İlk kez nerede ve nasıl tüketildiği bilinmemekle birlikte kökeninin Yemen veya Etiyopya'ya dayandığı bilinen kahve bitkisi ile ilgili öne çıkan bir efsaneye göre; *Kaldi* adında bir çoban sadece belirli bir çalıdan yaprakları ve meyveleri yiyen keçilerinin oldukça hareketli olduklarını fark eder. Çalıdaki meyvelerden kendisi de denemeye karar verir ve böylece kahve keşfedilmiş olur. Yazılı olarak kahve ile ilgili ilk kaynakların 9. yüzyıla kadar uzandığı bilinmektedir. Kahve çekirdekleri veya meyvesinden yapılan içeceklerin hazırlanmasının tarihi ise 11. yüzyıla kadar uzanmaktadır (Hämäläinen, 2018: 5).

Kahve *Rubiacea* familyasına ait ve 120'ye yakın türe sahip olan bir bitkidir. Bu türlerin içerisinde dünya üretiminin büyük bir kısmını oluşturan ve en çok tercih edilenleri "*Arabica*, *Robusta* ve *Liberica*" türleridir. Bu kapsamda toplam üretimin %70'inin *Arabica*'dan, %25'inin *Robusta*'dan oluştuğu ifade edilmektedir. 1843 yılında literatüre eklenen ve belirli bölgelerde üçüncü tür olarak yetiştirilen *Liberica* türünün ise toplam üretimde önemli bir paya sahip olmadığı ileri sürülmektedir (Girginol, 2016: 21). Dünya ölçeğinde yetiştirilen ve ticari önemi en büyük olan bu iki kahve türünün en büyük üreticileri; Brezilya, Vietnam, Columbia ve Endonezya'dır. En büyük üreticisi Malezya olan *Liberica* türünün üretimi ise çoğunlukla Batı Afrika ve Asya ile sınırlı

olarak bilinmekte ve küresel üretimin sadece %1-2'sini oluşturduğu ileri sürülmektedir (Saw vd., 2015: 64).

Günümüzde tüketici ile buluşturulan kavruşmuş kahve, Arabica ve Robusta çekirdeklerinin karışımları ya da sadece tek tip işlenmiş haliyle temin edilebilmektedir. Her iki kahve çeşidi de sadece botanik açıdan değil, aynı zamanda kalite açısından da farklıdır. Bu farklılıklar ticari olarak tanınmaktadır. Örneğin Robusta, kalitesi bakımından tüketiciler tarafından daha çok tercih edilen Arabica'dan %20-25 daha düşük fiyatlarla satılmaktadır (Esteban-Diez, Gonzalez-Saiz ve Pizarro, 2004: 57) ve yüksek kafein içeriği ve acılığı nedeniyle daha az tercih edilmektedir. Olgunlaşma süresi daha hızlı olan bu türün kalitesi ve tohum ağırlığı daha fazladır (Michael, Serge ve Valérie, 2007: 1012). Karışımları söz konusu olduğunda ise Robusta yüzdesi genellikle Arabica'dan daha düşük tutulmaktadır. Çünkü daha belirgin ve yumuşak lezzeti nedeniyle Arabica kahvesi daha kaliteli olarak kabul edilmektedir. Bunun bir sonucu olarak da Arabica türü piyasada daha yüksek bir fiyatla tüketiciye sunulmakta (Pablos vd., 1999: 999) ve daha fazla talep edilmektedir.

Kahve, küresel bazda petrolden sonra dünya ekonomisine yön veren en önemli ikinci temel hammadde olarak kabul edilmektedir (Ülger, 2015: 3). Fermantasyon işleminden geçerek meyvesinden ayrılan yeşil kahve çekirdekleri kavruşarak öğütülmekte ve çeşitli demleme yöntemleriyle tüketime hazır hale getirilmektedir. Kahvenin kalitesinin esas olarak kahve çekirdeğinin rengi, büyüklüğü, yoğunluğu gibi ana kriterlere bağlı olduğu ifade edilmektedir. Toprağın su durumu da dâhil olmak üzere kahve kalitesini etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte iklim koşulları ve hasat işlemleri çekirdeğin olgunlaşmasını etkilemektedir. Bununla birlikte, yeterli güneş ve gelişmiş kahve üretim sistemleri ile optimum ekolojik koşullar olmadığında kahve üretiminin yapılması önerilmemektedir (Vaast vd., 2006). Kahvenin sahip olduğu karakteristik lezzet ve aroma, kavurma ve kaynatma boyunca gerçekleşen reaksiyonlar sonucu oluşan yüzlerce kimyasal bileşenin kombinasyonundan kaynaklanmaktadır.

2.2. Dünden Bugüne Kahve Nesilleri

Kahve tüketiminin nesillere göre sınıflandırılması genel olarak kahvenin kalitesine, tüketim ve sunum şekline dayanmaktadır (Ayöz, 2018: 55). Bu kapsamda birinci nesil kahve sunumu; paketlenmiş halde satılan ve su ile karıştırılarak pratik bir şekilde hazırlanan (Kement, 2019: 1253) seri üretimdeki teknolojik gelişmelerle karakterize olurken; ikinci nesil kahve,

kahve tüketiminin sosyal bir deneyime dönüştüğü aşama olarak kabul edilmektedir. Üçüncü nesil kahve ise; ürünün kendisini tüm özellikleriyle ortaya koyan (Ayöz, 2018: 57), kahve hazırlama ve sunumunun bir sanata dönüştüğü aşamaya karşılık gelmekte ve kişiye özel, taze ve kaliteli kahve üretimiyle karakterize edilmektedir (Dinçer ve ark., 2016).

1950'lerde büyük "ofis kahvesi" kutusu şeklinde hazırlanan bir "kafein dağıtım sistemi" olduğu ileri sürülen birinci nesil kahvenin ekonomik değişimi tarımsal devrim ile başlamıştır. İkinci nesil kahvenin tarihi ise sanayi devrimine dayanmaktadır. Bu dönem, 1990'ların başlarında kahvehane zincirlerinin doğduğu ve kahvenin kentlerdeki alışveriş merkezlerinde vitrin camlarının ortak özelliği haline geldiği dönemi ifade etmektedir. Bu kapsamda ikinci nesil tedarikçilerin, tarladan bardağa bir dizi aktör içeren bir tedarik zincirinin parçası olan ve bağımsız küçük kahvehaneleri içeren üçüncü nesil kahve kültürünün temelini attığı ifade edilmektedir. Doğrudan kahve çekirdeğinin yetiştiricilerinden ticaret yapan üçüncü nesil üreticiler ise butik kavurma makineleri ile dükkânlarda iyi eğitilmiş baristaların elinden çıkan ürünleri piyasaya sunmuşlardır (Manzo, 2015: 750).

Günümüz dünyasında özellikle ikinci nesil ve üçüncü nesil kahveler sosyalleşmenin bir parçası olarak görülmekte ve ev dışı tüketimin en yaygın gerçekleştiği kahve türlerini içermektedir. Teknolojik etkiler, küresel pazar politikaları ve rekabet stratejilerindeki değişiklikler, üçüncü nesil kahvenin pazar hacminin artmasında etkili olmuştur. Buna bağlı olarak söz konusu etkiler üçüncü nesildeki tüketici davranışlarını şekillendirmeye başlamış ve işletmeler bu davranış değişimine yanıt vermek için farklı yönetim stratejileri geliştirmişlerdir. Özellikle gastronomi alanında, üçüncü nesil tüketici davranışlarından etkilenen yeni yaklaşımlar oluşmaya başlamıştır (Dinçer ve ark. 2016: 811).

2.2.1. Birinci Nesil Kahve Kültürü

Birinci nesil kahve kültürünün tarihinin İkinci Dünya Savaşı'na kadar uzandığı düşünülmektedir. Bu dönem, düşük bir fiyata ortalama kalitede kahvenin evlerde yaygınlaştığı ve kahvenin bölgesel nüanslarının harmanlandığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Seri üretim ve büyük şirketlerin kahve satışları üzerindeki kontrolü bu dönemin öne çıkan özelliklerindedir (Hämäläinen, 2018: 14). Aynı zamanda birinci nesil kahve, Kuzey Amerika'da kahve tüketiminin kitlesel olarak benimsenmesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu Folgers ve Maxwell House gibi şirketlerin çabalarıyla gerçekleşmiştir. Her iki

şirket de 19. yüzyılın sonlarında faaliyete geçmiş ve en etkili pazarlama araçları olan reklamlar aracılığıyla kahveyi popülerleştirmişlerdir (Ayöz, 2018: 55-56).

Hazır kahvenin belirli bir kavurma profili bulunmamaktadır. Kavrulmuş kahvenin uzak yerlere de ulaştırılması çift yönlü valf diğer bir ifadeyle vakum ambalajın geliştirilmesi ile mümkün hale getirilmiştir. Ucuz fiyatın birincil endişe olarak görüldüğü, tat ve kaliteden taviz verilen birinci nesil kahve için herhangi bir demleme teknolojisine gerek duyulmamaktadır. Esas olarak müşteri, önceden hazırlanmış kahve çekirdeklerine sadece su ve/veya süt ilave ederek ev rahatlığında kahve deneyimine teşvik edilmiştir. (www.hario.jp). Dolayısıyla birinci nesil kahve tüketimi dünya genelinde evler ve ofisler arasında yayılmıştır.

2.2.2. İkinci Nesil Kahve Kültürü

1960'ların sonlarında başlayan ikinci nesil kahve anlayışı ile birlikte "özel kahve" terimi kahve sözlüğüne girmiştir. Özel kahve terimi, benzersiz bir lezzet profiline sahip farklı mikro iklim alanlarında yetiştirilen kahveyi ifade etmektedir. Özel kahvenin benzersizliği kahvenin nerede yetiştirildiği ve nasıl kavrulduğu ile ilişkilendirilmektedir (Hämäläinen, 2018: 15). Bu dönemde lezzet ve/veya kalitenin büyük şirketler tarafından ikinci plana itilmesine ve bu şirketlerin üretimlerini tümüyle pazarlamaya dönük yapmalarına tahammül edemeyen bazı markalar kendi ürünlerini pazarlamaya başlamışlardır. Bu noktada özel kahve terimi *Starbucks Coffee'nin* küresel operasyonunda doruğa ulaşan, küresel bir kahve tüketimi patlamasına neden olan, ayırt edici tada sahip ve kahve severler arasında giderek tanınan bir marka olarak karşımıza çıkmaktadır (www.hario.jp).

En popüler kahve dükkânı zincirlerinden biri olan Starbucks ikinci nesil kahve kültürünün en önemli ürünü olarak kabul edilmekte, hatta ikinci nesil kahveciliğin öncüsü ve en iyi temsilcisi olarak görülmektedir. Bu dönemde Starbucks ile birlikte "latte, americano ve cappuccino" gibi espresso bazlı çok çeşitli kahve türleri kahvenin ana diline dâhil edilmeye başlamış ve ilk nesle kıyasla belirgin kavurma stilleri kahve kültürüne dâhil edilmiştir. Birinci nesil kahve kolay ulaşılabilirliği sayesinde tüketiciler tarafından her eve getirilebilirken, ikinci nesil kahveler tüketicileri kahve dükkânlarına yönlendirmiştir (Ayöz, 2018: 56). Bu kapsamda ikinci nesil kahve anlayışı kahve içmenin sosyal bir deneyime dönüştüğü bir dönem olarak kabul edilmektedir. Dünyada ikinci nesli en iyi ifade eden lider marka Starbucks olarak kabul edilirken,

Türkiye'de ikinci nesil kahvecilikte önemli bir tüketici kitlesine sahip lider markalara "*Kahve Dünyası ve Gönül Kahvesi*" örnek olarak verilebilir.

2.2.3. Üçüncü Nesil Kahve Kültürü

Üçüncü nesil kahve, gastronomi alanında yeni bir eğilim ve yaklaşım olarak karşımıza çıkmakta ve kahveyi yaşayarak hazırlama ve tüketmeyi temel almaktadır. Üçüncü nesil kahvede kahvenin üretildiği bölge, üretim özellikleri, kavrulma stilleri ve demleme şekilleri oldukça önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada üçüncü nesil kahve daha çok sunum farklılıklarına dayanmakta ve buna bağlı olarak kahvelerin sunumu sürecinde kavurma, öğütme ve demleme gibi farklı ekipmanlar kullanılmaktadır (Kement, 2019: 1254). Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, üçüncü nesil kahveler tüketicilere bir kahveden ziyade bir deneyim sunmaktadır. Çünkü tüketicinin içtiği kahvenin anavatanının neresi olduğunu, üretiminde rol oynayan değişkenleri ve en iyi tat ve aromayı elde edebilmek adına hangi demleme ekipmanları ile hazırlandığını bilmek üçüncü nesil kahve akımının temelini oluşturmaktadır. Öyle ki, bu akımın özünde kahveye saygı duymak, ona şarap, yemek ve müzik gibi davranmak esas alınmaktadır (Bahar, Özer ve Yüzbaşıoğlu, 2019: 23).

Üçüncü nesil kahve kültürü, kahvenin uyarıcı etkilerinden ziyade duyuşsal zevkine odaklanmaktadır (Hämäläinen, 2018: 17). Bu nedendir ki kahve, üçüncü nesilde zanaat ürünü olarak kabul görmektedir. Birinci ve ikinci nesilden farklı olarak, üçüncü nesilde farklı tat profillerinin ortaya çıkmasını sağlayan farklı stil ve teknikte kavruşan çekirdekler kullanılarak ürün ortaya konmaktadır. Kahve uzmanlığı, sadece kahve çekirdeklerinin farklı tat profillerini tespit etmekle kalmamakta, aynı zamanda çeşitli demleme teknikleri için yeterliliği de gerektirmektedir. Bu demleme yöntemleri; "*V60 Dripper, Syphon, Mokapot, Drip Bag, Frechpress, Aeropress, Chemex, Cold Brew*" olarak isimlendirilmektedir (www.hario.jp). Tüm bu demleme yöntemleri, sayısız araç ve ekipmanlar ile birbirleriyle bilgi paylaşan kahve meraklıları arasındaki yıllar süren eğitim ve uygulamaların sonucunda oluşan etkileşimi kapsamaktadır.

Sonuç olarak, üçüncü nesil kahve kültürü tüketim deneyimini şekillendiren üretimin tüm aşamalarını kapsamaktadır. Üçüncü nesil kahve dükkânı sahipleri, çiftçiler ve kooperatiflerle yakın bir ilişki kurmaktadır. Bu da doğrudan kahve çekirdeklerini yetiştiricilerden satın alarak gerektiğinde üretim

süreçlerini koordine etmelerini sağlamaktadır. Aynı zamanda üreticilere alınan ürün karşılığında yapılan ödemeler bir sosyal sorumluluk biçimi olarak işlev görmektedir. Bu sayede kahve çekirdeğinin izlenebilirliği sağlanmakta ve ürünün sadece üretim sürecinde kullanılan yöntemlerini tanımlayan tedarik zinciri mekanizması olarak değerlendirilmesini engellemektedir (Ayöz, 2018: 57-58).

3. LİTERATÜR

Yirmi birinci yüzyıl ile birlikte **tüketim kavramı insanların itibar, saygınlık ve bir zümreye ait olma gibi ihtiyaçları dışında bireysel kimlik yaratım aşamasında da etkili olmaya başlamıştır. Post modern kültür** ile birlikte hayatlarımıza iyice nüfuz eden bu kimlik ve anlam arayışı üretimden çok tüketim ilişkilerine yönelimi arttırmıştır. Bu kültür kapsamında bireysel kimlikler öznelştirilmiş ve tüketicilerinin kendine özel olduğuna inanmak isteyen tüketiciler pazarda sunulan farklı kimlikleri deneyerek günlük sorunlardan geçici de olsa kurtulabilme arayışına girmiştir (Binay, 2010: 18-19). Bu durum tüketilmek üzere satın alınan her ürünün bireylerin yaratmak istediği kimliklerin birer parçası haline gelmesine sebep olmaktadır. (Özcan, 2007: 136-137).

Postmodern **tüketimin** hâkim olduğu günümüzde, teknolojik gelişmeler ile kitle iletişim araçları ve sosyal medyanın kullanımının artması sembolleştirilmiş nesnelere tüketimini de arttırmaktadır (Özcan, 2007: 134). Pek çok kültür için, farklı anlamlar ifade eden ve son yıllarda popüler tüketim unsurlarından biri haline gelen kahve, giderek sembolik bir paylaşımı çağrıştırmaktadır. Dünya markalarına ait kahve işleme ve sunum çeşitlerinin yaygınlaşması ile birlikte **tüketicilerin** kahve tüketiminde de hızlı bir artış yaşandığı **görülmektedir**. Geçmiş **dönemlerde** kahve yalnızca kahvehanelerde servis edilirken, günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte artan üretim ve gelişen lojistik ağı kahve çekirdeklerinin hayatlarımıza çok yönlü olarak girmesini sağlamıştır. Bu bağlamda Türkiye’de var olan kahve kültürü **içerisinde çeşitli kahve demleme ve sunum çeşitlerine** yer verilmeye başlanmış ve tam anlamıyla kültürel bir tüketim sentezi yaşanmaya başlamıştır. Aynı zamanda küresel kahve markaları tüketim motivasyonlarını yönlendirerek yeni alışkanlıklar ve davranış biçimlerini ortaya çıkarmaktadır (Aşık, 2017: 311).

Pek çok kültür için farklı anlamlar ifade eden ve son yıllarda popüler tüketim unsurlarından biri haline gelen kahvenin tüketimi dünya markalarının sundukları kahve işleme ve sunum çeşitlerinin yaygınlaşması ile birlikte **hızla artmaktadır**. Bu artış tüketicilerin kahve

tüketim davranışlarının incelenmesi bakımından yeni bir araştırma alanının ortaya çıkmasına da yol açmıştır. İlgili literatürde tüketicilerin kahve tüketim davranışlarının belirlenmesine ilişkin yapılan çalışmaların sayısının her geçen gün artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda yer alan paragraflarda genel hatları ile verilmektedir.

Aşık (2017), 18 yaş ve üzerindeki 500 kişi ile gerçekleştirdiği bir çalışmada tüketicilerin **özelliklerini**, kahve tüketim alışkanlıklarını ve kahve tercihlerini etkileyen en önemli faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır. **Çalışma sonucunda** tüketicilerin kahve tercihini etkileyen en önemli faktörlerin kahvenin tadı ve sunumu olduğu, bunları makul fiyat, servis kalitesi ve hızı, kahve çeşidinin çok olması, temizlik ve hijyen faktörlerinin izlediği belirlenmiştir. Tan ve Hacıoğlu (2017), Türkiye’deki **tüketicilerin hazır kahve satın alma** ve tüketim alışkanlıklarını belirlemek amacıyla gerçekleştirdikleri bir çalışmada, tüketicilerin bir kahve markasını tercih etmesinde etkili olan en önemli unsurların kahve, süt ve şekerin kıvamında olması ve kahvenin uygun fiyattan satılması olduğunu belirlemişlerdir. Çalışmada ayrıca hazır kahve markasının pazarda lider markalardan biri olmasının müşteriye satın almaya yönlendiren unsurlar arasında olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Latif ve Örs (2018) tarafından 102 kişi üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, tüketicilerin kahve tüketim alışkanlıklarının değişiminin hazır tüketim ve gösterişçilik bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda tüketiciler tarafından küresel kahve markalarının, kahve içmekten alınan haz olarak sembolleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada aynı zamanda sosyal değer kazanma isteği üzerinden kahve tüketimini etkileyen bu markaların, lüks ve prestij sembolizminin yanı sıra dönemin kabul gören sosyal normlarını benimsemek ve benimsetmeyi amaç haline getirdiklerini belirtilmektedir. Kaya ve Toker (2019) tarafından İstanbul ilinde 18-50 yaş arası 520 kişi üzerinde gerçekleştirdikleri bir çalışmada ise, tüketicilerin kahve tüketim alışkanlıklarında meydana gelen değişikliklerin ne yönde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada katılımcıların çaydan sonra en çok tükettikleri sıcak içeceğin kahve olduğu ve yapay buldukları gerekçeyle paket kahve tüketimini azaltarak 2. nesil kahve tüketimine yöneldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca katılımcıların yarısının 3. nesil kahve bilgisinin olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada ulaşılan sonuçlardan hareketle, Türkiye’de geleneksel kahve tüketiminin halen baskın bir tercih olduğu söylenilebilir.

Arslan (2019)'ın Antalya ilinde yaşayan 322 kahve tüketicisi üzerinde gerçekleştirdikleri bir çalışmada, tüketicilerin kahve tüketim alışkanlıklarının ve kahve dükkânı tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda, global kahve markalarının yol açtığı küreselleşme etkilerine rağmen tüketicilerin dışarıda ve evde en çok Türk kahvesi tüketmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Karaman, Kılıç ve Avcıkurt (2019), Türkiye'de değişen kahve tüketim alışkanlıklarının ve Türk kahvesinin diğer kahve çeşitleri ile rekabet edebilirliğini ölçmek amacıyla 1129 katılımcı üzerinde gerçekleştirdikleri bir çalışmada katılımcıların çoğunun düzenli bir şekilde kahve tükettiklerini ve en çok tercih ettikleri kahve türünün Türk kahvesi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada ayrıca genç tüketicilerin değişen yaşam koşullarına paralel olarak tüketim alışkanlıklarında yeni ve farklı kahve türlerine yönelimlerinin arttığı belirlenmiştir. Kahve dükkânı tercihinde ise katılımcıların yerel kahve dükkânı zincirlerini tercih ettiği görülmektedir. Bunun sebebi olarak da masaya gelen servis hizmeti ve kahve ile yanında verilen ikramların (lokum, kurabiye, çikolata vb.) olduğu belirtilmektedir.

Spinelli vd. (2017)'nin İtalya'nın Floransa şehrinde yaptıkları bir çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunun yemeğin arkasından kahve tüketme alışkanlığına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca katılımcıların yaygın olarak kullandıkları kahve demleme ekipmanının moka pot olduğu ve espresso tabanlı kahveleri likör ile birlikte tükettikleri belirlenmiştir. Mokrysz (2016)'ın Polonya'da yaptığı çalışmada katılımcıların günde en az iki fincan hazır kahve tükettikleri ve hazır kahveye büyük bir bağlılıklarının olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, 18-24 yaş arası katılımcılar kahveyi dışarıda tüketmeyi tercih ederlerken, 25-40 yaş arası katılımcılar kahve tüketim tercihlerini daha çok ev veya iş yerlerinden yana kullanmaktadır. Sepúlveda vd. (2016)'nin Kolombiya ve İspanya'da karşılaştırmalı olarak yaptıkları çalışmanın sonuçlarına göre özel üretim kahvenin katılımcılar üzerinde olumlu ve önemli bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca dünya çapında kahve üreticilerini koruyan Fair Trade, Rainforest Alliance ve Organic olarak adlandırılan adil ticaret etiketlerinin varlığının, katılımcıların satın alma davranışını olumlu yönde etkilediği fakat kahvenin fiyatı arttıkça katılımcıların özel kahve çekirdeği satın alma olasılığı azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. YÖNTEM

Bu çalışma, keşfedici nitel bir çalışmadır. Keşfedici yaklaşım nitel araştırma geleneği içerisinde sıklıkla başvurulan ve araştırma verilerinin yeni veriler ile çeşitlendirilerek detaylandırılmasına olanak sağlayan bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, özellikle veri toplamanın görece zor olduğu ve az çalışılmış olan konuların incelenmesinde kullanışlı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Baltacı, 2019: 371). Yıldırım ve Şimşek (2018), nitel araştırmayı, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda nitel araştırma teknikleri, başkalarını anlama ve kavramada ve insanların günlük yaşamlarını nasıl yapılandırıp anlamlandırdığının belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir (Berg ve Lune, 2015: 25).

Çalışmanın evrenini Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketimini zorunlu olarak evlerinde gerçekleştiren kahve severler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem seçimi kısmında nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkan ve zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde amaç, çeşitliliği sağlamak yoluyla evrene genelleme yapmak değil, çeşitlilik gösteren durumlar arasında ne tür benzerliklerin, farklılıkların ve ortaklıkların olduğunu ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 137).

Çalışmanın verileri standartlaştırılmış (yapılandırılmış) görüşme formu aracılığıyla Covid-19 bulaşma riskinden dolayı önlem amaçlı Google Forms üzerinden 17 - 25 Haziran 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşme formuna internet ortamında gösterilen ilgi kısa sürede kendini tekrar eden verilerin ortaya çıkmasına neden olmuş ve bu nedenle 42. görüşme formunun araştırmacılara ulaşması sonucunda veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Standartlaştırılmış görüşmeler, çalışılan konuya ilişkin katılımcıların düşüncelerinin, tutumlarının ve bakış açılarının ortaya çıkarılması amacıyla önceden belirlenmiş bir dizi sorudan oluşmaktadır (Berg ve Lune, 2015: 133).

Bu tür görüşmelerde görüşme soruları katılımcının anlayabileceği kesinlikte ve yönlendirmeden uzak şekilde oluşturulmaktadır. Ayrıca, yarı standartlaştırılmış (yarı-yapılandırılmış) görüşme sorularının aksine standartlaştırılmış görüşmelerde, görüşme esnasında katılımcının yanıtına göre mevcut sorulara yenileri eklenememekte ve benzer şekilde mevcut sorulardan eksiltme yapılamamaktadır.

Çalışmada kullanılan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 15 tane açık uçlu soru bulunmakta ve bu sorular katılımcıların kahve bilgisine, tercihinine, kahve tüketim alışkanlıklarına ve kahve demlemede kullandıkları yöntemlerin keşfedilmesine ilişkindir. İkinci bölüm ise “cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek ve aylık gelir” olmak üzere 6 adet demografik sorudan oluşmaktadır. Görüşme sorularına verilen yanıtlardan elde edilen verilere öncelikle nitel verilerin sayısallaştırılmasında sıklıkla kullanılan “*sözcük sıklık analizi*” uygulanmış ve ardından verilerin daha kapsamlı olarak çözümlenebilmesi amacıyla “*betimsel analizden*” yararlanılmıştır.

Nitel verilerin sayısallaştırılması (nicelleştirilmesi) birkaç temel amaç dolayısıyla yapılmaktadır. Bunlardan ilki, sayısallaştırmanın güvenilirliği arttırması, ikincisi ise yanlılığı azaltmasıdır. Yanlılığı azaltmak, nesnelliği yakalamak ya da nitel verilerin nesnelleştirilmesi anlamına gelmemekte, elde edilen verilerin adil bir şekilde yorumlanması olarak değerlendirilmektedir. Üçüncü olarak, nitel verilerin sayısallaştırılması analiz edilen veriler sonucunda ortaya çıkan tema ve kategoriler arasında karşılaştırma yapılmasına olanak vermektedir. Son olarak ise küçük ölçekli çalışmalardan elde edilen sonuçların daha sonra anket gibi araçlarla geniş bir örnekleme ulaşarak sınanmasına imkân tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 274-275). Betimsel analiz ise, derinlemesine analiz gerektirmeyen bulguların işlenmesinde ve görüşme yapılan bireyleri tanıtıcı bulguların değerlendirilmesinde kullanılan bir analizdir (Karataş, 2015: 70). Betimsel analiz; verilerin analizi için tematik bir çerçeve oluşturma, bu çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması olmak üzere 4 aşamada gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 239-242).

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği Guba ve Lincoln tarafından belirlenen ve nitel çalışmalarda sıklıkla başvuru kriterlere göre belirlenmiştir. Guba ve Lincoln nitel araştırmalarda geçerlik-güvenilirlikten ziyade inandırıcılık (trustworthiness) olması gerektiğine dikkat çekmiş ve bazı kriterler belirlemiştir. İlgili literatürde altın standartlar olarak kabul gören bu kriterler: inanırılık (iç geçerlik), aktarılabilirlik (dış geçerlik), güvenilebilirlik (güvenirlik) ve onaylanabilirlik (objektiflik) ile sağlanmaktadır. Bu kapsamda nitel bir araştırmada bulguların doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi önerilmektedir (Başkale, 2016). Bu çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması amacıyla güvenilebilirlik kriterinin bir yöntemi olan üçgenleme/çeşitleme (triangulation), aktarılabilirlik kriterinin bir yöntemi olan amaçlı örneklem yönteminden yararlanılmıştır.

Amaçlı örneklem, yukarıdaki paragraflarda da ifade edildiği gibi araştırmacıların katılımcıları çalışma için en uygun özelliklerine göre belirlemesi olarak kabul edilmektedir. Üçgenleme tekniği ise, farklı yöntemlerin, veri kaynaklarının, araştırmacıların ve perspektiflerin, verilerin ve yorumların çapraz kontrollerini yapmak amacıyla bir arada kullanılmasıdır (Arastaman vd., 2018). Bu kapsamda nitel araştırmalarda üçgenleme tekniği “veri kaynaklı üçgenleme, araştırmacı üçgenleme, teori üçgenleme ve yöntem üçgenlemesi” olmak üzere 4 farklı şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Bu çalışmada “araştırmacı üçgenlemesi” tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacı üçgenlemesi verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında birden fazla araştırmacının yer alması ile sağlanabilmektedir (Başkale, 2016). Bu çalışmanın verilerinin toplanması ve analizi sürecinde iki araştırmacı belirtilen süreçlerde eşgüdümlü olarak veri toplama ve analiz işlemlerini gerçekleştirmiştir.

5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların demografik özelliklerinin, kahve tüketim alışkanlıklarının ve kahve kültürüne ilişkin sahip oldukları bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Uygulanan analizler neticesinde elde edilen bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’deki gibidir:

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri ve Kahve Tüketim Alışkanlıklarına İlişkin Bilgiler

Sıra No	Demografik Özellikler	N	%	
1	Katılımcıların Cinsiyeti	Kadın	27	64,28
		Erkek	15	35,72
2	Katılımcıların Yaşı	18 - 24	15	35,71
		25 - 34	16	38,1
		34 -44	10	23,8
		45 ve üzeri	1	2,39
3	Katılımcıların Eğitim Durumu	Lisans	20	47,62
		Y. lisans	13	30,95
		Doktora	9	21,43
4	Katılımcıların Mesleği	Kamu personeli	20	47,62
		Aşçı	2	4,76
		Öğrenci	14	33,33
		Diğer	6	14,29
5	Katılımcıların Medeni Durumu	Evli	10	23,8
		Bekâr	32	76,2
6	Katılımcıların Aylık Gelir Durumu	1000 - 2000	13	30,96
		2001 – 3000	4	9,52
		3001 – 4000	4	9,52
		4001 ve üzeri	21	50,0
		TOPLAM	42	100
Kahve Tüketim Alışkanlıkları		N	%	
7	Kahveyi ev ortamında mı, dışarıda mı tüketmeyi tercih edersiniz?	Evde	22	52,38
		Dışarıda	14	33,33
		Her ikisi de	6	14,29
8	Günde kaç fincan kahve tüketirsiniz?	1 -3 fincan	33	78,57
		4 – 6 fincan	9	21,43
		7+ fincan	0	0
		TOPLAM	42	100

Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların betimleyici özellikleri Tablo 1’de görüldüğü gibi frekans ve yüzde değerleri istatistiği aracılığıyla değerlendirilmiştir. Tablo 1’e göre, araştırmaya katılanların 27’si kadın, 15’i erkektir. Araştırmaya katılanların yaşı incelendiğinde, %38,1’lik bir oran ile katılımcıların büyük çoğunluğunun 25 – 34 yaş aralığında olduğu, bunu %35,71’lik bir oran ile 18 – 24 yaş aralığının izlediği görülmektedir. Eğitim durumu kapsamında araştırmaya katılanların tamamının lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Öyle ki katılımcıların %47,62’si lisans, %30,95’i yüksek lisans ve %21,43’ü ise doktora düzeyindedir.

Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde, %76,2’sinin bekâr, %23,8’inin evli olduğu belirlenmiştir. Aylık gelir durumu kapsamında, katılımcıların büyük

çoğunluğunun %50’lik bir oran ile 4000 TL ve üzeri gelire, %30,96’sının 1000 – 2000 TL arasında bir gelire sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğunun kamu personeli (%47,62) ve öğrenci (%33,33) olduğu dikkate alındığında, elde edilen bu bulgu katılımcıların geliri ile mesleği arasında bir tutarlılık olduğunu göstermektedir. Katılımcıların kahve tüketim alışkanlıkları incelendiğinde, %52,38’lik bir oranla araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun (%52,38) kahveyi ev ortamında tüketmeyi tercih ettiği ve günde 1 – 3 fincan kahve tükettiği (%78,57) görülmektedir. Araştırmaya katılanların kahve bilgisi ve tercihlerinin belirlenmesi amacıyla elde edilen verilere uygulanan sözcük sıklık analizi neticesinde ulaşılan bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sıralanmış Sözcük Sıklık Listesi

Sıra No	İfadeler	Sözcük	Sıklık
1	Bilinen kahve isimleri	Filtre Kahve	34
		Espresso	33
		Türk Kahvesi	32
		Latte	29
		Americano	24
		Cappuccino	21
		Mocha	16
		Cold Brew	13
2	En çok tüketilen kahve çeşitleri	Filtre Kahve / Türk Kahvesi	21
		Cold Brew	7
		Latte	6
		Espresso/ Americano	5
3	En çok tercih edilen köken kahve çeşitleri	Arabica	33
		Robusta	3
		Liberica	1
		Bilgim yok	6
4	Tercih edilen kahve çeşidinin özellikleri	Aromalı	30
		Gövdeli	13
		Asitli	6
5	En çok tercih edilen kahve demleme yöntemleri	Kahve Makinası	16
		French Press	14
		3. Nesil Demleme Ekipmanları	14
6	En çok bilinen üçüncü nesil kahve demleme yöntemleri	Mokapot	12
		Chemex/ Aeropress	11
		Cold Brew	10
		V60 Dripper	10
		Syphon	8
7	Covid-19 pandemi sürecinde en sık kullanılan kahve demleme ekipmanları	French Press	18
		Filtre Kahve Makinası / Cezve	14
		3. Nesil Demleme Ekipmanları	10

Tablo 2'ye göre, katılımcıların en çok bildiği kahve isimleri sırasıyla "filtre kahve, espresso, Türk kahvesi, latte, americano, cappuccino, mocha ve cold brew" şeklindedir. Belirtilen kahve türleri içerisinde katılımcıların en sık tükettiği kahve çeşitleri ise sırasıyla "filtre kahve, Türk kahvesi, cold brew, latte, espresso ve americano" olarak belirlenmiştir. Tablo 2'ye göre en çok tercih edilen köken kahve çeşitlerinin sırasıyla "arabica, robusta ve liberica" olduğu görülmektedir. Katılımcıların en çok tercih ettikleri kahve çeşitleri ise "aromalı, gövdeli ve asitli" özelliklere sahiptir. Tablo 2'ye göre katılımcılar belirtilen özellikteki kahveleri elde etmek amacıyla en çok "kahve makinası, french press, üçüncü nesil

demleme ekipmanlarını (mokapot, chemex, dripper)" tercih etmektedir. Katılımcılar tarafından en çok bilinen üçüncü nesil demleme ekipmanları ise sırasıyla "mokapot, chemex aeropress, cold brew, V60 dripper ve syphon" şeklindedir.

Covid-19 pandemi sürecinde katılımcıların en fazla kullandıkları demleme ekipmanları "french press, filtre kahve makinası, cezve ve üçüncü nesil demleme ekipmanları (mokapot, chemex ve cold-brew" olmuştur. Bu kapsamda katılımcıların pandemi sürecinde en çok "filtre kahve, Türk kahvesi ve cold brew" tükettikleri belirlenmiştir. 1 Haziran 2020 itibari ile geçilen

normalleşme döneminde katılımcıların kahve tüketim alışkanlıklarında değişimlerin meydana gelip gelmediği incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun normalleşme döneminde pandemi süreci alışkanlıklarını devam ettirdikleri görülmüştür. Belirtilen durumlar ve bu durumların gerekçeleri verilere uygulanan betimsel analiz neticesinde elde edilen temalarda ayrıntılarıyla incelenmektedir. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin betimsel analize tabi tutulması neticesinde çalışmada 4 ana tema belirlenmiştir. Bu temalar aşağıdaki gibidir:

5.1. Tema 1: Covid-19 Pandemi Sürecinde Kahve Tüketim Miktarı ve Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişimler ve Sebepleri

Araştırmaya katılan 42 katılımcıdan 18'i Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketim miktarının arttığını, 9'u azaldığını ve 15'i ise kahve tüketim miktarında herhangi bir değişiklik meydana gelmediğini belirtmiştir. Kahve tüketim miktarında meydana gelen artışta en belirleyici olan unsurun "evde geçirilen zaman ve boş zamanda meydana gelen artış" olduğu görülmüştür. Öyle ki bu süreçte kahve tüketim miktarının arttığını ifade eden 18 katılımcıdan 10'u bu değişiklikten evde geçirdiği zaman ve boş zamanda meydana gelen artışı sorumlu tutmuştur. K4 ve K21 kodlu katılımcılar bu durumu sırasıyla "Kahveyi genellikle evinde tüketen biri olarak evde kaldığımız bu süreçte kahve tüketimim arttı", "Evde çalışırken kahve yapmak iş yerinde kahve hazırlamaya göre daha kolay olduğu için bu süreçte kahve tüketimim belirgin ölçüde arttı" ifadeleri ile özetlemiştir. K35 ve K40 kodlu katılımcıların ifadeleri ise sırasıyla şöyledir: "Bu süreçte kahve tüketimim arttı. Çünkü sürekli evdeyiz ve muhabbet etmek, kitap okumak, kafa dinlemek için çok vakit var. Bunların yanında kahve iyi bir dost oluyor bence", "Artış oldu. Evde daha fazla zaman geçirmeye başlayınca keyif amaçlı ya da ders çalışma amaçlı hep kahve hazırlar oldum".

Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketiminde meydana gelen artışın bir diğer önemli sebebi olarak ise sürece bağlı artan "stres" gösterilmiştir. Elde edilen bulgulara göre mevcut durumdan kaynaklı stres ile baş etmenin bir yolu olarak değerlendirilen kahve, bu sürece paradoksal bir katkıda bulunmuştur. Öyle ki, katılımcılar kahveyi stres ile başa çıkmada bir yol olarak gördüklerini ifade etmiş, fakat aynı zamanda fazla kahve tüketiminin kendilerinde anksiyete sorununa yol açtığını da belirtmişlerdir. Öyle ki K39 kodlu katılımcı bu durumu şu ifadeler ile özetlemiştir: "Pandeminin başladığı ilk günlerde kahve tüketimimde

belirgin bir artış oldu. Strese bağlı olarak tabi. Ama fazla kahve tüketimi de yine stres seviyesinin artmasına neden oldu. Bu nedenle kahve tüketimini giderek normal seyrine indirmek zorunda kaldım".

K10 ise stres kaynaklı yaşadığı tüketim değişikliğini şu ifadeler ile açıklamaktadır: "Tabi ki bu sürece alışmak ve sürekli evde kalmak kolay değildi. Herkeste olduğu gibi bu süreçte benim de psikolojimde ve ruh halimde dalgalanmalar oldu. Bu yüzden kendimi daha mutlu hissetmek istediğim günlerde yaptığım kahveye beni daha mutlu edeceğini bildiğim farklı malzemeler ekleyerek kendi tariflerimi geliştirdim ya da aşağı yukarı her gün aynı saatlerde tükettiğim kahvenin saatleri değişti. Stresten midemin bulunduğu dönemler oldu ve şiddetini arttırmaması için birkaç gün kahve tüketmemek zorunda kaldığım oldu".

Tüketim değişikliklerinin bir diğer önemli sebebi ise bu süreçte kahve işletmelerinin kapalı olması ve tercih edilen kahvelerin ev koşullarında hazırlanmasına yönelik eğilim ile ilişkilidir. K6 ve K38 ve K40'ın bu konudaki ifadeleri sırasıyla şöyledir: "Tükettiğim kahve çeşitleri değişti. Ev imkânında yapabileceğim kahveleri tükettim. Makina veya özel ekipman gerektiren kahveleri maalesef tüketemedim", "Farklı yöntemler deneme imkanım oldu, o yüzden yeni deneyimler kazandım diyebilirim", "Evde yapılabilecek farklı tür kahve arayışlarına girdim".

Kahve tüketiminin pandemi sürecinde azaldığını ifade eden katılımcıların büyük bir çoğunluğu ise bu duruma gerekçe olarak bu süreçte kafelerin kapalı olmasını ve kahvenin sosyalleşme amaçlı tüketilen bir içecek olduğunu göstermiştir. K11 kodlu katılımcı "dışarı çıkamadığı için" K18 kodlu katılımcı "kahveyi arkada ortamında içmeyi tercih ettiği için", K25 kodlu katılımcı ise "zincir kahve dükkânlarının kapalı olması" nedeniyle tüketimlerinin azaldığını belirtmiştir.

5.2. Tema 2: Covid-19 Pandemi Sürecinde Kahve Tüketimi İle İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Katılımcılardan elde edilen veriler ışığında Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıkları ile ilgili karşılaşılan sorunlar "taze kahve çekirdeği temininin zorlaşması, kahvenin fiyatında meydana gelen artış, teslimat süresinin uzaması, kahve demleme ekipmanlarına sahip olmama ve aromalı kahvelerin ev ortamında elde edilememesi" olmak üzere 5 temel başlık altında toplanmaktadır. Bu sorunları K37 "İnternette çekirdek temininde ve taze kahveye ulaşmada sorun yaşadım" ifadesi ile, K4 "Kahve fiyatlarında artış oldu. Nadirde olsa kahveye ulaşmakta güçlük çektim. Bir de kahve servisi yapan işletmelerin yokluğu kendini hissettirdi" ifadesi ile, K16 "Genelde internette sipariş verdiğim içim pandemi sürecinde kargoların yoğunluğundan teslimat

zamani biraz uzadı" ifadesi ile, K31 "Evimde şahsi ekipmanların olmadığı için kahve tüketim çeşitliliğinde problem yaşadım" ve K39 "En büyük sorun espresso bazlı kahveleri ev ortamında içmemektir. Moka pot ile demlenen kahveler makina kahvesi hazzını vermiyor. Ayrıca kahve sosyalleşmek için çok önemli bir sebep. Ev ortamında aile üyeleri dışında sohbet ortamı oluşturamadık. Belli bir süre sonra konuşacak konular da azaldı haliyle. Hem lezzet hem duygu olarak bir yoksunluk yaşadık bu süreçte maalesef" ifadesi ile özetlemiştir.

5.3. Tema 3: Covid-19 Pandemi Sürecinde Ev Koşullarında Geliştirilen Kahve Demleme Yöntemleri

Covid-19 pandemi sürecinde katılımcıların büyük çoğunluğunun ev ortamında bir demleme tekniği geliştirmede, bunun yerine hazır (instant) kahve tüketimine yöneldiği, geliştirenlerin ise ağırlıklı olarak "filtre kahve, cold brew ve cappuccino" tercih ettikleri belirlenmiştir. Filtre kahve french press ekipmanı ile kolaylıkla hazırlanabildiği için katılımcıların farklı bir demleme tekniği arayışına girmeleri söz konusu olmamıştır. Dolayısıyla bu süreçte katılımcıların geliştirdikleri demleme yöntemleri daha çok "cold brew ve cappuccino" ağırlıklı olmuştur. K7 uyguladığı cold brew (soğuk demleme) yöntemini şu ifadeler ile özetlemiştir: "Taze çekilmiş 100-150 gr kahveyi cam kavanoza koyup, önce bir çay bardağı sıcak su ekleyip, ardından soğutulmuş su ile üzerini tamamlıyorum. Bir çubuk tarçın, 1-2 dilim zencefil ekleyerek ağzımı sıkıca kapatıp buzdolabında 18-24 saat demlenmeye bırakıyorum. Ardından filtre edip, inceltiyorum. Arzuya göre soğuk su ya da maden suyu ile seyreletip, buzla servis ediyorum".

K33 kodlu katılımcı ise pandemi sürecinde ağırlıklı olarak cold brew tükettiğini ve cold brew elde etmek için denediği yöntemleri şu ifadeler ile özetlemiştir: "Öncelikle bir tencerede 24 saat soğuk ve kalın öğütülmüş kahveyi demlemeyi denedim. Daha sonra serum seti ile cold brew demlemeyi öğrendim. Bu tekniği Instagram'da bir blogerdan gördüm. Yöntem şu şekilde: Sıvı beslenme torbasına buz ve soğuk suyu koydum. Damla ayarı kısmını saniyede 1 damla olacak şekilde ayarladım. Kalın öğütülmüş 65 gr kahveyi 2 kâğıt filtre arasına koyarak bu damlaların üstüne damlamasını sağladım ve ortalama 14-15 saat kadar demlenmesini bekledim. Sonrasında buzdolabında iyice soğuduktan sonra servis ettim". Genellikle tam otomatik espresso makineleri ile elde edilen Cappuccino ise K39 kodlu katılımcı tarafından ev koşullarında granül kahve ve french

press ile hazırlanmıştır. K39 kullandığı yöntemi "Cappuccino'nun bazını granül kahve ile hazırlayıp süt köpüğünü ise french press ile elde ettim" ifadeleri ile özetlemiştir.

5.4. Tema 4: Covid19 Pandemi Süreci Sonrası Normalleşme Döneminde Kahve Tüketim Alışkanlıklarında Meydana Gelen Değişimler

1 Haziran 2020 tarihi itibarı ile normalleşme dönemi adı altında yeni normalimize adapte olmaya çalıştığımız süre zarfında katılımcıların büyük çoğunluğunun (22 katılımcı) kahve tüketim alışkanlıklarında herhangi bir değişiklik meydana gelmediği belirlenmiştir. Mevcut riskin halen devam ettiğini, kendileri ve sevdikleri başta olmak üzere toplum sağlığına duyarlı olma noktasında katılımcıların dışarıda kahve tüketimine uzun bir süre sıcak bakmadıkları görülmüştür. K10 bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmektedir: "Hala güvendiğim 1 - 2 işletme dışında hiçbir işletmeyi tercih etmiyorum. Bazı zincir işletmelerin (imaj etkilememesi için katılımcının verdiği işletme isimleri gizlenmiştir) çok fazla uğrak yerleri olduğunu bildiğim için bu gibi kahve dükkânlarında oturup bir şeyler tüketmek veya buralardan kahve almak istemiyorum. Her ne kadar normalleşme sürecinde olsak da tanımadığım bir elin tuttuğu bardağı ağzıma götürerek bu riski almak istemiyorum ki bence doğru olan da bu. Hiçbir bağımlılık veya bağımlılık buna değmez diye düşünüyorum. Canım kahve tüketmek istediğinde en tehlikesiz haliyle çevremi ve görüştüğüm insanları da düşünerek eldeki malzemelerle veya gereken malzemeleri dışarıdan temin ederek yeni tatlar keşfetmek bu dönemde en iyisi diye düşünüyorum".

K28 "Dışarıda kahve içmeden de yaşanabileceğini gördüm. Ama yine de özlüyorum iyi kahve içmeyi" ifadesi ile, K38 ise "Tüketim alışkanlıklarında sadece dışarda tükettiğim bazı kahveleri ev ortamında da tüketmeye uygun bulup günlük hayatımda tüketir hale getirdim diyebilirim" ifadesi ile pandemi süreci sonrası normalleşme döneminde kahve tüketim alışkanlıklarını evlerinde sürdürdüklerini belirtmiştir. Pandemi sonrası normalleşme döneminde katılımcıların pandemi sürecindeki kahve tüketim alışkanlıklarını devam ettirmesinde diğer motivasyonları incelendiğinde, en önemli motivasyonun "ev ortamında hazırlanan kahvelerin daha bireysel zevke göre hazırlanabiliyor olması ve daha düşük maliyetli olması" olduğu görülmüştür. Bu duruma ilişkin düşüncelerini K38 şu ifadeler ile özetlemiştir: "Yeni normalimize adapte olmaya çalıştığımız bu süreçte pandemi süreci alışkanlıklarını devam ettirmeyi

düşünüyorum. Çünkü ev ortamında yeni denediğim ürünleri kendi damak zevkime göre şekillendirebiliyorum ve her denemede yeni deneyimler kazanıyorum. Bu tecrübe hoşuma gidiyor”.

Bununla birlikte normalleşme döneminde dışarıda kahve tüketmeye başlayan katılımcıların varlığı da söz konusudur. Fakat bu katılımcıların ortak noktası tedbiri elden bırakmamış olmaları, eski normallerindeki sıklıkla kafeleri tercih etmiyor olmaları ve sorumluluk bilinci ile hareket ediyor olmalarıdır. K39'un ifadeleri yukarıda belirtilenleri özetler niteliktedir: “1 Haziranda başlayan normalleşme döneminden yaklaşık 2 hafta sonra bir zincir işletmede bir kahve içtim. Alınan tedbirler güvende hissettirdi. Sanırım bundan sonra haftanın bir gününü bu keyfe ayıracağım. Çok uzun bir süre bu keyfi tek başıma deneyimleyecek olsam da buna değer”. K33'ün ifadeleri ise şu şekildedir: “Kafelerde kahve içmeyi özlediğim için güvenilir temiz kafelerde 2-3 hafta da 1 olacak şekilde denemediğim kahveler başta olmak üzere espresso bazlı kahveleri deneyimlemeye başladım. Üçüncü nesil kahvelerden Chemex başta olmak üzere denemek istediğim çok fazla kahve çeşidi var”.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve Aralık 2020 itibariyle tüm dünyanın halen mücadele ettiği Covid-19 virüsü yaşamın pek çok alanındaki olumsuz etkilerini başlangıca kıyasla daha az olmak ile birlikte sürdürmektedir. Bu süreçte iş ve sosyal yaşam sürece uygun tedbirler ile sürdürülmeye çalışılmaktadır. Tüketicilerin tüketim davranışları da sürece uygun alınan tedbirler doğrultusunda değişmekte ve şekillenmektedir. Bir sosyalleşme ve haz kaynağı olarak kahve ve kahveye bağlı tüketim alışkanlıkları da bu süreçte bir takım değişikliklere uğramıştır. Covid-19 pandemi sürecinde kahve severlerin kahve tüketim alışkanlıklarının evsel dönüşümünün belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada bir takım önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre, çalışmaya dâhil olan katılımcıların büyük çoğunluğu 25 – 34 yaş aralığında, lisans ve üzeri eğitim düzeyinde, 4000 TL ve üzeri gelire sahip, bekar bireylerden oluşmaktadır. Çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunun günlük 1 – 3 fincan kahve tükettiği ve en sık tükettikleri kahve çeşitleri arasında “filtre kahvenin” ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir.

Filtre kahveyi sırasıyla “Türk kahvesi ve cold-brew” izlemektedir. Çalışmada ulaşılan bu sonuç Arslan (2019) ve Karaman, Kılıç & Avcıkurt (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Katılımcıların en çok tercih ettiği köken kahve çeşitlerine bakıldığında “arabica” türünün katılımcılar tarafından en çok tercih edilen köken kahve çeşidi olduğu görülmektedir. Belirtilen kahve çeşitleri ve köken türlerinde “aromalı kahvelerin” en çok sevilen kahveler olduğu belirlenmiştir. Pandemi öncesi katılımcılar tarafından en çok tercih edilen demleme yöntemlerine bakıldığında, katılımcıların en çok “kahve makinasında” demlenen kahveleri tercih ettiği, bunu french press ve üçüncü nesil demleme ekipmanlarının (mokatop, chemex, dripper) izlediği belirlenmiştir. Covid-19 pandemi sürecinde katılımcıların en fazla kullandıkları demleme ekipmanları ise “french press, filtre kahve makinası, cezve ve üçüncü nesil demleme ekipmanları” olmuştur. 3. nesil demleme ekipmanlarından katılımcılar tarafından en sık kullanılan demleme yöntemi ise “mokatop, chemex ve cold-brew” dir. Çalışmada ulaşılan bu sonuç Spinelli vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Çalışma sonucunda pandemi sürecinde kahve tüketim alışkanlıklarının ev koşullarında sürdürülmeye çalışıldığı görülmüştür. Bu kapsamda katılımcıların kahve dükkânlarında en sık tükettikleri kahveleri ev koşullarında kendi imkânları ile elde etmeye çalıştıkları ve yeni tat arayışları ile farklı kahve deneyimleri elde etmeye yönelik girişimlerde buldukları belirlenmiştir. Kahve tüketim miktarı ve alışkanlıkları kapsamında, tüketilen kahve miktarında belirgin bir artış olduğu ve bu artışın sebeplerinin; “evde geçirilen zaman / boş zamandaki artış ve stres olduğu” sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, tüketim miktarında azınlığı temsil etmek ile birlikte görülen azalışın sebepleri olarak ise “kahvenin sosyalleşme amaçlı tüketilememesi ve kahve işletmelerinin kapalı olması” gösterilmiştir.

Çalışmada Covid-19 pandemi sürecinde kahve tüketimine ilişkin en sık karşılaşılan sorunların “taze kahve çekirdeği temininin zorlaşması, kahvenin fiyatında meydana gelen artış, teslimat süresinin uzaması, kahve demleme ekipmanlarına sahip olmama ve aromalı kahvelerin ev ortamında elde edilememesi” olduğu belirlenmiştir. Pandemi sürecinde en sık tüketilen kahveler ise “filtre kahve, Türk kahvesi ve cold brew” şeklindedir. Bununla

birlikte katılımcıların büyük çoğunluğunun ev ortamında bir demleme tekniği geliştirmediği, bunun yerine hazır (instant) kahve tüketimine yöneldiği, geliştirenlerin ise ağırlıklı olarak “*filtre kahve, cold brew ve cappuccino*” tercih ettikleri belirlenmiştir.

1 Haziran itibarıyla başlayan normalleşme döneminde kahve tüketim alışkanlıklarında meydana gelen değişimler kapsamında, katılımcıların büyük çoğunluğunun kahve tüketim alışkanlıklarında herhangi bir değişiklik meydana gelmediği belirlenmiştir. Mevcut riskin halen devam ettiği, kendileri ve sevdikleri başta olmak üzere toplum sağlığına duyarlı olma noktasında dışarıda kahve tüketimine uzun bir süre sıcak bakılmadığı görülmüştür. Bununla birlikte diğer pandemi süresi alışkanlıkların devam ettirilmesi noktasındaki diğer motivasyon faktörleri olarak ise “*ev ortamında hazırlanan kahvelerin daha bireysel zevke göre hazırlanabiliyor olması ve daha düşük maliyetli olması*” gösterilmiştir. Normalleşme döneminde dışarıda kahve tüketmeye başlayan katılımcıların ise tedbiri elden bırakmadığı ve sorumluluk bilinci ile hareket etmeye özen gösterdiği ulaşılan en önemli sonuçlar arasındadır.

11 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın görülmesi ile birlikte Türkiye özellikle birinci dalga olarak adlandırılan süreçte Covid-19 ile mücadelesinde dünyaya örnek olabilecek uygulamalara imza atmıştır. Dünya basınında gerek alınan tedbirler, gerek başlangıca kıyasla düşük vaka sayıları ve gerekse birçok ülkeye sağladığı tıbbi yardımlar ile Türkiye bu mücadelede yadsınamaz bir başarı elde etmiştir. Başta T.C. Sağlık Bakanı Sayın Prof. Dr. Fahrettin Koca olmak üzere saygıdeğer Bilim Kurulu üyeleri, çok kıymetli sağlık çalışanları ve her sektörden değerli emekçiler bu sürecin bu denli başarılı yürütülmesinde büyük bir role sahiptir. Her ne kadar yaz sezonundaki hareketlilik ve milli/dini bayramlarda yaşanan etkileşimlerin yoğunluğu vaka sayılarındaki azalışı olumsuz yönde etkilese de, bu çalışma aracılığıyla ulaştığımız sonuçlardan da yola çıkarak toplumumuzun artan bilinç düzeyi ve tedbirlere gösterdiği uyum neticesinde her geçen gün azalması için çaba sarf edilen vaka sayıları yakın bir zaman diliminde özlediğimiz hayata daha bilinçli olarak kavuşacağımızın umudunu yeşertmektedir. Ek olarak 20 Kasım 2020 tarihinde yürürlüğe giren yeni tedbirler ile birlikte bu sürecin her geçen gün daha iyi bir şekilde yönetilebileceği ve en az hasarla atlatılabileceği umut edilmektedir.

İlgili alanda yapılacak bundan sonraki çalışmaların geniş bir örneklem kitlesi ile yüz yüze yapılması ilgili alana katkıları bakımından son derece önemli olacaktır. İlgili çalışmaların yerel ve zincir kahve dükkânları perspektifinden yapılması da son derece önemlidir. Tüketicilerin pandemi sürecindeki tüketim davranışlarındaki değişikliklerin işletmeler perspektifinden değerlendirilmesi, işletmelerin bu sürece nasıl adapte olduğunun belirlenmesi sürece yönelik çeşitli öneriler geliştirilmesine yardımcı olabilir. Gastronomi bilminde yemek ve şarap kadar özgün bir yere sahip olan kahve ve kahveye ilişkin çalışmaların literatürdeki azlığı bu alanda yapılacak çalışmaların önemini gözler önüne sermektedir. Özellikle yeni bir meslek dalı olarak ortaya çıkan “baristalık” bu alanda yapılacak bilimsel çalışmalar ile halen gelişime son derece açık bir meslek dalıdır. Çalışmada ulaştığımız sonuçlardan da hareketle kahve, aşırı tüketilmemesi koşulu ile her ruh halimizde bize eşlik eden iyi bir arkadaştır. Sağlıklı günlerde, mutlu anlara eşlik etmesi temennisi ile...

KAYNAKÇA

- ARASTAMAN, G., FİDAN, İ. Ö. & FİDAN, T. (2018). Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik: Kuramsal Bir İnceleme. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- ARSLAN F. (2019). Tüketicilerin Kahve Tüketim Alışkanlıkları ve Kahve Dükkânı Tercihleri: Antalya İlinde Bir Araştırma. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 3(2), 224-234.
- AŞIK, N. A. (2017). Değişen Kahve Tüketim Alışkanlıkları ve Türk Kahvesi Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 5(4), 310-325.
- AYÖZ, S. (2018). *Coffee is The New Wine: An Ethnographic Study Of Third Wave Coffee in Ankara*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- BAHAR M., ÖZERD. E. & YÜZBAŞIOĞLU N. (2019). Gastronomide yeni bir eğilim: Barista (kahve bar görevlisi) ve Baristalık. *4.Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, 19-21 Eylül 2019, Nevşehir: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, 22-28.
- BALTACI, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ali Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- BAŞKALE, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- BERG, B. L. & HOWARD, L. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Eğitim Yayınevi: Konya.
- DİNÇER, F., GEDİK, S. & ÖZDEMİR GÜZEL, S. (2016). New Approach In Gastronomy: Third Wave Coffee. *Journal of International Social Research*, 9(45), 811-814.
- ESTEBAN-DIEZ, I., GONZÁLEZ-SÁIZ, J. M. & PÍZARRO, C. (2004). An Evaluation of Orthogonal Signal Correction Methods for The Characterisation of Arabica and Robusta Coffee Varieties by NIRS. *Analytica Chimica Acta*, 514(1), 57-67.

- FİDAN, M. (2018). Nitel Araştırmalar ve Düşünümsellik: Bir Kritik Analitik Düşünme Pratiği. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 1(2), 23-35.
- GİRGİNOL, C. R. (2016). *Kahve: Topraktan Fincana*. (2. Basım). Ankara: Cinius Yayınları.
- HÄMÄLÄINEN, M. (2018). *Better Coffee? The Intertwining of Ethics and Quality in the Third-Wave Coffee Subculture*. Yüksek Lisans Tezi, University of Helsinki, Faculty of Social Sciences.
- KARAMAN, N., KILIÇ, A. & AVCIKURT, C. (2019). Tüketicilerin Kahve Kafeleri Ziyaret Eğilimlerinin ve Değişen Kahve Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi: Geleneksel Türk Kahvesi Üzerine Bir Araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 612-632.
- KARATAŞ, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 62-80.
- KAYA, G. & TOKER, S. (2019). Kahve Tüketim Alışkanlıklarının İncelenmesi: İstanbul Örneği. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences* 2(3), 147-164.
- KEMENT, Ü. (2019). Üçüncü Nesil Kahve Sunan İşletmelerde Hizmet Kalitesi, Müşteri Tatmini ve Davranışsal Niyet İncelemesi; Algılanan Fiyatın Düzenleyicilik Rolü. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (2), 1252-1270.
- MANZO, J. (2015). "Third-Wave" Coffeehouses As Venues For Sociality: On Encounters Between Employees And Customers. *The Qualitative Report*, 20(6), 746-761.
- MICHAEL, N., SERGE, H. & VALÉRIE, P. (2007). Genetic Basis Of Species Differentiation Between Coffea Liberica Hiern and C. Canephora Pierre: Analysis of an Interspecific Cross. *Genetic Resources and Crop Evolution*, 54(5), 1011-1021.
- MOKRYSZ, S. (2016). Consumer Preferences and bBehaviour on the Coffee Market in Poland. *Forum Scientiae Oeconomia*, 4 (4), 91-108.
- PABLOS, F., GONZÁLEZ, A. G., MARTIN, M. J., VALDENEBRO, M. S. & LEÓN-CAMACHO, M. (1999). Determination of The Arabica/Robusta Composition of Roasted Coffee According to Their Sterolic Content. *Analyst*, 124(7), 999-1002.
- SAW, A. K. C., YAM, W. S., WONG, K. C. & LAI, C. S. (2015). A Comparative Study Of The Volatile Constituents Of Southeast Asian Coffea Arabica, Coffea Liberica And Coffea Robusta Green Beans And Their Antioxidant Activities, *Journal of Essential Oil Bearing Plants*, 18(1), 64-73.
- SEPÜLVEDA, W. S., CHEKMAM, L., MAZA, M. T. & MANCILLA, N. O. (2016). Consumers' preference for The Origin and Quality Attributes Associated with Production of Specialty Coffees: Results from a Cross-cultural Study. *Food Research International*, 89, 997-1003.
- SILVA, C. F., BATISTA, L. R., ABREU, L. M., DIAS, E. S. & SCHWAN, R. F. (2008). Succession of Bacterial And Fungal Communities During Natural Coffee (Coffea Arabica) Fermentation, *Food Microbiology*. 25(8), 951-957.
- SILVA, C. F., VILELA, D. M., DE SOUZA CORDEIRO, C., DUARTE, W. F., DIAS, D. R. & SCHWAN, R. F. (2013). Evaluation Of A Potential Starter Culture For Enhance Quality of Coffee Fermentation. *World Journal of Microbiology and Biotechnology*, 29(2), 235-247.
- SÖZLÜ, S., YILMAZ, B. & TEK, A. N. (2017). Kahve Tüketimi ve Bazı Hastalıklar İle İlişkisi. *SdÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 33-39.
- SPINELLI, S., DINNELLA, C., MASI, C., ZOBOLI G. P., PRESCOTT, J. & MONTELEONE, E. (2017). Investigating Preferred Coffee Consumption Contexts Using Open-Ended Questions. *Food Quality and Preference*, 61, 63-73.
- TAN, A. & HOCAOĞLU, E. (2017). Türkiye'de Hazır Kahve Satın Alma ve Tüketim Alışkanlıkları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16 (4), 950-962.
- ÜLGER, N. (2015). *Türk Kahvesi ve Bazı Hazır Kahve Karışımlarının Total Fenol İçeriği ve Antioksidan Aktivitelerinin Karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- VAAST, P., BERTRAND, B., PERRIOT, J. J., GUYOT, B. & GENARD, M. (2006). Fruit Thinning And Shade Improve Bean Characteristics And Beverage Quality Of Coffee (Coffea Arabica L.) Under Optimal Conditions, *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 86(2), 197-204.
- YAĞAR, F., & DÖKME, S. (2018). Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları. Örneklem Seçimi, Geçerlik Ve Güvenirlilik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11.Baskı). Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- https://www.hario.jp/pdf2015/THIRD_WAVE_COFFEE.pdf [Erişim Tarihi: 17.05.2020].

THE FOCUS AND SCOPE OF THE JOURNAL

Journal of Original Studies (E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243) is an international peer-reviewed and periodical journal that began publishing in 2020. The journal includes original applied studies in the field of social sciences and humanities which have not been published before. It aims to publish qualitative, quantitative and mixed researches involving local, national and international practices and present current research to scientists in the field. The journal is published two times a year as WINTER (January) and SUMMER (July) periods. Journal of Original Studies is an electronic and open access journal. The journal's articles have "free availability on the public internet, permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself." The DOI number is assigned to all the articles published in the journal.

Manuscripts submitted to Journal of Original Studies should be in line with the following publication policies and writing rules. The evaluation process is not started for articles that are not prepared in accordance with the publication principles and the writing rules.

DERGİNİN AMACI VE KAPSAMI

Journal of Original Studies (E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243), 2020 yılında yayın hayatına başlayan süreli bir dergidir. Dergi, sosyal ve beşeri bilimler alanında hazırlanmış, daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış özgün uygulamalı çalışmaları kabul etmektedir. Journal of Original Studies, yerel, ulusal ve uluslararası uygulamaları içeren nitel, nicel ve karma araştırmalar yayınlamayı ve bu alanda çalışan bilim insanlarına güncel araştırmalar sunmayı amaçlamaktadır. Dergiye gönderilecek çalışmalar, nicel yöntemler, nitel yöntemler ve karma yöntemler kullanılarak hazırlanmalıdır: Dergideki makaleler; KIŞ (Ocak), ve YAZ (Temmuz) dönemleri olmak üzere yılda iki kez yayımlanır. Journal of Original Studies (JOS), açık erişimli elektronik bir dergidir. Dergide yayınlanan makaleler internet aracılığıyla; finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın, serbestçe erişilebilir, okunabilir, indirilebilir, kopyalanabilir, dağıtılabılır, basılabilir, taranabilir, tam metinlere bağlantı verilebilir, dizinlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir. Dergide yayımlanan tüm makalelere DOI numarası atanmaktadır.

Dergiye gönderilecek yazılarda yazarların yayın ilkeleri ve yazım kurallarına uyması gerekmektedir. Yayın ilkeleri ve yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmayan yazılar için değerlendirme süreci başlatılmaz.

PUBLICATION POLICIES

1. Journal of Original Studies (JOS) is an international peer-reviewed and periodical journal that began publishing in 2020. The journal includes original applied studies in the field of social sciences and humanities which have not been published before. It aims to publish qualitative, quantitative and mixed researches involving local, national and international practices and present current research to scientists in the field. The journal is published two times a year as WINTER (January) and SUMMER (July) periods.
2. The journal accepts the studies written in Turkish and English. Original research papers, technical notes, letters to the editor, discussions, case reports and compilations are published in the journal.
3. Only the original scientific researches are included. It is essential that the information created in scientific study needs to be new, suggest new method or give a new dimension to an existing information
4. Journal of Original Studies (JOS) is an open access electronic journal. All articles published in the journal are assigned the DOI number. Researchers worldwide will have full access to all the articles published online and can download them with zero subscription fees.
5. The editors-in-chief and the relevant editors have the authority not to publish the articles, to make regulations based on the format or to give back to the author for correction that do not comply with the conditions of publication within the knowledge of the editorial board. All studies submitted to Journal of Original Studies (JOS) are sent to at least two referees after the initial review of the editors in chief, and editors related to the study issue with respect to formatting and content. After having positive feedbacks from both of the referees, the manuscripts are published. In case of having one positive and one negative feedback from the referees, the manuscript is sent to a third referee. Identities of authors are kept in the posts to be sent to the referees (Double-blind peer review). In addition, the authors are not informed about the referee
6. The referee process is carried out by the editors in chief. A study that the editors in chief does not find suitable or does not accept is not included in the journal, even though the referee process is positive. In this regard, authors can not create a liability for the journal and other boards of the journal.
7. The editors in chief have 7 days for the appointment of the referees after the arrival of the manuscript. While they appoints the referees, they take the

YAYIN POLİTİKALARI

1. Journal of Original Studies (JOS), 2020 yılında yayın hayatına başlamıştır. Ocak ve Temmuz aylarında yılda iki sayı halinde yayımlanan uluslararası hakemli ve süreli bir dergidir. Yayımlanmak üzere gönderilen bütün makaleler, baş editörler, editöryel kurul ve hakemlerce değerlendirilir.
2. Dergi dili Türkçe ve İngilizce olup, orijinal araştırma makalesi, teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve derleme türünde bilimsel çalışmalar yayınlanır.
3. Yalnızca özgün niteliği olan bilimsel araştırma çalışmalarına yer verilir. Bilimsel çalışmada üretilen bilginin yeni olması, yeni bir yöntem öne sürmesi ya da daha önce var olan bilgiye yeni bir boyut kazandırmış olması gibi niteliklerin aranması esastır.
4. Açık erişimli elektronik bir dergi olan Journal of Original Studies (JOS)'te yayımlanan tüm makalelere DOI numarası atanmaktadır. Dergide yayımlanan makalelere dünya çapında tüm araştırmacılar, tam erişime sahip olmakta ve herhangi bir abonelik ücretleri ödemededen indirebilmektedir.
5. Baş editörler ve ilgili editörlerin bilgisi dahilinde, yayın koşullarına uymayan yazıları yayınlamamak, düzeltmek üzere yazara geri vermek, biçimce düzenlemek yetkisine sahiptir. Yayımlanmak üzere gönderilen yazılar, baş editörler ve konuyla ilgili olan editörlerin uygun gördüğü en az iki hakem tarafından değerlendirildikten sonra yayımlanması uygun görülürse dergide basılır. Bir hakemin olumlu diğer hakemin olumsuz görüş verdiği makaleler üçüncü bir hakeme gönderilir. Hakemlere gönderilecek yazılarda yazarın kimliği saklı tutulur. Kör hakemlik uygulaması geçerlidir. Ayrıca, hakemler hakkında da yazarlara bilgi verilmez. Çalışmalar sıraya alınmak koşulu ile yayınlanır.
6. Hakem sürecine dair işleyiş baş editörlerin kontrolünde gerçekleştirilir. Hakem onayından geçse bile, baş editörlerin uygun bulmadığı ya da kabul etmediği bir yayın dergide sürece dahil edilmez. Bu konuda yazar ya da yazarlar dergi ile diğer organlar üzerinde bir yükümlülük oluşturamaz.
7. Baş Editörlere konuyla ilgili olan diğer editörlerin görüşünü alarak hakem ataması için verilen süre 7 gündür. Değerlendirilmek üzere hakemlere gönderilen makalelere 30 gün içinde hakem tarafından yanıt verilmesi beklenir. Bu sürenin aşılması durumunda editör yeni hakem ataması yaparak eski hakemden isteği geri çeker.

- views of the other editors related to the study issue. The studies sent to the referees for evaluation are expected to be answered within 30 days. In case this is overcome, the editor makes a new referee appointment and withdraws the request from the former referee.
8. Required changes must be made by the author within 15 days after the decision of "Correction required" given in article acceptance decision.
 9. The studies submitted for publication in the journal must have not been published elsewhere or have not been sent another journal to be published. The studies or their summaries which were presented in a conference or published can be accepted if it is indicated in the study. In addition, if the work is supported by an institution or is produced from a dissertation, this should be indicated by a footnote to the title of the work. Those who want to withdraw their publications for publication for some reason must apply to the journal management with a letter. The editorial board assumes that the article owners agree to abide by these terms.
 10. All responsibility of the studies belong to the authors. Studies should be prepared in accordance with international scientific ethics rules also mentioned in the journal. Where necessary, a copy of the ethics committee report must be added.
 11. The articles submitted to the Journal of Original Studies (JOS) are sent to the referees after they have been checked with the "iThenticate" plagiarism scanning program to see if they are partially or completely copied (plagiarism) from another study. Regulation is demanded from the author for the articles which are high in the plagiarism result (20% and over). If the required regulation is not made within 60 days, the study is rejected.
 12. Copyright of all published studies belongs to the Journal of Original Studies (JOS).
 13. No copyright payment is made.
 14. No study has differentiation or superiority from another study. Each author and study has the same rights and equality. No privileges are recognized.
 15. Studies submitted for publication in our journal must be prepared according to the rules of spelling of journal. Spelling and template are included in are included in the "Author Guidelines" heading
 16. Articles submitted for evaluation must not exceed 25 pages after they are prepared according to the specified template. Article summary should not exceed 300 words and minimum 3 and maximum 7 keywords should be written.
8. Makale kabul kararında verilen "Düzeltilme gerekli" kararından sonra 15 gün içinde gerekli değişiklikler yazar tarafından yapılmalıdır.
 9. Dergide yayınlanmak üzere gönderilen yazıların daha önce başka bir yerde yayınlanmamış olması veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş olması gerekir. Daha önce konferanslarda sunulmuş ve özeti yayınlanmış çalışmalar, bu durum belirtilmek üzere kabul edilebilir. Ayrıca, çalışma bir kurum tarafından destek görmüşse veya tezden üretilmişse çalışmanın başlığına verilecek dipnotla bu durumun belirtilmesi gerekir. Yayın için gönderilmiş çalışmalarını herhangi bir nedenle dergiden çekmek isteyenlerin bir yazı ile dergi yönetimine başvurmaları gerekir. Yayın kurulu, gönderilmiş yazılarda makale sahiplerinin bu koşullara uymayı kabul ettiklerini varsayar.
 10. Eserlerin tüm sorumluluğu ilgili yazarlarına aittir. Eserler dergimizde belirtilen uluslararası kabul görmüş bilim etik kurallarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Gerekli hallerde, Etik Kurul Raporu'nun bir kopyası eklenmelidir.
 11. Journal of Original Studies (JOS)'e sunulan makaleler, başka bir çalışmadan kısmen ya da tamamen kopyalanmamış (plagiarizm) olup olmadıkları "iThenticate" intihal yazılım tarama programı ile kontrol edildikten sonra hakemlere yollanır. Plagiarizm sonucu yüksek çıkan makaleler (%20 ve üzeri) için yazardan düzenleme talep edilir. Gerekli düzenlemenin 60 gün içerisinde yapılması durumunda makale reddedilir.
 12. Yayınlanan her türlü çalışmanın yayın hakkı dergiye aittir.
 13. Dergiye gönderilen yazılara telif hakkı ödenmez.
 14. Hiçbir çalışmanın bir başka çalışmadan farklılığı veya üstünlüğü yoktur. Her bir yazar ve çalışma aynı hak ve eşitliğe sahiptir. Her hangi bir ayrıcalık tanınmaz.
 15. Dergimizde yayımlanmak üzere gönderilen eserler dergi yazım kurallarına göre hazırlanmalıdır. Yazım kuralları ve ilgili şablon "Yazım Kuralları" başlığı içerisinde yer almaktadır.
 16. Değerlendirilmek üzere gönderilen makaleler belirlenen şablona göre hazırlandıktan sonra 25 sayfayı geçmemelidir. Makale özeti 300 kelimeyi aşmamalı ve en az 3 en fazla 7 olmak üzere anahtar kelime yazılmalıdır.

AUTHOR GUIDLINES

It is important that the manuscripts sent to the journal are prepared in accordance with the spelling rules stated below. After the editorial review, the evaluation process will not be initiated for manuscripts that are prepared without considering these rules.

1. The article file uploaded by the authors to the system should not contain any information about the authors. Authors must prepare their names, titles, detailed institution information, e-mail addresses and ORCID IDs in a separate file and upload it to the system as a second file outside of the article file.
2. The Copyright Form signed by all authors must also be added during the upload of the article files to the system. The review process will not be initiated for studies that are missing any of these 3 files and are not prepared properly.
3. The text must be written single spaced by using standard Microsoft Office Word format. Margins should be 2,5 cm for all sides of the page.
4. The total length of any manuscript submitted must not exceed 25 pages (A4).
5. The manuscript, which does not show the names of the authors, must include the followings: Title, Abstract, Keywords under the abstract, introduction, main text, conclusion, references and appendix.
6. No footer, header or page numbers required.
7. The manuscript language can be Turkish or English
8. Each manuscript must include abstract, no more than 300 words.
9. At most 5 key words must be written below the abstract.
10. Abstract and keywords must be written in Times New Roman 10 font size and single spaced. It should be in italic letters.
11. The main text should be written in Times New Roman 12 font size and single spaced . The first line of the paragraph should be shifted by 1,25 cm from the left margin. Paragraph spacing after a single paragraph (6 nk) should be given.

YAZIM KURALLARI

Dergiye gönderilen çalışmaların aşağıda belirtilen yazım kurallarına uygun olarak hazırlanması önem arz etmektedir. Editoryal incelemenin ardından bu kurallar dikkate alınmadan hazırlandığı görülen çalışmalar için değerlendirme süreci başlatılmayacaktır.

1. Yazarların sisteme yükledikleri makale dosyasında yazarlara dair herhangi bir bilginin yer almaması gerekmektedir. Yazarlar isim, ünvan, ayrıntılı kurum bilgisi, e-posta adresleri ve ORCID ID'lerini ayrı bir dosyada hazırlayarak makale dosyasının dışında ikinci bir dosya olarak sisteme mutlaka yüklemelidir.
2. Telif Hakkı formunun da tüm yazarlarca imzalanmış halinin yine makale dosyalarının sisteme yüklenmesi sırasında eklenmesi gerekmektedir. Bu 3 dosyadan herhangi biri eksik olan ve uygun şekilde hazırlanmayan çalışmalar için değerlendirme süreci başlatılmayacaktır.
3. Makalelerin, A4 kâğıt boyutunda ve standart Word formatında, kenar boşlukları; üst:2,5 alt: 2,5 sol: 2,5 ve alt: 2,5 cm tek satır aralıklı ve iki yana yaslı şekilde yazılması gerekir.
4. Makalelerde sayfa sınırlaması olmamakla birlikte, üst limit olarak 25 sayfanın aşılması beklenmemektedir.
5. Yazar bilgilerinin yer olmadığı makale dosyası; Türkçe başlık, Türkçe özet, İngilizce başlık, İngilizce özet, özetlerin altında anahtar kelimeler ve devamında giriş, ana metin, sonuç, kaynakça ve eklerden oluşmalıdır.
6. Üstbilgi, altbilgi ya da sayfa numarası eklenmemelidir.
7. Makaleler, Türkçe ya da İngilizce olarak hazırlanabilir.
8. Yazının başına 300 sözcüğü geçmeyen özet (abstract) eklenmelidir. Yazı dili Türkçe ise, mutlaka İngilizce özet ve İngilizce Başlık eklenmelidir.
9. Özetten sonra makalenin içeriğini belirten en fazla 5 anahtar kelime (Türkçe ve İngilizce) eklenmelidir
10. Özetler ve anahtar kelimeler Times New Roman 10 Punto, italik, tek satır aralığında ve iki yana yaslı şekilde hazırlanmalıdır.
11. Ana Metin, Times New Roman, 12 Punto, tek satır aralığında, iki yana yaslı şekilde hazırlanmalıdır. Her bir paragraf aralığı (sonra 6 nk) boşluk

12. All the headlines, set in the midst, should be written in bold, in Times New Roman 12 font size and 1,5 spaced.
13. Headings and subheadings must be numbered 2., 2.1., 2.1.1. as etc decimally with bold letters. All headings should be written in bold but only the first letters of the subtitles should be capital. Spacing before and after a heading (6 nk) should be given.
14. All the tables, figures and graphs must be headlined and sequentially numbered. The titles of the tables and figures should be placed above the table or figures, and references belonging to table or figure should be under them. The headline must be written in Times New Roman 12 font and with bold letters. References for the tables (figure of graph) must be below the table (figure or graph) with a font size of 11 font.
15. Equations should be numbered consecutively and equation numbers should appear in parentheses at the right margin.
16. All formulas in the paper must be prepared and numbered using the formula.
17. Citations in text must be done according to the HARWARD REFERANCE TECHNIQUE. In text citations, the author's last name and the year of publication (and page number of the publication if necessary) for the source must appear in the text
 - i. If the last name of the author is used , the publication date should be written in parenthesis.

Gürkaynak (2002) agree that chemical solutions ...
 - ii. If the last name of the author is not used, the last name of the author, the publication year and page number of the publication must appear .

The last studies (Pınar 2003: 12)...
 - iii. If there are two authors, last names of both of the authors should be written.

Cinicioglu and Keleşoğlu (1993) mention about the soft paddings...
 - iv. If there are more than two authors, cite only the surname of the first author followed by "et al."

...asserted by Öztoprak et al.. (1999)

bırakılmalıdır. Paragrafların ilk satırları 1,25 cm içeriden başlamalıdır.

12. Türkçe ve İngilizce başlıklar, Türkçe ve İngilizce özet bölümlerinin üzerine büyük harfle, ortalanarak, 1,5 satır aralıklı, Times New Roman, 12 punto ve kalın (bold) olarak yazılmalıdır.
13. Makalenin ana başlık ve alt başlıkları ise 2., 2.1., 2.1.1. gibi ondalıklı şekilde, giriş başlığından başlayarak (Kaynakça hariç) numaralandırılmalı ve kalın (bold) yazılmalıdır. Ana başlıklar büyük harfle yazılmalı, alt başlıkların ise yalnızca ilk harfi büyük olmalıdır. Başlıklardan önce ve sonra 6 nk boşluk bırakılmalıdır.
14. Tüm şekil, tablo ve grafiklere bir başlık verilmeli ve başlıklar ardışık olarak numaralandırılmalıdır. Başlık tablo, şekil veya grafiğin üstünde sayfaya ortalı Times New Roman, 12 punto, kalın (bold) olarak yer almalıdır. Tablo, şekil veya grafik yazısı no'su ile birlikte verildikten sonra tek nokta konularak tablo, şekil veya grafik ismi yazılmalıdır. Kaynak bildirimleri tablo, şekil veya grafiklerin altında 11 punto olarak verilmelidir.
15. Dipnotlar (açıklama içeren) metin içinde numaralanmalı, ayrı bir sayfada numara sırasına göre "Notlar" başlığı altında Times New Roman 11 punto ile yazılmalı ve metnin arkasına konmalıdır.
16. Çalışmada yer alan tüm formüller, formül aracılığıyla hazırlanarak mutlaka numaralandırılmalıdır.
17. Metin içinde atıfları belirtmek için Harvard referans tekniği kullanılmalıdır. Bu tekniğe göre metin içinde geçen atıflar, yazar soyadı ve parantez içinde yer alan yayın yılı ile belirtilir. Konuyla ilgili örnekler aşağıda sırasıyla verilmiştir.
 - i. Yazar adı cümlelerin doğal bir parçası olarak kullanılmışsa yayın yılı parantez içinde;

Gürkaynak (2002) kimyasal çözeltiler üzerinde yapmış olduğu ...
 - ii. Yazar adı cümlelerin doğal bir parçası olarak kullanılmamışsa yazar adı, basım yılı ve sayfa sayısı şeklinde olmalıdır;

En son çalışmalar (Pınar, 2003: 12) uygulamanın ...
 - iii. İki yazarın bulunması durumunda, her iki yazarın soyadı da kullanılır.

Cinicioglu ve Keleşoğlu (1993) yumuşak dolgular üzerinde ...
 - iv. İki'den fazla yazar olması durumunda ilk yazarın soyadını "ve diğ." ifadesi takip eder.

- v. If an author has more than one publication in the same year, different symbols (i.e. a,b,c..) must be used with the years.

...result of the studies made by Bozbey et al (2003a)

- vi. If the resource is anonymous the word "anon" must be used.

...the realities spoken in recent times (Anon 1998: 53) ...

- vii. if a newspaper article with an unknown writer is used, name of the newspaper, date of publication, page number should be written.

The floods occurred in the region effect the structural features (Atlas, 1998: 6)

- viii. The studies made use of thesis, alphabetically ordered according to the surnames of the writers. The name of the magazine, book or booklet, etc. should be in italic and bold letters.

- ix. For Internet resources, the name of the writer should be shown as mentioned before. If no writers name, the name of the resources and the date must be given

Some knowledge takes place about the bazaar (İMKB, 23.06.2003)

- x. For the internet resources with unknown writers URL-sequence number and year should be written as follow:

(URL-1, 2003), (URL-1 and URL-2, 2003), According to URL-1 (2003)

References must be prepared as below:

Books :

SURNAME, First Letter of the Name., (Publication Year), Name of Book. Place of Publication: Publishing, Edition, ISBN.

MERCER, P.A. and SMITH, G. (1993). Private Viewdata in the UK. London: Palgrave, Second Edition, ISBN: xxxx-xxxx

Journals:

SURNAME, First Letter of the Name. (Publication Year). Name of Article. Name of Journal. Volume (Number) and Page Numbers.

Öztoprak ve diğ. (1999) tarafından öne sürülen ...

- v. Eğer aynı yazarın aynı yılda basılmış birden fazla yayını kullanılmışsa basım yıllarının sonuna alfabetik bir karakter ilave edilir.

Bozbey ve diğ. (2003a) tarafından yapılan çalışmalar bu sonucu ...

- vi. Eğer anonim bir kaynak kullanılmışsa "anon" ifadesi kullanılır.

Son zamanlarda konuşulan gerçekler (Anon 1998: 53) ...

- vii. Eğer yazarı belirsiz bir gazete yazısı kullanılacaksa gazete adı, basım yılı ve sayfa no;

Bölgede görülen sel baskınları yapısal özellikleri etkilemektedir (Atlas, 1998: 6)

- viii. Tez çalışmasında faydalanılan yayınlar yazar soyadlarına göre alfabetik sırayla sıralanır. Yayının basıldığı derginin, kongre kitapçığının, kitabın vb. adı eğik (italik) olarak gösterilir.

- ix. İnternette alınan kaynaklara atf yapılırken, yazar adı varsa daha önce belirtildiği şekilde gösterilir. Yazar adı yoksa kaynağı sunan kurumun adı ve tarih kullanımı aşağıdaki şekilde gösterilir.

Pazar hakkında bilgiler yer almaktadır (İMKB, 23.06.2003)

- x. Yazarı belli olmayan internet kaynaklarına atf yapılırken, büyük harflerle URL-sıra numarası, yıl şeklinde yazılmalıdır. Örneğin:

(URL-1, 2003), (URL-1 and URL-2, 2003), According to URL-1 (2003)

Kaynakça

Times New Roman, 12 punto şeklinde yazarların soyadları göz önüne alınarak alfabetik sırayla ve asılı biçimde çalışmanın sonunda bulunmalıdır. Her kaynak arasındaki paragraf aralığı (sonra 6 nk) olmalıdır. Eğer yazarın/ların aynı yıl içerisinde birden fazla çalışmasına atf yapılmışsa ise bu çalışmaların yayın yılı sonuna (a,b,c,..) gibi semboller verilerek sıralanmalıdır. Makale ve bildirilerde dergi ve sempozyum/Kongre adı, kitap ve tezlerde ise kitap ve tez adı italik olarak yazılmalıdır. Kaynakça aşağıda gösterildiği şekilde düzenlenmelidir

Kitap referansı için gösterim

Yazarın SOYADI, Adının İlk Harfi., (Yayın yılı). Kitap adı, Basım Yeri: Yayınevi, Baskı Sayısı, ISBN.

EVANS, W.A., (1994), Approaches to Intelligent Information Retrieval. Information Processing and Management. 7 (2), 147-168.

Conferences:

SURNAME, First Letter of the Name. (Publication Year). Name of Report. Name of Conference. Date and Conference Place, Place of Publication: Publishing, Page Numbers

SILVER, K. (1991). Electronic Mail: The New Way to Communicate. 9th International Online Information Meeting. 3-5 December 1990, London, Oxford: Learned Information, 323-330.

Thesis :

SURNAME, First Letter of the Name. (Publication Year). Name of Thesis. Master's Degree/Doctorate, Name of Institute

AGUTTER, A.J. (1995). The Linguistic Significance of Current British Slang. Thesis (PhD). Edinburgh University.

Maps:

SURNAME, First Letter of the Name. (Publication Year). Title, Scale, Place of Publication: Publishing.

MASON, J. (1832). Map of The Countries Lying Between Spain and India. 1:8.000.000, London: Ordnance Survey.

Web Pages:

SURNAME, First Letter of the Name. (Year). Title [online], (Edition). Place of Publication. Web address: URL [Date Accessed:].

HOLLAND, M. (2002). Guide to Citing Internet Sources [online]. Poole, Bournemouth University, http://www.bournemouth.ac.uk/library/using/guide_to_citing_internet_sourc.html, [Accessed Date : 4/11/2020].

MERCER, P.A. & SMITH, G. (1993). Private Viewdata in the UK. London: Palgrave, Second Edition, ISBN: xxxx-xxxx

Dergilerdeki makaleler için gösterim

Yazarın SOYADI, Adının İlk Harfi. (Yayın yılı). Makalenin Adı. Derginin Adı. Cilt no (Sayı), sayfa numaraları

EVANS, W.A. (1994). Approaches to Intelligent Information Retrieval. Information Processing and Management. 7 (2), 147-168.

Konferans bildirileri için gösterim

Yazarın SOYADI, Adının İlk Harfi. (Yayın Yılı). Bildiri Adı, Konferans Kitapçığının Adı. Tarih ve Kongre Yeri. Basım Yeri: Yayınevi, sayfa numaraları

SILVER, K., (1991). Electronic Mail: The New Way to Communicate. 9th International Online Information Meeting. 3-5 December 1990 London, Oxford: Learned Information, 323-330.

Tezler için gösterim

Yazarın SOYADI, Adının İlk Harfi. (Yayın Yılı). Tezin Adı. Yüksek Lisans/Doktora, Enstitü Adı

AGUTTER, A.J. (1995). The Linguistic Significance of Current British Slang. Thesis (PhD), Edinburgh University.

Haritalar için gösterim

SOYADI, Adının İlk Harfi. (Yayın Yılı). Başlık. Ölçek, Basım Yeri:Yayınevi.

MASON, J. (1832). Map of The Countries Lying Between Spain and India. 1:8.000.000, London: Ordnance Survey.

Web sayfaları için gösterim

Yazarın SOYADI. Adının İlk Harfi. (Yıl). Başlık [online]. (Edition), Yayın Yeri, Web adresi:URL, [Erişim Tarihi:].

HOLLAND, M. (2002). Guide to Citing Internet Sources [online]. Poole, Bournemouth University,http://www.bournemouth.ac.uk/library/using/guide_to_citing_internet_sourc.html [Erişim Tarihi: 4/11/2002].

ETHICAL GUIDELINES

Journal of Original Studies (E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243) is committed to meeting and upholding standards of ethical behaviour at all stages of the publication process. It strictly follows the general ethical guidelines provided by the Committee on Publication Ethics (COPE) and the Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA). Depending on these principles and general publication requirements, editors, peer reviewers, and authors must take the following responsibilities in accordance to professional ethic and norms. The proper and ethical process of publishing is dependent on fulfilling these responsibilities.

1. The Responsibilities of Editors

1.1. The General Responsibilities

- Editors should be accountable for everything published in their journals.
- The editor should make the efforts to improve the quality of and contribute to the development of the journal.
- The editor should support authors' freedom of expression.

1.2. Relations with Readers

- Readers should be informed about who has funded research or other scholarly work and whether the funders had any role in the research and its publication and, if so, what this was.
- The editor should ensure that the non-peer-reviewed sections of the journal (letters, essays, announcements of conferences etc.) are clearly identified.
- The editor should make efforts to ensure that the articles published align with the knowledge and skills of the readers.

1.3. Relations with Reviewers

- The editor should match the knowledge and expertise of the reviewers with the manuscripts submitted to them to be reviewed ensuring that the manuscripts are adequately reviewed by qualified reviewers.
- The editor should require reviewers to disclose any potential competing interests before agreeing to review a submission.
- The editor should provide necessary information about the review process to the reviewers about what is expected of them.
- The editor must ensure that the review process is double blind and never reveal the identities of the authors to the reviewers or vice versa.
- The editor encourage reviewers to evaluate manuscripts in an objective, scientific and objective language.

YAYIN ETİK KURALLARI

Journal of Original Studies (E-ISSN: 2717-719X DOI: 10.47243), yayın sürecinin her aşamasında etik davranış standartlarını benimsemeyi ve bunları yerine getirmeyi taahhüt etmektedir. Yayın Etik Komitesi (Committee on Publication Ethics - COPE) ve Açık Erişim Akademik Yayıncılar Derneği (Open Access Scholarly Publishers Association - OASPA) tarafından sağlanan genel etik yönergelerine sıkı bir şekilde bağlıdır. Bu yönergelerde belirtilen ilkelere ve genel yayın şartlarına bağlı olarak, mesleki ve etik standartlara göre editörler, hakemler ve yazarlar aşağıdaki sorumlulukları almalıdır. Yayın sürecinin düzgün ve etiğe uygun şekilde işlemesi bu sorumlulukların yerine getirilmesine bağlıdır.

1. Editörlerin Sorumlulukları

1.1. Genel Sorumluluklar

- Editör, dergide basılan tüm makalelerden sorumludur.
- Editör derginin niteliğinin iyileştirilmesine katkıda bulunmak için çaba sarf etmekle yükümlüdür.
- Editör, yazarların ifade özgürlüğünü desteklemelidir

1.2. Okuyucularla İlişkiler

- Okuyucular, eğer varsa, araştırmaya veya diğer bilimsel çalışmalara kimin finansman sağladığını ve fon sağlayıcıların araştırmada ve yayınlanmasında herhangi bir rolü olup olmadığı ve rolün ne olduğu hakkında bilgilendirilmelidir.
- Editörün, dergide hakem değerlendirmesinin gerekli olmadığı bölümlerin (editöre mektup, davetli yazılar, konferans duyuruları vb.) açıkça belirtildiğinden emin olması gerekmektedir.
- Editörün yayımlanan makalelerin dergi okuyucularının bilgi ve becerileriyle uyumlu olmasına dikkat etmelidir.

1.3. Hakemlerle İlişkiler

- Editör, hakemlere bilgi ve uzmanlıklarına uygun makaleleri göndermelidir. Böylece makalelerin alanında uzman kişilerce uygun bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Editör, hakemlerin bir makaleyi değerlendirmeden önce makaleye ilişkin çıkar çatışmaları bulunmadığının onayını almakla yükümlüdür.
- Editörün hakem değerlendirme sürecine ilişkin gerekli tüm bilgileri ve hakemlerden yapması beklenenleri hakemlere iletmesi gerekmektedir.
- Editör, hakem değerlendirme sürecinin çifte körleme ile devam ettiğinden emin olmalı ve yazarlara hakemleri, hakemlere de yazarları ifşa etmemelidir.
- Hakemleri tarafsız, bilimsel ve nesnel bir dille çalışmayı değerlendirmeleri için teşvik etmelidir.
- Editör, hakemlere ilişkin bir veri tabanı oluşturmalı, hakemlerin zamanlama ve performansına göre veri tabanını güncellemelidir.

- The editor should develop a database of suitable reviewers and update it on the basis of reviewer performance and timing
- In the reviewer database; It should be attentive to scientists who evaluate the manuscripts objectively, perform the review process on time, evaluate the manuscript with constructive criticism and act in accordance with ethical rules.

1.4. Relations with Authors

- The editor should provide clear publication guidelines and an author guidelines of what is expected of them to the authors and continuously review the guidelines and templates.
- The editor should review the manuscript submitted in terms of guidelines of the journal, importance of the study, and originality and if the decision to reject the manuscript is made editor should explain it to the authors with clear and unbiased way. If the decision is made that the manuscript should be revised by the authors in terms of written language, punctuation, and/or rules in the guidelines (spacing, proper referencing, etc.) the authors should be notified and given time to do the corrections accordingly.
- The authors should be provided with necessary information about the process of their review (at which stage is the manuscript at etc.) complying with the rules of double blind review.
- In the case of an editor change, the new editor should not change a decision taken by the previous editor unless it is an important situation.

1.5. Relations with Editorial Board Members

- Editor should provide publication policies and guidelines to the editorial board members and explain what is expected of them.
- Editor should ensure that the editorial board members have the recently updated publication guidelines and policies.
- Editor should review the editorial board members and include members who can actively contribute to the journal's development.
- Editorial board members should be informed about their roles and responsibilities such as
 - » Supporting development of the journal
 - » Accepting to write reviews in their expertise when asked
 - » Reviewing publication guidelines and improving them consistently
 - » Taking responsibility in journal's operation

2.The Ethical Responsibilities of Reviewers

- The reviewers must only agree to review manuscripts which align with their expertise.

- Hakem veri tabanında; makaleleri objektif değerlendiren, hakemlik sürecini zamanında yerine getiren, makaleyi yapıcı eleştirilerle değerlendiren ve etik kurallara uygun davranan bilim insanlarının olmasına özen göstermelidir.

1.4. Yazarlarla İlişkiler

- Editör, yazarlara kendilerinden ne beklediğine ilişkin yayım ve yazım kurallarını sürekli güncellemelidir.
- Editör dergiye gönderilen makaleleri dergi yazım ve yayın kuralları, çalışmanın önemi, özgünlüğü, anlatım dili açısından değerlendirerek olumlu ya da olumsuz karar vermelidir. Eğer, makaleyi ilk gönderim sürecinde reddetme kararı alırsa, yazarlara bunun nedenini açık ve yansız bir şekilde iletmelidir. Bu süreçte, makalenin dilbilgisi, noktalama ve/veya yazım kuralları (kenar boşlukları, uygun şekilde referans gösterme, vb.) açısından tekrar gözden geçirilmesi gerektiğine karar verilirse, yazarlar bu konuda bilgilendirilmeli ve gerekli düzeltmeleri yapabilmeleri için kendilerine zaman tanınmalıdır.
- Yazarların makalelerinin durumuna ilişkin bilgi talebi olduğunda çifte körleme sürecini bozmayacak şekilde yazarlara makalelerinin durumuna ilişkin bilgi verilmelidir.
- Editör değişikliği durumunda, yeni editör önceki editör tarafından alınan bir kararı önemli bir durum olmadığı sürece değiştirmemelidir.

1.5. Editörler Kurulu ile İlişkiler

- Editör, yeni editörler kurulu üyelerine derginin yayın ve yazım kurallarını iletmeli ve kendilerinden beklenenleri açıklamalıdır.
- Editör, editörler kurulu üyelerini değerlendirmeli ve derginin gelişimine aktif olarak katılım gösterecek üyeleri editörler kuruluna seçmelidir.
- Editör, Editörler kurulu üyeleri ile sürekli iletişim halinde bulunmalı ve gelişmelerden haberdar etmelidir.
- Editör, editörler kurulu üyelerini aşağıda yer alan rolleri ve sorumluluklarına ilişkin bilgilendirmelidir
 - » Derginin gelişimini desteklemek
 - » Kendilerinden istendiğinde uzmanlık alanlarına ilişkin derlemeler yazmak
 - » Yayın ve yazım kurallarını gözden geçirmek ve iyileştirmek
 - » Derginin işletiminde gerekli sorumlulukları yerine getirmek

2.Hakemlerin Etik Sorumlulukları

- Hakemlerin yalnızca uzmanlık alanlarına ilişkin makalelere hakemlik yapmaları gerekmektedir.
- Hakemler, değerlendirmeyi yansızlık ve gizlilik içinde yapmalıdır. Bu ilke gereğince inceledikleri

- The reviewers must make the evaluation in neutrality and confidentiality. In accordance with this principle, they should destroy the manuscripts they examine after the evaluation process, but use them only after they are published. Nationality, gender, religious belief, political belief and commercial concerns should not disrupt the neutrality of the assessment.
- The reviewers must only review manuscripts which they do not have any conflict of interests. If they notice any conflict of interest they should inform the editor about it and decline to be a reviewer to the related manuscript.
- Reviewers must include the Manuscript Evaluation Form for the manuscripts they evaluate without indicating their names to protect the blind review process. And they should include their final decision about the manuscript whether or not it should be published and why.
- The suggestions and tone of the reviews should be polite, courteous and scientific. The reviewers should avoid including hostile, disrespectful, and subjective personal comments. When these comments are detected they could be reviewed and returned to the reviewer to be revised by the editor or editorial board.
- The reviewers should respond in time when a manuscript is submitted to them to be reviewed and they should adhere to the ethical responsibilities declared hereby.

3. The Ethical Responsibilities of Author(s)

- Submitted manuscripts should be original works in accordance with the specified fields of study.
- Manuscripts sent for publication should not contradict scientific publication ethics (plagiarism, counterfeiting, distortion, republishing, slicing, unfair authorship, not to mention the supporting organization).
- The potential conflicts of interest of the author(s) should be stated and the reason should be explained
- The bibliography list is complete and should be prepared correctly and the cited sources must be specified.
- The names of the people who did not contribute to the manuscript should not be indicated as an authors, they should not be suggested to change the authors order, remove the author, or add an author for a manuscript that is submitted for publication. Nevertheless, they should identify individuals who have a significant share in their work as co-authors. A study cannot be published without the consent of all its authors.

makaleleri değerlendirme sürecinden sonra yok etmeli, ancak yayımlandıktan sonra kullanılmalıdır. Uyruk, cinsiyet, dinsel inanç, siyasi inanç ve ticari kaygılar, değerlendirmenin yansızlığını bozmalıdır.

- Hakemler, çıkar çatışması-çıkar birliği olduğunu anladıklarında, makaleyi değerlendirmeyi reddederek, editörlere bilgi vermemelidir.
- Hakemlerin değerlendirdikleri makalelere ilişkin Hakem Değerlendirme Formunu doldurmaları gerekmektedir. Hakemlerin değerlendirdikleri makalenin yayımlanabilir olup olmadığına ilişkin kararları ile kararlarına ilişkin gerekçelerini de bu formda belirtmelidirler.
- Hakemler, değerlendirmeyi akademik görgü kurallarına uygun biçimde, yapıcı bir dille yapmalı; hakaret ve düşmanlık içeren kişisel yorumlardan kaçınmalıdır. Hakemlerin bu tür bilimsel olmayan yorumlarda buldukları tespit edildiğinde yorumlarını yeniden gözden geçirmeleri ve düzeltmeleri için editör ya da editörler kurulu tarafından kendileriyle iletişime geçilebilmektedir.
- Hakemlerin kendilerine verilen süre içerisinde değerlendirmelerini tamamlamaları gerekmekte ve burada belirtilen etik sorumluluklara uymaları beklenmektedir.

3. Yazar(lar)ın Etik Sorumlulukları

- Gönderilen makaleler belirtilen çalışma alanlarına uygun özgün çalışmalar olmalıdır.
- Yayılanmak amacıyla gönderilen makaleler bilimsel yayın etiğine (intiha, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım, dilimleme, haksız yazarlık, destekleyen kuruluşu belirtmemek) aykırı olmamalıdır.
- Yazar(lar)ın potansiyel çıkar çatışmaları belirtilmeli ve nedeni açıklanmalıdır
- Kaynakça listesi eksiksiz olup doğru hazırlanmalı ve alıntı yapılan kaynaklar mutlaka belirtilmelidir.
- Makaleye katkı sağlamayan kişilerin adı, yazar olarak yazılmamalı, yayımlanmak üzere başvurusu yapılan bir makalenin yazar sırasını değiştirme, yazar çıkartma, yazar ekleme önerilmemelidir. Bununla beraber, Çalışmalarında önemli derecede payları olan şahısları ortak yazar olarak belirtmelidirler. Bir çalışma, yazarlarının tümünün rızası olmadan yayımlanamaz.
- Yazar(lar) dergi editörleri talep ettiği takdirde makalenin ham verilerini editöre iletmekle yükümlüdür.
- Yazar(lar), değerlendirme ve erken görünüm aşamasındaki ya da elektronik ortamda

- Author(s) are obliged to transmit the raw data of the manuscript to the editor upon request of journal editors.
- The author(s) should contact the editor to provide information, correction or withdrawal when they notice the error regarding the manuscript in the evaluation and early view phase or published electronically.
- Author (s) must not send manuscripts submitted for publication to another journal at the same time. Articles published in another journal cannot be resubmitted to be published in the Journal of Original Studies (JOS).
- In a manuscript that has reached the publication stage, the authors should fill in the "Copyright Transfer Form" and forward it to the editor.

4.The Ethical Responsibilities of Publisher

- The publisher acknowledges that the decision making process and the review process are the responsibility of the editor of Journal of Original Studies (JOS)
- The publisher is responsible for protecting the property and copyright of each published article and keeping a record of every published copy.
- The publisher is obliged to provide free access to all articles of the journal in electronic environment.

Plagiarism and unethical behavior

All manuscripts submitted to Journal of Original Studies (JOS) are reviewed through iThenticate software before publishing. The maximum similarity rate accepted is 20%. Manuscripts which exceed these limits are analyzed in detail and if deemed necessary returned to the authors for revision or correction, if not they could be rejected to be published if any plagiarism or unethical behavior is detected.

Following are some of the behaviors which are accepted as unethical:

- Indicating individuals who have not intellectually contributed to the manuscripts as authors.
- Not indicating individuals who have intellectually contributed to the manuscripts as authors.
- Not indicating that a manuscript was produced from author's graduate thesis/dissertation or that the manuscript included was produced from a project's data.
- Salami slicing, producing more than one article from a single study.
- Not declaring conflicting interests or relations in the manuscripts submitted.
- Unveiling double blind process.

yayınlanmış makalesiyle ilgili hatayı fark ettiklerinde bilgi vermek, düzeltmek ya da geri çekmek için editörle iletişime geçmesi gerekir.

- Yazar(lar) yayınlanması amacıyla gönderilen makalelerini aynı anda başka bir dergiye gönderemezler. Başka bir dergide yayınlanan makaleler Journal of Original Studies (JOS)'e yayınlanmak amacıyla tekrar gönderilemez.
- Yayın aşamasına gelmiş bir makalede yazarlar "Telif Hakkı Devir" formunu doldurmalı ve editöre iletmelidir.

4.Yayıncının Etik Sorumlulukları

- Yayıncı, makale yayınlama sürecinin tüm aşamalarında karar merciinin editörün sorumluluğunda olduğunu kabul etmelidir.
- Yayıncı, yayınlanmış her makalenin mülkiyet ve telif hakkını korumakla ve yayınlanmış her kopyanın kaydını saklamakla yükümlüdür.
- Yayıncı, derginin tüm sayılarındaki makalelere ücretsiz olarak elektronik ortamda erişimini sağlamakla yükümlüdür.

İntihal ve Etik Dışı Davranışlar

Journal of Original Studies (JOS) 'e gönderilen tüm makaleler basılmadan önce iThenticate yazılım programı ile taranmaktadır. Kabul edilen en yüksek benzeşim oranı %20'dir. Bu oranı aşan makaleler ayrıntılı olarak incelenir ve gerekli görülürse gözden geçirilmesi ya da düzeltilmesi için yazarlara geri gönderilir, intihal ya da etik dışı davranışlar tespit edilirse yayımlanması reddedilebilir.

Aşağıda etik dışı bazı davranışlar listelenmiştir:

- Çalışmaya fikren katkıda bulunmayan kişilerin yazar olarak belirtilmesi.
- Çalışmaya fikren katkıda bulunan kişilerin yazar olarak belirtilmemesi.
- Makale yazarın yüksek lisans/doktora tezinden ya da bir projeden üretilmişse bunun belirtilmemesi.
- Dilimleme yapılması yani, tek bir çalışmadan birden fazla makale yayımlanması.
- Gönderilen makalelere ilişkin çıkar çatışmalarının bildirilmemesi.
- Çifte körleme sürecinin deşifre edilmesi.

JOS
JOURNAL OF ORIGINAL STUDIES



<https://journals.gen.tr/jos>